

T.C.
NEVŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ÂŞIK BAYRAMÎ YAŞAR POLAT'IN ÂŞIKLIK GELENEĞİ
İÇİNDEKİ YERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
İsmail ALTUNTAŞ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

Nevşehir

2013

Bütün hakları saklıdır.

Kaynak göstermek koşuluyla alıntı ve gönderme yapılabilir.

© İsmail Altuntaş, 2013

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

İsmail ALTUNTAŞ

İmza

“Âşık Bayramî Yaşar Polat’ın Âşıklık Geleneği İçindeki Yeri” adlı yüksek lisans tezi Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

İsmail ALTUNTAŞ

İmza

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU

İmza

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Başkanı

Doç. Dr. Tuncay BÜLBÜL

İmza

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU danışmanlığında İsmail ALTUNTAŞ tarafından hazırlanan “Âşık Bayramî Yaşar Polat’ın Âşıklık Geleneği İçindeki Yeri” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

21.06.2013

JÜRİ:

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU

Üye: Yrd. Doç. Dr. Filiz Meltem ERDEM UÇAR

Üye: Yrd. Doç. Dr. Kürşat KOÇAK

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 29.06.2013 tarih ve 2013.20.04 sayılı Kararı ile onaylanmıştır.

27.06.2013
Doç. Dr. Alper ASLAN
Enstitü Müdürü
Enstitü Müdürü

ÖZET

ÂŞIK BAYRAMÎ YAŞAR POLAT'IN ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇİNDEKİ YERİ

İsmail ALTUNTAŞ

Nevşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Mayıs 2013

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU

Âşıklık geleneğinin Anadolu sahasındaki başlangıcı 15. yüzyıla kadar gitmekle birlikte, bu gelenek, kendisini besleyen ozan baksı geleneğinin dönüşümüyle oluştuğu ve onun bir devamı sayılabileceği düşünülmüştür. Bu yüzyıldan günümüze kadar âşıklık geleneği, âşık adı verilen sanatçılar tarafından temsil edilmiş, kültürel etmenlerin farklılaşmasıyla özü aynı kalmak üzere değişerek günümüze ulaşmıştır.

Bu çalışmada âşıklık geleneğinin bir temsilcisi olarak düşünülen Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın hayatı, sanatı ve şiirleri hakkında bilgi verilip âşıklık geleneği içindeki yeri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın amacı, Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın gelenek içinde gücü, temsil yeteneği, sanat ve icra özelliklerinin tespiti ve değerlendirilmesinin yanında icra ettiği şiirlerinin kaydedilerek kaybolmasının engellenmesidir. Bu bağlamda hazırlanan bu çalışmanın inceleme kısmı beş bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın giriş bölümünde konu, amaç, araştırmanın niteliği ve gerekçesi, kuramsal çerçevesi ve yöntemi hakkında bilgi verilmiş; âşıklık geleneğinin oluşumu ve tarihi seyri aktarılmış ve âşıklık geleneği üzerine yapılan çalışmalar değişik yönleriyle tartışılmıştır.

Çalışmanın inceleme bölümlerinde Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın doğumundan itibaren hayatı ile ilgili kimlik ve aile bilgilerine yer verilmiş, âşıklığını hazırlayan etmenler ve âşıklık geleneği içindeki yeri hakkında bilgi verilmiştir. Ardından aşığın şiirlerinin şekil yapısı üzerinde durularak, dil, üslup ve anlatım özellikleri açıklanmış, kelime kadrosu ve muhteva özellikleri incelenmiştir.

Sonuç bölümünde Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın şiirleri üzerine yapılan incelemelerden yola çıkarak onun gelenek içindeki yeri ve geleneğe katkıları tespit edilmiş, âşıklık geleneğinin günümüzdeki değişim ve dönüşümleri hakkında söz konusu âşıktan hareketle değerlendirmelere gidilmiştir. Ekler bölümünde ise âşığa ait birkaç fotoğrafa ve âşıklığı boyunca kazandığı ödüllerin fotoğraflarına yer verilmiştir. Derleme sonucu yazıya geçirilen şiirler hece ölçülerine ve ilk dördünlüğünün son dizesindeki son harfe göre bir tasnife tâbi tutup alfabetik sıraya uygun olarak şiirler bölümünde toplu halde verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Âşık Bayramî, Yaşar Polat, halk edebiyatı, âşık şiiri, âşıklık geleneği.

ABSTRACT

POSITION OF MINSTREL BAYRAMI YAŞAR POLAT IN THE TRADITION OF MINSTRELSY

İsmail ALTUNTAŞ

Nevşehir University, Institute of Social Sciences

Department of Turkish Language and Literature, Master Program, May 2013

Advisor: Assistant Professor Doctor Mehmet Ali YOLCU

The beginning of minstrelsy tradition reaches up to 15. Century and this tradition is thought to be as a continuation of “poet and baskı” tradition. Up to now minstrelsy which is performed by artists called minstrel, has been changed with the effects of changing cultural elements.

In this research, it is stated to specify the position of Minstrel Bayramı Yaşar Polat in the tradition and as a representative of this tradition some information about his life, art and poems are provided. Beside the protection of his poetry by recording, the aim of this research is to define and analyze the power of Minstrel Bayrami in the tradition, his art, and ability of representation. In this context, research has five major parts.

In the introduction part, information about subject, aim, characteristics of the research, theoretical frame and method is given then formation of this tradition and its historical background is provided. Also some researches based upon minstrelsy tradition are discussed.

In the analyzing part some information about Minstrel Bayrami Polat’s life starting with his birth and his family background, factors that pushes him to be an minstrel. After that we analyzed the word list, content and his language while analyzing physical structure of his poets.

In conclusion part, with reference to Minstrel Bayrami Polat and his position in minstrelsy tradition, this paper provides some analysis about the changes and formations in the tradition. At the attachments section there are some pictures of minstrel and his awards. The compiled poems are given in total and alphabetically classified in accordance with syllabic meter and the last letter in the fourth row.

Key Words: Minstrel Bayrami, Yaşar Polat, folk literature, minstrel poetry, minstrelsy tradition

ÖN SÖZ

Türk kültürü, daha özel anlamda Türk edebiyatı ve şiiri, Türklerin sıkça yer değiştirmesinin ve dünyada geniş bir coğrafyaya yayılmış olmasının bir sonucu olarak zamana ve zemine göre birtakım değişikliklere uğramıştır. Anadolu’da 15. ve 16. yüzyıllardan itibaren oluşmuş bir geleneğin adı olan “âşıklık geleneği”, zaman içinde sosyo-ekonomik koşulların değişmesiyle, ozan, baksı, şaman, kam ve oyun adı verilen kişiler tarafından icra edilen bir sözlü sanat anlayışının devamıdır. Bu bağlamda âşıklık geleneği, asıl kimliğini Anadolu coğrafyasında kazanmış ve yüzyıllar boyu süre gelen deneyimler sonucunda biçimlenmiş, kendine özgü icra töresini, geleneğe dayalı yapısını, âşık olmak ve âşıklığı sürdürmek için uyulması gereken kurallar bütünü yaratmıştır.

Âşıklar Türk kültür sahasında ortaya çıkan, özel ve parlak sanatçı topluluklarından biridir. Genel olarak sazları eşliğinde söz ve şiir söylemek üzere yetişen âşıklar, buldukları toplumun tüm sosyal olaylarını dile getiren ve tarihe not düşen sanatçılardır. Bu gelenek, İslâmiyet öncesinde ozanlık geleneği ile başlamış, binlerce yıl boyunca değişikliklere uğrayarak Türk kültüründeki varlığını devam ettirmiştir. Bu sözlü kültürün yaşatılması ve sürdürülmesi noktasında önemli katkıları olan âşıklardan bazıları yaşadıkları dönemde yeterli ilgi göremedikleri için tarihin karanlık sayfalarında unutulup gitmişlerdir.

Yaşadığı dönemde yeterli ilgiyi göremeyen âşıklardan biri de bu çalışmaya konu olan Âşık Bayramî Yaşar Polat’tır. Bu çalışmada Âşık Bayramî Yaşar Polat’ın hayatı, sanatı ve şiirlerine yer verilmiş ve âşıklık geleneği içindeki yeri ve önemi belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışma, Giriş’in dışında âşık üzerine incelemelerin yer aldığı beş bölüm ve Sonuç kısmından oluşmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın doğumundan itibaren hayatı ile ilgili kimlik ve aile bilgilerine yer verilmiş; ikinci bölümünde Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın âşıklığını hazırlayan etmenler ele alınmış, âşıklık geleneği içindeki yeri hakkında değerlendirmeler yapılmıştır. Üçüncü bölümde âşığın şiirlerinin şekil yapısı üzerinde durulmuş, dördüncü bölümde dil, üslup ve anlatım özellikleri açıklanmıştır. Beşinci bölümde ise âşığın şiirlerindeki kelime kadrosu ve şiirleri muhteva açısından incelenmiştir.

Sonuç bölümünde Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın şiirleri üzerine yapılan incelemelerden yola çıkarak onun gelenek içindeki yeri ve geleneğe katkıları tespit edilmiş, âşıklık geleneğinin günümüzdeki değişim ve dönüşümleri hakkında söz konusu âşıktan hareketle değerlendirmelere gidilmiştir. Ekler bölümünde ise âşığa ait birkaç fotoğrafa ve âşıklığı boyunca kazandığı ödüllerin fotoğraflarına yer verilmiştir. Derleme sonucu yazıya geçirilen şiirler hece ölçülerine ve ilk dörtlüğünün son dizesindeki son harfe göre bir tasnife tâbi tutup alfabetik sıraya uygun olarak şiirler bölümünde toplu halde verilmiştir.

Bu çalışma esnasında öncelikle şiirleri üzerine inceleme yapılmasını kabul eden ve bize yardımlarını esirgemeyen kaynak kişi Sayın Âşık Bayramî Yaşar POLAT'a; çalışmanın değişik aşamalarında maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen arkadaşlarım Selmin BOZKURT, Esra KANTARCIOĞLU, Fatih GÜL ve Rıdvan KABAKÇI'ya; görüşleri ile çalışmalarım sırasında yol gösteren Sayın Prof. Dr. İsmet ÇETİN'e; son olarak beni bu alanda çalışmaya özendiren ve teşvik eden değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU'ya teşekkürü bir borç bilirim.

İsmail ALTUNTAŞ

ANKARA\2013

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	9
1.ÂŞIĞIN KİMLİĞİ	9
1.1. Adı-Soyadı, Lakabı, Mahlası	9
1.2. Doğum Yeri, Doğum Tarihi	11
1.3. Ailesi, Soyu, Akrabaları	13
1.3.1. Baba Tarafı	13
1.3.2. Anne Tarafı	13
1.4. Öğrenim Durumu	15
1.5. Askerliği	16
1.6. Geçim Durumu, İşi	16
1.7. Ailesi	16
1.7.1. Evliliği	16
1.7.2. Çocukları	17
1.8. Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın Tarikat ve Zümre İlişkisi	17
İKİNCİ BÖLÜM	22
2.ÂŞIKLIĞI	22

2.1 Âşıklığını Hazırlayan Ortam ve Etmenler	22
2.1.1. Âşıklığa Başlama	22
2.1.2. Sazlı Sözlü Ortam	23
2.1.3. Âşık Havaları	24
2.1.4. Usta-Çırak İlişkisi	25
2.1.5. Saz	25
2.1.6. Rüya-Bade, Mahlas	26
2.1.7. Destancılığı	26
2.2. Aldığı Ödüller	27
2.3. Hakkında Yazılan Yazılar, Kitaplar, Şiirlerinin Yayımlandığı Kitap ve Dergiler	29
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	30
3. BİÇİM	30
3.1. Nazım Biçimi	30
3.1.1. Koşma Tipi Şiirler	30
3.1.2. Bentlerden Oluşan Şiirler	34
3.2. Ölçü- Durak	34
3.3. Uyak, Redif, Ayak	36
3.3.1. Uyak	37
3.3.1.1. Yarım Uyak	37
3.3.1.2. Tam Uyak	38
3.3.1.3. Zengin Uyak	39

3.3.1.4. Tunç Uyak	40
3.3.1.5. Cinashlı Uyak	41
3.3.2. Redif	41
3.3.3. Ayak	45
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	52
4. ÂŞIK BAYRAMÎ YAŞAR POLAT'DA DİL VE ÜSLÛP	52
4.1. Kelime Kadrosu	55
4.1.1. Maddi Aşkın İşlendiği Şiirler	55
4.1.2. İlahi Aşkın İşlendiği Şiirler	55
4.1.3. Nasihat Konulu Şiirler	56
4.1.4. Adlar	56
4.1.4.1. Türk Kültürü ve Tarihinden Alınan Adlar	56
4.1.4.2. Dinî-Tasavvufî Kültürden Alınan Adlar	57
4.2. Anlatım Şekilleri	57
4.2.1. Nasihat ve Hitap Yoluyla Anlatım	57
4.2.2. Doğrudan Anlatım	60
4.2.3. Tahkiye	63
4.2.4. Karşılıklı Soru Cevap	66
4.2.5. Delil ve İspat Yoluyla Anlatım	69
4.3. Anlatım Kalıpları	74
4.3.1. Tekrar (Yineleme) Yoluyla Anlatım	74
4.3.2. Anlam ve Söz Sanatlarıyla Anlatım	77

4.3.3. Atasözleri ve Deyimler	79
4.3.4. Alkış ve Kargışlar	79
4.3.5. Halk Söyleyişleri ve Yerel Dille Anlatım	80
BEŞİNCİ BÖLÜM	81
5. ÂŞIK BAYRAMÎ YAŞAR POLAT'IN ŞİİRLERİNDE İÇERİK	81
5.1. Maddi Aşk ve Sosyal Konulu Şiirleri	81
5.1.1. Şiir Çevresi	81
5.1.2. Şiirlerinin Tasnifi	81
5.1.2.1. Âşık Tarzı Halk Şiiri	81
5.1.2.2. Dinî-Tasavvufî Halk Şiiri	96
5.1.3. Maddi Aşk	97
5.1.3.1. Aşk	105
5.1.3.2. Sevgili	108
5.1.3.3. Âşık	110
5.1.4. Doğa İle İlgili Kavramlar	113
5.1.5. Nasihat	115
5.1.6. Toplumsal ve Kişisel Eleştiri	118
5.1.7. Kahramanlık	121
5.1.8. Hayatın Dönemleri İle İlgili Kavramlar	124
5.2. Dinî-Tasavvufî Şiirlerindeki Kavramlar	128
5.2.1. Dinî-Tasavvufî Kavramlar	128
5.2.1.1. Allah'ın Adları	128

5.2.1.2. İslam ve İmanın Şartları	128
5.2.1.3. Peygamberler ve Onlarla Birlikte Kullanılan Kavramlar	128
5.2.1.4. Cennet-Cehennemle İlgili Kavramlar	129
5.2.2. Tasavvuf Kültürüyle İlgili Kavramlar	130
5.2.2.1. Dünya ile İlgili Kavramlar	130
5.2.2.2. Tekke ve Tekkede Bulunan Kişiler	131
5.2.4.3. Aşk ve Gönülle İlgili Kavramlar	132
5.3. Şiirlerindeki Mitolojik Unsurlar	138
SONUÇ	153
ŞİİRLER	156
EKLER	298
KAYNAKÇA	305
ÖZ GEÇMİŞ	308

GİRİŞ

Bu çalışmada Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın âşıklık geleneğindeki yerinin tespit edilmesi, yayınlanmamış şiirlerinin incelenmesi, âşıklık geleneğinin günümüzdeki durumu hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır. Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın gelenekteki yerini belirleyebilmek için ozan-baksı geleneği ve bu geleneğin devamı olarak değerlendirilen âşıklık geleneği hakkında bilgi vermek yararlı olacaktır.

Âşıklık geleneğinin Anadolu sahasındaki başlangıcı 15. yüzyıla kadar gitmektedir. Bu yüzyıldan günümüze kadar âşıklık geleneği, âşık adı verilen sanatçılar tarafından temsil edilmiş, kültürel etmenlerin farklılaşmasıyla özü aynı kalmak üzere değişerek günümüze ulaşmıştır. Türkler tarih sahnesine çıktıkları andan itibaren değişik coğrafyalara yayılmışlar ve gittikleri yerlerde yeni kültürel unsurlarla senkretik bir sözlü edebiyat geleneği oluşturmuşlardır. Umay Günay, bu konudaki görüşlerini *Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi* adlı eserinde şu şekilde ortaya koyar (2011: 33): “Uzun bir tarih içinde çok geniş bir mekâna yayılan ve sık sık yurt değiştirerek pek çok kültür ve dinin tesiri altında kalan ayrıca farklı medeniyet seviyelerinde ve her zaman hareket halinde yaşayan milletimizin edebiyatını değerlendirebilmek çok zordur.”

Elimizde yeterince bilgi olmamasına karşılık halk şairlerinin ilk örneklerinin *şeylan*, *sığır*, *yuğ* törenlerinde şiir icrasında bulunan kişiler olduğu tahmin edilmektedir. *Ozan*, *baksı*, *şaman*, *kam* ve *oyun* adı verilen kişiler, bu törenlerde şiir icralarında bulunmuşlar, zamanla toplumdaki işbölümünün artmasıyla da bir görev paylaşımının geliştiği görülmektedir. Buna göre *ozan* şiir söylemeyi, *kam*, *baksı*, *şaman*, *oyun* ise büyü ve sihir işlerini üzerine almıştır. Türk şiirinin başlangıcı veya Türk şiirinin tarihi üzerinde yerli ve yabancı pek çok araştırmacı görüş bildirmiştir.

Bunlar arasında; C. Brockelmann, V. Stebleva, F. Y. Korş, M. Fuad Köprülü, R. Rahmeti Arat, T. Tekin vb. sayılabilir.

En eski Türk şairleri hakkında Fuat Köprülü *Edebiyat Araştırmaları* adlı eserinde şu bilgiye yer verir (1986: 57-58):

En eski Türk şairleri Tonguzlar'ın Şaman, Moğol ve Boryatların Bo veya Bugue, Yakutların Oyun, Altay Türklerinin Kam, Samoitlerin Baksı-Bakşı, Oğuzların Ozan dedikleri sahir-şairlerdir. Sihirbazlık, rakkaslık, musikişinaslık, hekimlik gibi birçok vasıfları kendilerinde toplayan bu adamların, halk arasında büyük bir yer ve ehemmiyetleri vardı.

Türklerin geçirmiş olduğu tarihi, siyasi, sosyal ve kültürel değişimler kuşkusuz âşık edebiyatında ve âşıklık geleneğinde bir takım değişiklikler meydana getirmiştir. Türklerin göçebe yaşamdan yerleşik hayata geçişleri *kamdan âşıka* dönüşümü de beraberinde getirmiştir.

Türklerin İslâmiyet'i kabulünden sonra ortaya çıkan *âşık* sözcüğü, Arapça kökenli olup anlamı çeşitli kaynaklarda farklı şekilde karşımıza çıkmaktadır. *Türkçe Sözlük*'te (2005: 136), "1. Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun tutkun (kimse), 2. Halk ozanı"; *İslâm Ansiklopedisi*'nde (1991: 545), "Kendisinin veya başkalarının şiirlerini saz eşliğinde çalıp söyleyen ve halk hikâyeleri anlatan saz şairi"; *Yeni Türk Ansiklopedisi*'nde (1985: 221), "İslâmlıktan önceki sözlü edebiyat geleneğinin bir devamıdır. İslâm'dan önce ozan, baksı denilen kopuz şairlerine, İslâm'dan sonra saz şairi veya daha çok âşık denilmiştir."; *Türk Dili* dergisinde (Boratav, 1968: 341), "Âşık, hem yaratıcı bir sanatçı, hem de icracıdır: Düzdüğü şiiri, türküyü okur ama, gerek çağdaşı olan, gerek kendisinden önce

yaşamış âşıklardan edindiği edebiyat kalıtını bir kuşaktan öbür kuşağa ulaştırmak görevini de üzerine alır.” şeklinde tanımlandığı görülmektedir.

Aynı zamanda birtakım araştırmacılar *âşık* sözcüğü hakkında farklı görüşler ortaya koymuştur: Saim Sakaoğlu (1986: 3), “Âşık: İrticalen şiir söyleyebilen, saz çalabilen kişidir.” şeklinde açıklama yaparken, Erman Artun ise (1996: 18), “Anadolu halk edebiyatında saz çalarak şiirler okuyan gezgin şairlere âşık deniliyordu. Âşık adının alınması dini-tasavvufi halk edebiyatının etkisiyledir.” diyerek âşıkların bazı özellikleri üzerine odaklanmıştır.

Âşık kelimesi 15. yüzyıldan itibaren sözlü gelenekte gerçek yerini almıştır. Bu döneme kadar var olan âşıklar hakkında elimizde yeterli bilgi bulunmaktadır. Ali Berat Alptekin ve Saim Sakaoğlu’nun ortaklaşa kaleme aldıkları *Türk Saz Şiiri Antolojisi* adlı çalışmada şu bilgiye yer verilmiştir (2006: 17-20):

13. yüzyılın âşıkları hakkında herhangi bir bilgiye sahip değiliz, ancak Orta Asya’dan gelen ozan ve baksıların birçok eser ortaya koyduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Fahrettin Kırzıoğlu’ndan öğrendiğimize göre 14. yüzyıl âşık edebiyatının tek temsilcisi Baykan adlı saz şairimizdir. 15. yüzyıldan günümüze ulaşabilen bir âşık adı mevcut değildir. Bu yüzyılda tasavvufi Türk halk edebiyatı alanında ise Hacı Bayramı Veli ve Eşrefoğlu Rumi gibi adlar öne çıkmaktadır.

Hikmet Dizdaroğlu çalışmasında (1993: 14), “Ozanlık geleneği, on beşinci yüzyılın ortalarına değin sürmüş, o yüzyılın ortalarından başlayarak yerini, âşıklara ve âşık geleneğine bırakmıştır.” bilgisine yer vermiştir.

16. yüzyılda aşk, kahramanlık tabiat ve düşünceye ait konuların yanında yerleşik hayat tarzı da âşık tarzı şiire girmeye başlamıştır. Osmanlı toplumunun Anadolu’daki köklü kültürel ve yapısal değişiklikleri âşık tarzı edebiyatın gelişimini

kuvvetlendirmiştir. Bu yüzyılda âşık edebiyatının önde gelen isimlerini Ali Berat Alptekin ve Saim Sakaoğlu, ortak çalışmalarında şu şekilde sıralamaktadır (2006: 21): “Armutlu, Bahşî, Çırpanlı, Geda Muslî, Hayalî, Köroğlu, Kul Çulha, Kul Mehmet, Kul Pirî, Oğuz Ali, Ozan, Öksüz Dede.”

Bu yüzyılda yaşamış olan ve nereli olduğu kesin olarak bilinmeyen ve Yeniçeri Ocağı’nda yetişen Karaca Oğlan adlı bir saz şairi vardır. Saim Sakaoğlu onu, “eski Karaca Oğlan” olarak adlandırır. Sakaoğlu, *Karaca Oğlan* adlı eserinde (2004: 42), “Onun doğum yeri Anadolu’dur; Rumeli değildir. İlk seferlerine imparatorluğun doğusunda İran (1514) ve güneyinde Mısır (1517)’a çıktığına göre onu Anadolu doğumlu olarak kabul etmemiz yanlış olmayacaktır.” bilgisine yer vermiştir.

17. yüzyılda hem klasik Türk edebiyatı, hem de saz şiiri doruk noktaya ulaşmıştır. Bu yüzyıl, saz şiiri tarihinin en canlı dönemidir. Pek çok güçlü âşık, bu yüzyılda yetişmiştir. Bunlar arasında özellikle biri vardır ki tek başına Türk âşık edebiyatını temsil edebilir: Karaca Oğlan. Karaca Oğlan dışında bu yüzyıla damgasını vuran saz şairlerini Ali Berat Alptekin ve Saim Sakaoğlu, şu şekilde sıralamaktadır (2006: 40): “Âşık Ömer, Gevherî, Âşık, Âşık Halil, Âşık İbrahim, Âşık Nev’î, Benli Ali, Bursalı Halil, Ercişli Emrah, Kâmilî, Kayıkçı Kul Mustafa, Keşfi, Köroğlu, Kul Mehmet, Kuloğlu, Öksüz Âşık, Sun’î, Şahinoğlu, Üsküdarî, Yazıcı, vb.”

18. yüzyılda âşık edebiyatı ile ilgili kapsamlı bilgi *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı* adlı çalışmada şu şekilde karşımıza çıkmaktadır (Düzgün, 2010: 293-294):

Çok sayıda şair yetişmesine rağmen, âşık tarzını bir önceki ve bir sonraki asırlarda yetişen sanatkarlar kadar güçlü bir şekilde sürdüren temsilcilere rastlamıyoruz. (...) Saim Sakaoğlu, XVIII. yüzyılda

yaşayan şairlerin adlarını şöyle sıralamıştır: Abdî, Agâhi, Âşık Ahmed, Âşık Ali, Âşık Bağdadî, Âşık Deruni, Âşık Halil, Âşık Nigârî, Âşık Ravzi, Âşık Sadık, Hocaoğlu, Hükmî, Kabasakal Mehmet, Kıymeti, Küşadi, Levnî, Mağriblioğlu, Nakdî, Seferlioğlu, Sırrî, Şermî, Talibî.

19. yüzyıl saz şairlerinin yükselişe geçtiği dönemlerden biridir. Bu dönemde heceyle ve sade Türkçe ile şiirler söyleyen âşıkların yanında aruzlu türleri deneyen güçlü âşıklar da ortaya çıkmıştır. Bu yüzyılda da âşık edebiyatında usta çırak ilişkisinin güçlü bir şekilde sürdüğünü görmekteyiz. Ali Berat Alptekin ve Saim Sakaoğlu, öne çıkan isimleri şu şekilde sıralamaktadır (2006: 96): “Âşık Şem’î, Âşık Şenlik, Âşık Tâhirî, Bayburtlu Celâlî, Tokatlı Ceyhunî, Dadaloğlu, Deli Boran, Dertli, Erzurumlu Emrah, Gedaî, Kamilî, Kusurî, Meslekî, Minhacî, Ruhsatî, Serdarî, Seyranî, Silleli Sururî, Sümmanî, Tokatlı Nuri.”

20. yüzyıldaki âşık edebiyatı hakkında bilgiye sahip olmak için Osmanlı Devleti’nin son dönemine bakmak gerekmektedir. Çünkü edebiyatın her kademesi içinde bulunduğu dönemin siyasi ve kültürel durumundan etkilenmektedir. Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemlerine rastlayan XX. yüzyıldaki Osmanlı merkezi otoritesinin zayıflaması, işgaller, savaşlar, ayakta kalma ve kurtuluş mücadelesi, âşık edebiyatını derinden etkilemiştir.

Cumhuriyetin kurulması ile birlikte yeni kültür politikaları ortaya çıkmış ve ortaya atılan bu politikalar neticesinde âşık edebiyatı yeniden canlanmıştır. Bu durum *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı* adlı çalışmada şu şekilde anlatılmıştır (Düzgün, 2010: 300): “Cumhuriyetin kurulması ile birlikte, Batıda öteden beri var olan folklorun millî kültürün temelini oluşturduğuna dair görüşlerle biçimlenen yeni kültür

politikaları ortaya konulmuş, böylece yeniden istikrarlı bir sosyal hayata kavuşan Türkiye’de âşık edebiyatı tekrar canlanmaya başlamıştır.”

20. yüzyılda da âşık edebiyatı güçlü sanatçılar yetiştirmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır:

Âşık Mehmet Yakıcı, Âşık Huzuri, Âşık Veysel Şatıroğlu, Karamanlı Gufrani, Posoflu Zulalî, Kağızmanlı Hıfzî, Ali İzzet Özkan, Âşık Ferrahî, Bayburtlu Hicranî, Davut Sularî, Habib Karaaslan, İlhami Demir, Posoflu Müdamî, Talibi Coşkun, Murat Çobanoğlu, Beyanî, Abdülvahab Kocaman, Ali Çatak, Gamgüder, Hasretî, Sefil Selimî, Halil Karabulut, Muzaffer Çağlayan, Kemalî Bülbül, Âşık İhsânî, Mustafa Ruhânî, Âşık Şeref Taşlıova, Ozan Ârif, Âşık Feymânî, Hayatî Vasfi Taşyürek, Âşık Hacı Karakılçık, Âşık İmamoğlu, Öksüz Ozan vb. (Alptekin ve Sakaoglu, 2006: 169).

Âşıklık geleneği, kısaca âşıkları yönlendiren gelenek kurallarına denir. Bu kurallar, mahlas alma, çıraklık eğitimi, rüya görme / bâde içme şeklinde sıralanabilir. Rüya görme, bâde içme âşıklık geleneğinde bir motiftir ve kökeninde şamanlığın esrime teknikleri bulunmaktadır. Bazı âşıklar saz çalıp söylemeye başlarken bir mürşidin, bir pîrin, Hızır peygamberin rüyada tecellisiyle âşık olup saz çalmaya başladıklarını söylerler. Umay Günay (2011: 196), âşık edebiyatındaki rüya motifini, başlangıç ve hareket sağlayan bir motif olarak kabul eder. Bazı âşıklarda rüyasında bir pîrin elinden bâde içtiğini söylemektedirler. Bâde içtikten sonra “Hak âşığı” olarak adlandırılırlar.

Âşıklar kendi arasında çeşitli yönleri itibariyle gruplara ayrılır. Fuad Köprülü bu ayrımı şöyle ifade eder (2004: 29):

Âşık arasında son zamanlara kadar devam eden bir telâkkiye göre, umumiyetle şâirler iki kısma ayrılır: a- Kalem şâirleri; yani, yüksek sınıfa mahsus şiirler yazan klâsik şâirler. b- Meydan şâirleri; yani halk toplantılarında irticalen de şiirler tertip eden ve onları sazları ile çalıp söyleyen saz şâirleri.

Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda Âşık Bayramî'nin meydan âşığı özelliği gösterdiği sonucu çıkmaktadır.

Mahlas ise âşıkların eserlerinde kendi adı yerine kullandıkları takma isme denir. Mahlas alma çeşitli yollarla elde edilir. Bu yollardan birincisi, çırak aşığa ustası tarafından mahlas verilmesi, ikincisi ise bazı âşıkların mahlasını kendisi seçmesidir.

Âşıklık geleneğinde çıraklık eğitiminin önemli bir yeri vardır. Usta âşık saza ve söze yeteneği olan genci çırak edinir ve onu yanında gezdirir. Usta, çırağa geleneğin gereklerini öğretir. Çırağın yetiştiğine inanan usta, ona icazet vererek tek başına mesleğini sürdürmesine izin verir. Çıraklık bu geleneğin okuludur.

Âşık edebiyatının Türklerin bilinen tarihi kadar eskiye dayanan, yüzyıllardır varlığını devam ettiren köklü bir edebiyat olduğu çeşitli araştırmacılar tarafından belirtilmekte, ozanlık geleneğinin Türkiye sahasındaki devamı olarak kabul edilmektedir. Türk edebiyatının önemli bir şubesini oluşturan âşık edebiyatı sözlü kültür ortamında doğmuş, yerleşik hayata geçilmesi, yazının yoğun olarak kullanılmaya başlanması, İslamiyet'in kabulü gibi dönüm noktası sayılan olaylarla birlikte değişikliğe uğrayarak günümüze kadar varlığını korumuştur.

Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın âşıklık geleneği içindeki yerinin tespit edilmesi, yayınlanmamış şiirlerinin incelenmesi, gelenek içinde gücü, temsil yeteneği, sanat ve icra özelliklerinin tespiti ve değerlendirilmesi bu çalışmanın problemini

oluşturmaktadır. Diğer yandan çalışmada, Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın hem tanıtılması, hem de şiirlerinin doğru anlaşılarak yaşadığı şartlar içinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın yöntemi halk edebiyatı araştırma yöntemlerinden biri olan derleme ve görüşme (mülakat) esasına dayanmaktadır. Çalışmanın teorik kısımlarında kütüphane taramalarından elde edilen kaynaklardan; derleme ve mülakat kısımlarında ise fotoğraf makinesi, kayıt cihazı gibi araç-gereçlerden yararlanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.ÂŞIĞIN KİMLİĞİ

1.1. Adı-Soyadı, Lakabı, Mahlası

Âşığın gerçek adı Yaşar Polat'tır. Âşık olduktan sonra Bayramî mahlasını almıştır. Bayramî mahlasını kurban bayramında doğmasından dolayı kullanmaktadır. "Bir Garip Yaşar" adlı şiirinde Bayramî, hayatından kesitleri şu şekilde dile getirmiştir:

BİR GARİP YAŞAR

Kanadı kırılmış yavru kuş gibi,

Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Baharı kar boran yazı kış gibi,

Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Derdi yığın yığın yüreği yara,

Günden güne düşmüş hep ahu zara,

Talihsiz kadersiz bu bahtı kara,

Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Hayat zehir olmuş vermemiş aman,

Kara günler biri birinden yaman,

Yıkılmış dünyası her yan toz duman

Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Sekiz aylık iken önce babası,
Arkasından öldü gitti anası,
Soldu mor sümbüllü bağı kınası,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Şükürle saburla bir şey sezerdi,
Kara kışta çırıl çıplak gezerdi,
Dikenler batardı taşlar ezerdi,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Belli etmez için için yanardı,
Kimseler elinden tutar sanardı,
Yalın ayak taşlar ezmiş kanardı,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Bir zıbını vardı yırtık giyerdi,
Ağladıkça anam, anam diyerdi,
Günde çeyrek yanık ekmek yiyerdi,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Gözlerinden kanlı yaşlar dökerdi,
Ağlardı inlerdi acı çekerdi,
Hastalanır gündən güne çökerdi,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Yoktu bir kimsesi dostu yaranı,
Sayısızdı itip kakan vuranı,
Yok idi hal hatır sorup soranı,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Gelen vurur giden vurur çok idi
Çağırıp adını veren yok idi,
Sahipsiz yetimi gören yok idi,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Bayramî'yim hayat ne son ne ahir,
Acılar çekerdi efkârı zahir,
Küsmüş bu dünyaya eylemiş kahir,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

1.2. Doğum Yeri, Doğum Tarihi

Sazın ve Sözüün Sultanları adlı çalışmada (Turan ve diğerleri, 2008: 607), Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın doğum yeri ve tarihi ile ilgili şu bilgiler yer almaktadır: “Âşık Bayramî Yaşar Polat, 1 Ocak 1941 tarihinde Erzurum'un Çat ilçesine bağlı Bardakçı köyünde dünyaya gelmiştir.” Bayramî, doğum yeri olan Erzurum ile ilgili şu şiirinde memleketine beslediği duyguları dile getirmiştir:

ERZURUM

Çoktan beri hasretinle yanarım,
Sen beni unuttum vatan Erzurum.
Tabiat kudretin yüksek dağların,
Avrupa Seyrani değer Erzurum

Elli dört minare önü semâya,
Sabah seherinde ederler nida,
Abdurrahman gazi habip babada,
Keserler sayısız kurban Erzurum.

Lalede otlar mor koyunların,
Otludur kömürün hem kehribarın,
Horasandan gelir meşhur davarın,
Hazineden neyin noksan Erzurum.

Sabah erken kaynar kahve ocağın,
Kızlar taşır kazma kürek nacağın,
İşte Nene hatun dikti sancağın,
Aziziye dağı nişan Erzurum.

Gece bastı düşman his boğazından,
Duman püskürdü topların ağızından,
Dağlar inler dadaşın avazından,
Şehit düştü yiğitlerin Erzurum.

Yaşar Bayramî'yim senden ırağım,
Bu sebepten gitmez gamım mereğim,
Hem benim üstadım hem de çırağım,
Sen beni büyüttün vatan Erzurum.

1.3. Ailesi, Soyu, Akrabaları

1.3.1. Baba Tarafı

Babası Dede Polat'dır. Doğum yeri Erzincan'ın Tercan ilçesidir. Sadıkoğulları sülâlesine mensuptur. Bayramî'nin babası marangozluk mesleği ile uğraşmıştır. Âşık Bayramî babasını hiç görmemiştir. Bayramî'nin aktardığına göre, babası Allah aşkıyla dolu bir insanmış. Babası hep “Benim ilmim, irfanım sana geçsin” diye dua edermiş. Babası âşıkların aşığı daha doğrusu ermiş biriymiş.

1.3.2. Anne Tarafı

Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın anne adı Zekiye Yıldırım'dır. Selçuklu Türklerinden Ali Uluoğulları sülâlesine mensuptur. Bayramî annesini üç yaşında kaybetmiştir. Annesi daha maneviyatlı birisi olup abdestsiz yere basmazmış. Aşığa göre, annesinin ona yedirdiği helal ekmek, içirdiği temiz süt onu ozan yapmıştır. Bayramî annesine olan özlemini şu şiirinde mısralara dökmüştür:

ANA

Üç yaşında öksüz bırakıp gittin,
Gel gör ki ne hale düşmüşem ana.
Körpecik yavrunu sahipsiz ettin,
Feleğe kahredip küsmüşem ana.

Hasretin aklımı eylemiş talan,
Sevgi, şefkat sende gerisi yalan,
Yokluğundur mutsuz, umutsuz kılan,
Gayri şaşırılmışam, şaşmışam ana.

Cennette hurisin uzak beşerden,
Gül kokulu tenin şahı eserden,
Mübarektir sütün abıkevserden,
Hicap dağlarını aşmışam ana.

Bayramî'yim yanıp küle dönmüşem,
Sararmış solmuşam güle dönmüşem,
Bir tek damla sudan sele dönmüşem,
Derya deniz olmuş taşmışam ana.

Annesini konu edinen bir başka şiiri de şu şekildedir:

ANA

Canımı da adasam yetmez vefa borcuna,
Milyonlarca şükranın mihrabısın sen ana.
Hayat verdin can verdin mana oldun ruhuma,
Sen ilahi varımın mimarısın ey ana.

Ahretimsin dünyamsın devletsin gözümde,
Bir ışıksın mabetsin nursun benim özümde,
Ayağın altı cennet hilafim yok sözümde,
Haktan sonra gönlümün sultanısın sen ana.

Yaradanın izniyle kondun gönül tahtına,
Kurbanlar olam ana ikrarına ahtına,
Muhabbetten yarattı evlat verdi bahtına,
İlahi bir oğlunun sevdasıdır sen ana.

Üç sevgi hamurundan getirdin bu dünyaya,
Hayat verdin güç verdin akıl ermez manaya,
Yoksa uykuda mıyım daldım derin rüyaya,
Sırrı hikmetin gücü manasıdır sen ana.

Yavrum evladım deyip arkam sıra koşarsın,
Huysuzluğuma benim gülücükler saçarsın,
Hastalıkta sağlıkta bana kucak açarsın,
Merhamet rahmet gölü deryasıdır sen ana.

1.4. Öğrenim Durumu

Bayramî ilkokulu kendi köyünde yakınlarının maddi ve manevi yardımı ile tamamlar. İlkokulu bitirdikten sonra öğretim hayatına devam edemez. Bayramî okul dönemi ile ilgili başından geçen bir hatırayı şöyle anlatır: “1949 yılında Çat’a ilkokul yapılır. O sıralar bizim maddi-manevi durumumuz çok kötü. Ayağımda ayakkabı,

üzerimde elbise yok. Arkadaşlarım bir gün geldi biz okula yazıldık dediler. O sıralar altı yaşındayım. Ben de merak ettim. Annem ve babam olmadığı için kendi başıma okula yazılmaya gittim. Okuldaki öğretmene annem ve babam olmadığını ve kendi imkânlarım ile okula yazılmaya geldiğimi öğrenince ağlamaya başladı. Öğretmen okula kaydımı yaptı. Öyle zor günlerdi ki okula yalın ayak gelir üşüyen ayaklarımı okuldaki sobada ısıtırdım. Öğretmen bu halimi görünce çok üzülürdü. Böyle zor şartlarda ilkokulu bitirdim.”

1.5. Askerliği

Bayramî askerliğini 1961 yılında Ankara Mamak Muhabere Okulu'nda yapmıştır, Tekirdağ'dan terhis olmuştur.

1.6. Geçim Durumu, İşi

Âşık Bayramî Yaşar Polat 1955'de Elazığ-Muş tren hattı yapılırken işçi olarak işe başlar. 1956 yılında Malatya'da Banka evleri yapılırken yine işçi olarak çalışır. 1959 Balıkesir demir maden işletmesinde çalışmaya başlar. 1964 yılında Devlet Demir Yolları'nda işe girer ve buradan 1983 yılında emekli olur.

1.7. Ailesi

1.7.1. Evliliği

Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın eşinin ismi Has Hanım'dır. Has Hanım 1944 yılında Erzurum'un Çat ilçesinde dünyaya gelmiştir. Bayramî'nin amcazade kızıdır. Bayramî Has Hanım'ı çeşme başında, kırlarda gezerken görür ve Has Hanım'a âşık olur. 1960 yılında evlenirler.

1.7.2. Çocukları

Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın ve Has Hanım'ın evliliklerinden on çocuk dünyaya gelir. Üçü çeşitli sebeplerden hayatını kaybetmiştir. Beşi kız, ikisi erkek olmak üzere hayatta yedi çocuğu vardır. Çocuklarının hepsi evlenip yuva kurmuşlardır.

1.8. Âşık Bayramî Yaşar Polat Tarikat ve Zümre İlişkisi

Âşıklık geleneği içinde yer edinmiş âşıkların birçoğu tarikat, zümre ve mezheplerle ilişki içindedir. Bu ilişki, karşımıza bir tarikatın mensubu olmak ya da tarikat, zümre ve mezheplerle âşıklık sanatı gereği münasebet içinde olma şeklinde karşımıza çıkar. Herhangi bir tarikata mensup olmasa da âşıklar hemen hepsinin kural ve gereklerine hâkimdirler. Bayramî de bu âşıklardan biri olarak gelenek içinde yerini almıştır.

Âşık Bayramî Yaşar Polat, tez çalışmalarımız süresince yaptığımız görüşmelerde, gelenekten en çok etkilendiği ismin Âşık Reyhanî olduğunu söylemiştir. *Sazın ve Sözü'nün Sultanları* adlı çalışmada (Turan ve diğerleri, 2008:607), bu durum hakkında şu bilgilere yer verilmiştir: “Köydeyken evlerine gelen Reyhanî'den çok etkilendiğini söyleyen âşık, onun yol göstermesi ile atışmalara katılmaya başlamıştır. Bayramî'nin şiirlerine renk katan bir başka isim de Davut Sularî'dir. Onun hem sazının hem de sözünün etkisinde kalmıştır.”

Sazın ve Sözü'nün Sultanları adlı çalışmada aşığın etkilendiği kişilerle ilgili olarak şu bilgilere yer verilmiştir (Turan ve diğerleri, 2008: 608): “Şair kendinden önce yaşamış âşıklardan Yunus Emre, Mevlânâ, Nesimî ve Hacı Bektaş Veli'yi beslenme kaynakları arasında görmektedir. Ayrıca Reyhanî, Âşık İlhamî, Mevlüt

İhsanî, Davut Sularî, Daimî de onun usta olarak gördüğü isimler arasında yer almaktadır.” Seyranî ile ilgili şu şiirinde Seyranî’yi usta olarak görmektedir:

SEYRANÎ

Odur âşıklara önder,
Hocamız Seyrani bizim.

Bulunmaz bir eşi ender,
Ecemiz Seyrani bizim.

Her şeyin sırrına erer,
İnceden inceyi görür,
Okuyoruz birer birer,
Hecemiz Seyrani bizim.

Hak aşkına olmuş neder,
İrfan mektebine gider,
Karalığı aydın eder,
Gecemiz Seyrani bizim.

Bayramî senin yolunda,
Okusaydım okulunda,
İlham alırım çulunda,
Yücemiz Seyrani bizim.

Âşık Bayramî; Sümmanî, Emrah, Şenlik gibi âşık kollarını saygıyla kabul etmekte, kendisinin herhangi bir âşık koluna bağlı bulunmadığını söylemektedir.

Kendisi ile yaptığımız mülakatta: “Hiçbir tarikata mensup değilim, ben Yûnus’a mensubum.” demiştir. Bayramî Yûnus’a olan sevgisini şu şiiri ile dile getirir:

YÛNUS

Mekân kurmuş taht eylemiş,

Gönüllerde yatar Yûnus.

Hak aşkı ile söylemiş,

İnci mercan satar Yûnus.

Aykin deryasına dalmış,

Nurunu Rahmandan almış,

Âlemlere ışık salmış,

Güneş gibi batar Yûnus.

Geçmiş derya deniz gölü,

Aşmış dağı taşı çölü,

Olmuş bağda aşk bülbülü,

Garip garip öter Yûnus.

Sözlerinden cevher saçar,

Anlamayan kalır naçar,

Her mevsimde güller açar,

Filizlenir biter Yûnus.

Bayramî aşk kanımızda,

Sevgilidir yanımızda

Gönlümüzde canımızda,

Buram buram tüter Yûnus.

Onun zümre toplantılarında bulunuş sebebi yine âşıklığıdır. Âşıklar için düzenlenen bayramlarda bulunmuş, söyleşi ve yarışmalara katılmıştır. 1975 yılında yurtiçi turnesinde başından geçen bir olayı şöyle anlatır: “Doğu Beyazıt’da Halk Eğitim Merkezi’nde Âşık Reyhanî, Davut Sularî ile birlikte yoksul çocuklar yararına programa gittik. Sahneye ilk ben çıktım. Sahneye çıkıp elime mikrofonu aldıktan sonra ben Müslüman ve Türk’üm dedim. Bu cümleyi kurduktan sonra olan oldu. Sanki meydanda kıyamet koptu. Bizi apar topar karakola götürdüler. Komiser yanımıza gelerek, ‘Sizi teslim etmem noktasında ölüm tehdidi alıyorum’ dedi. Komiser bizi karakolun gizli bir çıkışından çıkartarak kaçmamıza vesile oldu. Yola koyulduk. Bize garezi olan kişiler izimizi takip etmişler. Yolda yürürken önümüzü kesip bizi ölene kadar sopa ile dövdüler. Sabah gözlerimizi hastanede açtık. Savcıya ifade verdik. Ağrı valisi sayesinde sapsağlam Ankara’ya geldik.” Başından geçen bu olayı Bayramî şu şekilde mısralara dökmüştür:

VURUYOR

Gaflet uykusunda Doğubayazıt,

Elinde taş sopa kapan vuruyor.

Sanki bir Kerbela orada Yezit,

Hakikat yolundan sapan vuruyor.

Bayrami, Reyhani deyip sezdiler,

Davut Sulari’yi bizi ezdiler,

Müslüman’ız Türk’üz dedik kızdılar,

Sandım bize Rusya Japon vuruyor.

Çekemez hainler türkü yazanı,
Öldürdük sandılar biz üç ozanı,
Bayrami lanetler sahte düzeni,
Bize taşa puta tapan vuruyor.

Bayramî, ustalar arasında yerini aldıktan sonra Almanya, Hollanda gibi Avrupa'nın birçok ülkesinde bulunmuştur. Yurt içi ve yurt dışında birçok programa katılmıştır. Kültür Bakanlığı'ndan, katıldığı festival ve şenliklerden aldığı birçok ödül ve plaketin yanı sıra üniversitelerden almış olduğu onur belgeleri ile âşık zümrelerindeki yerini bize göstermektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2.ÂŞIKLIĞI

2.1 Âşıklığını Hazırlayan Ortam ve Etmenler

2.1.1. Âşıklığa Başlama

Âşık Bayramî Yaşar Polat ile yaptığımız görüşmelerde âşıklığa nasıl başladığını şu şekilde anlatmaktadır: “Çocukken rüyamda türkü ve deyişler söyledim. Bir keresinde Kur’an okumayı bilmememe rağmen rüyamda Kur’an okudum. Çoğu zaman rüyamda şiir söyledim. İlk âşıklığa başlamam bu şekilde oldu. İlerleyen zamanlarda Âşık Emrah, Âşık Yûnus gibi birçok âşığa ait şiirleri okuya okuya âşık olma yolunda ilerledim.”

Umay Günay, *Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi* adlı eserinde âşıklığa başlama noktasında şu bilgilere yer vermiştir (2011:196):

Âşık Edebiyatı basından beri bir okul ciddiyeti içinde gelişmiş ve gelişmektedir. Bu edebiyata meraklı çocuklar önce usta âşıklar veya gelenek taşıyıcısı durumunda olan âşıkları dinleyerek ve seyrederek usta malı deyişleri ve hikâyeleri doğru nakletmeyi öğrenirler. Âşık tarzı şiirin teknikleri yanında gerekli bilgileri de öğrenerek yeterli olgunluğa ulaşanlar yaratıcılık kabiliyetine sahipseler orijinal deyişler söylemeye başlarlar. Yaratıcılık gücüne sahip olmayanlar gelenek taşıyıcılığı rolünü benimseyerek usta malı deyişleri aktararak geleneği canlı tutmağa hizmet ederler. Usta âşıklardan da yeri geldiği zaman hatasız ve eksiksiz usta malı deyişlerden nakletmeleri beklenir.

Bu bilgiler ışığında şunu diyebiliriz ki çalışmamızın konusu olan Âşık Bayramî Yaşar Polat âşıklığa usta-çırak ilişkisi içerisinde başlamamıştır.

Metin Özarlan ise âşıklığa başlamanın sebeplerini Umay Günay'dan farklı olarak *Erzurum Âşıklık Geleneği* adlı çalışmasında şu şekilde verir (2001:112):

Âşıklığa başlayıştan ziyade âşıklığa yöneliş şeklinde adlandırılabilir bu süreçte çırak adayı, doğuştan gelen dürtüler neticesinde ruhî, fizikî ve sosyal bir takım sebeplere bağlı olarak âşıklığa yönelir. Bu yöneliş sebeplerini “sevda”, “rüya”, “tevarüs”, “gelenekten etkilenme veya kendiliğinden”i “hasret duygusu”, “kazayla veya doğuştan gelen körlük” ve “fakirlik” başlıkları altında toplamak mümkündür.

Metin Özarlan'ın vermiş olduğu bu bilgiler doğrultusunda şunu söyleyebiliriz ki, Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın âşıklığa başlama sebebi olarak rüya ön planda olduğu için Bayramî bu sınıflandırmada Umay Günay'ın sınıflandırmasından ziyade Metin Özarlan'ın sınıflandırmasına dâhil olmaktadır.

2.1.2. Sazlı Sözlü Ortam

Âşık Bayramî Yaşar Polat ile ilgili daha önceki bölümlerde de bahsettiğimiz gibi kendinden önce yaşamış âşıklardan Yunus Emre, Mevlânâ, Nesimî ve Hacı Bektaş Velî'yi beslenme kaynakları arasında görmektedir. Ayrıca Reyhanî, Âşık İlhamî, Mevlüt İhsanî, Davut Sularî, Daimî de onun usta olarak gördüğü isimler arasında yer almaktadır. Bayramî Âşık Emrah, Yûnus Emre gibi şairlerin şiirlerini okuyarak âşıklığını ilerletmiştir. Yaşadığı dönemde kahvehanelerde birçok âşığın sohbetlerine iştirak etmesine rağmen kendisi kahvehanelerde çok saz çalmadığını söylemektedir.

Sazın ve Sözü'nün Sultanları adlı çalışmada (Turan ve diğerleri, 2008: 607), Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın saz çalmaya nasıl başladığı şu şekilde anlatılmıştır: “Âşıklığa daha ilkokul yıllarında merak saran Bayramî, Kerem'den, Garîb'den, Yûnus Emre'den şiirler okumuş; üzüm sandığı ve telefon tellerinden yaptığı sazıyla çalıp söylemiştir.”

Gerek memleketindeki sazlı sözlü ortamlarda, gerek davet edildiği diğer illerdeki sazlı sözlü ortamlarda ve gerekse yurdun çeşitli yerlerinde düzenlenen âşıklar bayramlarında bulunmuştur.

Reyhanî, Davut Sularî, Çobanoğlu, Nuri Çırağı gibi birçok âşık ile aynı ortamı paylaşmışlardır. Aynı zamanda Bayramî, Halk Ozanları Derneği'nin kurucu üyesidir.

2.1.3. Âşık Havaları

Âşıklık geleneğinin ayrılmaz bir parçası olan şiir, müzikten ayrı düşünülemez. Şiiri yazan âşık onun bestesini de kendine uygun şekilde yapar. Bu besteleme işlemini yaparken âşıklar gerek şiirin konusuna göre, gerek yazıldığı ortama göre şiire yakıştırdıkları en uygun ezgilerle besteyi yaparlar.

Umay Günay, *Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi* adlı eserinde (2011: 196), bu konu ile ilgili şu bilgilere yer vermiştir:

Âşık tarzı şiirin kendine has ezgi düzeni vardır. Bu deyişler daima saz eşliğinde âşık düzeni veya âşık ayağı adı ile anılan özel bir akort sistemi içinde çalınmaktadırlar. Âşık ezgileri uzun havalarla kırık havalardan oluşmaktadır. Özellikle sistemli değişimlerde ezgi konuşma üslubuna uyarak güfteye geriden eşlik etmektedir.

Serbest deyişlerde ezginin ön plana geçerek ağırlık kazandığı örnekler vardır.

Âşık Bayramî Yaşar Polat ile evinde yaptığımız görüşmede âşık havası ile ilgili esprili bir şekilde şunu söylemiştir: “İçimizden geldiği gibi Allah ne verdiyse söyleriz.”

2.1.4. Usta-Çıracak ilişkisi

Daha önceki bölümlerde dile getirdiğimiz gibi Âşık Bayramî Yaşar Polat usta-çıracak ilişkisi içinde yetişmemiştir. Kendisi bu durumu şu sözlerle ifade eder: “Ustalık yaptım, çıracaklık yapmadım.”

Âşık Bayramî Yaşar Polat’ın yetiştirmiş olduğu çıracaklar şu kişilerdir:

1. Mürsel Sinan
2. Günay Yıldız
3. Ali Rıza Ezgi

Sonuç olarak, Âşık Bayramî Yaşar Polat kendi ürettiklerini söyleyerek Türkiye ve dünyanın çeşitli ülkelerine taşımış, bu şekilde kendi âşıklığını oluştururken geleneği gelecek kuşaklara aktaracak çıracaklar da yetiştirmiştir.

2.1.5. Saz

Âşık Bayramî’nin “yaralı ceylan” dediği sazı Konya Âşıklar Bayramı’nda Reyhanî tarafından hediye edilmiştir. Bayramî icra ortamlarında sazını yanından hiç ayırmaz. Sazını şiir söylemeden önce dinleyicileri hazırlamak için çalar böylece icrâ edeceği eseri düşünmek için zaman kazanmış olur. Bayramî sazın fonksiyonu ile ilgili şunları söylemektedir: “Saz bize araç. Saz gerekli, saz ile hükmediyoruz.”

2.1.6. Rüya-Bade, Mahlas

Çalışmamızın “giriş” kısmında rüya görme, rüyada bade içme ve mahlas alma ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Yine çalışmanın “âşıklığa başlama” bölümünde Âşık Bayramî’nin âşık olamadan önce görmüş olduğu rüyalar anlatılmıştır. *Sazın ve Sözün Sultanları* adlı çalışmada rüya bahsi ile ilgili Bayramî’ye ait ş sözler yer almaktadır (Turan ve diğeri, 2008: 608): “O bizde bir sırdır, elli yıllık eşime bile söylemedim, diyerek açıklama yapmaktan kaçınmaktadır.”

2.1.7. Destancılığ

Âşık Bayramî’nin destancılığ hakkında bilgi vermeden önce âşık tarzı destan türü hakkında araştırmacıların görüşlerine yer vermeyi uygun görüyoruz. Bu konuyla ilgili araştırmacı zkl Çobanoğlu ş bilgileri vermiştir (2000: 334):

Bu bağlamda âşık tarzı destanlar şöyle tanımlanabilir: Büyük çoğunluğ 11 ve 8 heceli koşma, çok az bir kısmı mani ve ender olarak da divani şeklindeki örneklerine rastlanılan, 5 veya 7 dörtlükten az olmamak şartıyla, konu sınırlaması olmaksızın âşığın destanlaştırmaya değeri bulduğ bir vak’ayı, bir nesneyi veya kavramı hikâye ederek, bağlama veya bağlama ailesinden bir sazla, ele aldığı konunun anlatım tutumuna bağılı olarak seğıip çaldğ geleneksel âşık havaları eşliğinde icra ettiğ nazım türüne destan denilmektedir.

Âşık Bayramî Yaşar Polat şiir icra etmek kadar destancılığ olan bir âşıktır. Destan anlatmanın yaygın olduğ yıllarda gazete kupürlerinden okuduğ cinayet ve kaza haberlerini kendi hayal dünyasında tekrar yoğurarak bu haberleri hikâye edip Anadolu’nun çeşitli yerlerinde satarmış. Fakat ş an elinde yazılı olarak geçmişte kaleme aldığı herhangi bir destan bulunmamaktadır. zkl Çobanoğlu’nun yukarıda

vermiş olduğu bilgiler doğrultusunda Bayramî destan kaleme almış fakat bu destanları saz ile çalmaktan ziyade satmayı tercih etmiştir.

Âşık tarzı destanlar âşıklar tarafından çeşitli yerlerde icra edilirdi. Bayramî'nin yukarıda da bahsettiğimiz gibi kaleme aldığı destanları saz ile çalıp söylememiştir. Bu yüzden Bayramî'nin destanlarını icra ettiği ortamlar hakkında bilgi verememekteyiz. Fakat konu ile ilgili genel bir bilgi vermek gerekirse Çobanoğlu (2000: 334), “Sözlü kültür ortamında çoğunlukla âşık karşılaşmaları esnasında irticalen yaratılan destanlar, kahvehaneler, panayırlar, yeniçeri ortaları, ağa-paşa konakları, köy odaları, düğünler ve benzeri törenlerde düzenlenen sistemli ve sistemsiz âşık fasılları başta olmak üzere âşıkların bulunduğu her çeşit mekânda resmi ortam mahiyetinde veya söz konusu destanları ezberleyen yahut cöngüne kaydedenlerce her türlü yarı resmi veya gayrı resmi ortamlarda icra edilir.” demiştir.

2.2. Aldığı Ödüller

Bayramî ömrü hayatına birçok ödöl sığdırmıştır. Bu ödülleri katıldığı âşık bayramlarından, yarışmalardan, çeşitli zümrelerin toplantılarından, sohbet meclislerden kazanmıştır. Evde yaptığımız görüşmelerde tespit ettiğimiz kadarıyla on dokuz tane ödöl mevcuttur. Bu ödüller şunlardır:

1. 10-14 Nisan 1987 tarihinde Konya'da düzenlenen 1. Âşıklar Şöleni'ne katılarak Koçaklama-Lebdeğmez dalında üçüncü olarak başarı ve onur belgesi.
2. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Cumhuriyetin 80.yıl kutlamalarından dolayı 27-28 Ekim 2003 tarihlerinde Ankara'da Ozanlar Şöleni'ne katılarak yapmış olduğu katkılarından dolayı teşekkür belgesi.

3. 15. Simav Ulusal Şairler Şöleni katılarak Simav Belediyesi tarafından madalya ile ödüllendirilmiştir.
4. 1984 yılında Türk kadınına siyasi hakların verilisinin 54.yıl dönümü şölenine katılmasından dolayı Yenimahalle Belediyesi tarafından teşekkür belgesi.
5. Simav Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi tarafından Türk kültürüne katkılarından dolayı teşekkür belgesi.
6. 1991 yılında Köprülü Mehmet Paşa kültür ve sanat haftası şükran anısına katılım belgesi.
7. Vezirköprü Belediyesi kültür sanat ve spor festivali anısına plaket.
8. 23.05.2007 yılında Mustafa Necib Alayeli Anadolu Lisesi tarafından teşekkür belgesi.
9. 10 Eylül 1995 yılında Yenikent Belediyesi tarafından katılım belgesi.
10. Alaca Kaymakamlığı tarafından teşekkür belgesi.
11. Samsun Kültür Müdürlüğü tarafından 1991 yılında Yûnus Emre sevgi yılı âşık şölenine katılımdan dolayı teşekkür belgesi.
12. Kütahya'daki Fatih Anadolu Lisesi tarafından teşekkür belgesi.
13. Kütahya Ticaret Meslek Lisesi tarafından teşekkür belgesi.
14. Körfez Belediyesi tarafından 1996 yılında altın kiraz günü şenliklerine katılım plaketi.
15. Âşık Seyranî semineri madalya ödülü.
16. 1975 yılında Fırat Üniversitesi tarafından madalya ödülü.
17. 15. Simav şairler şölenine katılım belgesi.
18. Kayseri'deki kültür ve sanat haftası etkinliklerine katıldığı için madalya ödülü.

19. Ünye 10. Uluslar Arası Kültür Sanat ve Turizm Festivali katılım belgesi.

Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın bazı ödülleri fotoğrafı imkânımız oldu. Bu fotoğraflara çalışmanın ekler-fotoğraflar kısmında yer verilmiştir.

2.3. Hakkında Yazılan Yazılar, Kitaplar, Şiirlerinin Yayımlandığı Kitap ve Dergiler

Âşık Bayramî, hakkında pek çok çalışma yapılan, pek çok kişi tarafından tanınan bir âşık değildir. Bundan dolayı onun hakkında yapılmış çok çalışma yoktur. Daha önceden Âşık Bayramî Yaşar Polat hakkında kendisi ile ilgili kapsamlı bir çalışmanın olmaması, onunla ilgili yapılan ilk çalışmanın bu tez çalışması olması bize mutluluk vermektedir. Bayramî, maddi imkânsızlıklardan dolayı şiirlerini kitap haline getirememiştir. Onun hayatı ve sanatı ile ilgili yapılmış bir kısım çalışmaları şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Dr. Fatma Ahsen TURAN, Başak UYSAL, Zemzem KELEŞABDİOĞLU ve Emrah GÖKÇE'nin hazırlamış olduğu *Sazın ve Sözü'n Sultanları-Yaşayan Halk Şairleri-1* adlı çalışmada Âşık Bayramî'nin hayatı, sanatı ve şiirleri ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmiştir.
2. Feyzi HALICI'nın hazırlamış olduğu *Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri* adlı çalışmada Bayramî ile ilgili kısa bir hayat hikâyesi ve şiirlerinden birkaç örnek bulunmaktadır.
3. Mevlüt Özhan ve diğerlerinin hazırladığı *Yaşayan Halk Ozanları Antolojisi* adlı çalışmada Bayramî hakkında kısaca bilgi yer almaktadır.
4. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Cilt-1* adlı çalışmada Âşık Bayramî hakkında kısaca bilgiye ve bir şiirinden tek bir kıtaya yer verilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BİÇİM

3.1. NAZIM BİÇİMİ

Âşık Bayramî'nin şiirlerini incelediğimizde çoğunluğunun koşma biçiminde yazıldığını görürüz. Şiirler biçimsel olarak incelenirken örneklem yoluna gidilmiştir.

3.1.1. Koşma tipi şiirler

Şiirlerin büyük bölümünü bu tip şiirler oluşturur.

abab, cccb şeklinde sıralananlar: Kafiye örgüsü abab ve cccb şeklinde olan bazı şiirlerden birkaç örnek aşağıdaki gibidir:

15 numaralı şiirde yer alan şu kıta *abab* kafiye örgüsüne örnektir:

Vefalı dost sadık vardır,	a
Türk kadını, Türk anası.	b
Edep hava namus vardır,	a
Türk kadını, Türk anası.	b

24 numaralı şiirde yer alan şu kıta *abab* kafiye örgüsüne örnektir:

Geldin geçtin bir düş gibi,	a
Bir tadın alamadım gençlik.	b
Tipi oldun son kış gibi,	a
Ağladım gülemedim gençlik.	b

35 numaralı şiirde yer alan şu kıtalar *abab* ve *cccb* kafiye örgüsüne örnektir:

Reyhan nedir sümbül nedir?	a
Kukuların gülde senin.	b
Garip Şeyda bülbül nedir?	a
Güzel adın dilde senin.	b
Sen Şirinsin Ferhat kanmış,	c
Han Aslısın Kerem yanmış,	c
Mecnun arar bulmuş sanmış,	c
Leyla sensin çölde senin.	b

17 numaralı şiirde yer alan şu kıtalar *abab* ve *cccb* kafiye örgüsüne örnektir:

Caddeleri akın akın,	a
Gelin görün Kütahya'yı.	b
İnsanları cana yakın,	a
Gelin görün Kütahya'yı.	b
Her yanı misk amber kokar,	c
Çeşmelerden hayat akar,	c
Sevgi dolu insan çıkar,	c
Gelin görün Kütahya'yı.	b

abxb, *cccb* şeklinde sıralananlar: Kafiye örgüsü *abxb* ve *cccb* şeklinde olan bazı şiirlerden birkaç örnek aşağıdaki gibidir:

19 numaralı şiirde yer alan şu kıta *abxb, cccb* kafiye örgüsüne örnektir:

Dünya bana dar bir mesken,	a
Sıkar beni sıkar beni.	b
Dert girmiş tatlı canıma,	x
Yıkar beni yıkar beni.	b

91 numaralı şiirde yer alan şu kıta *abxb, cccb* kafiye örgüsüne örnektir:

Çoktan beri hasretinle yanarım,	a
Sen beni unuttum vatan Erzurum.	b
Tabiat kudretin yüksek dağlarım,	x
Avrupa seyrani deyer Erzurum.	b

aaba, şeklinde sıralananlar: Kafiye örgüsü *aaba* şeklinde olan bazı şiirlerden birkaç örnek aşağıdaki gibidir:

74 numaralı şiirde yer alan şu kıta *aaba* kafiye örgüsüne örnektir:

Elli yıldır hasretine yandığım,	a
Cananın yurduna vardım ağladım.	a
Selam verdim selam aldı bakıştık,	b
Onun nur yüzünü gördüm ağladım.	a

aaab, cccb şeklinde sıralananlar: Kafiye örgüsü *aaab* ve *cccb* şeklinde olan bazı şiirlerden birkaç örnek aşağıdaki gibidir:

1 numaralı şiirde yer alan şu kıtalar *aaab, cccb* kafiye örgüsüne örnektir:

Kalubela ruh beden,	a
Canları âşık eden,	a
Asli vatana giden,	a
Yollara âşıkam ben.	b

Gözyaşlarım olmuş kan,	c
Lav püsküren bir volkan.	c
Her gün duaya kalkan,	c
Kollara âşıkam ben.	b

aaxa, bxbx şeklinde sıralananlar: Kafiye örgüsü *aaxa* ve *bxbx* şeklinde olan bazı şiirlerden birkaç örnek aşağıdaki gibidir:

2 numaralı şiirde yer alan şu kıtalar *aaxa, bxbx* kafiye örgüsüne örnektir:

Altlarında uçaklar,	a
Hortumcular kaçaklar,	a
Bankaların içini,	x
Boşaltıyor alçaklar.	a

Denizler dolu yatlar,	b
Yükseldi yerde katlar,	b
Erkeklik mertlik öldü,	x
Makamlarda avratlar.	b

3.1.2. Bentlerden oluşan şiirler

Âşık Bayramî, bentlerden şiir yazmış ve çeşitli meclislerde yazdığı şiirleri okumuştur. Kendisi ile yaptığımız görüşmeler sonucunda elde ettiğimiz şiir defterinde bentlerden oluşan şiir yer almamaktadır.

3.2. ÖLÇÜ-DURAK

Âşık Bayramî Yaşar Polat, bütün şiirlerini hece ölçüsü ile yazmıştır. Şiirlerinde çoğunlukla 7, 8, 11, 14 ve 15'li hece ölçüsünü kullanmıştır. Bu çalışmamızda ele aldığımız 140 şiirin ikisi 7'li, kırk beşi 8'li, seksen yedisi 11'li, dördü 14'lü ve iki tanesi 15'li hece ölçüsü ile oluşturulmuştur. Anlaşılacağı üzere âşık, en çok 11'li ölçüyü kullanmıştır.

Âşık Bayramî'nin serbest ölçü ile yazdığı şiiri bulunmamaktadır.

Metin Özarlan, "Türk Sözlü Gelenek Şiirinde Durak Meselesi ve Bir Türkü" adlı makalesinde (2005: 197-204); şu bilgilere yer vererek durağın tanımını ve şiir içindeki işlevini ortaya koymuştur:

Bilindiği gibi hece vezni, şiirde mısraları oluşturan kelimelerin hece sayılarının eşitliğine dayanan ölçüdür. Hece ölçüsüyle yazılmış mısralar okunurken iki veya daha çok anlamlı bölümlere bölünür, belli yerlerde durulur. Bu yerlere 'durak' denir. Durak kelimenin sonunda yer alır ve şiirde ahengi sağlar.

Âşık Bayramî'nin şiirlerinde kullandığı duraklar şu şekildedir: 7'li hece ölçüsü ile yazılmış şiirlerinde 4+3 durağını kullanmıştır. 8'li hece ölçüsü ile yazdığı şiirlerinde 4+4, az sayıda da 5+3 durağını kullanmıştır. 11'li hece ölçüsü ile yazdığı şiirlerinde 6+5 ve 4+4+3 duraklarını kullanmıştır. Hecenin 14'lü ölçüsü ile yazdığı

şiiirlerde 7+7 durağını kullanmıştır. Hecenin 15'li lusyle yazdığı şiiirlerde 8+7 durağını kullanmıştır.

7'li hece lus ile yazılmış olduğu iki şiiirinde de 4+3 durağını kullanmıştır:

1 numaralı şiiirden ilk iki mısra:

Kalubela ruh beden / Canları âşık eden

2 numaralı şiiirden ilk iki mısra:

Altlarında uçaklar / Hortumcular kaçaklar

8'li hece lus ile yazdığı şiiirlerinde 4+4 duraklar çoğunluktadır:

6 numaralı şiiirden ilk iki mısra:

Bu harekât vatan için / Vur Mehmetçik vur düşmana

37 numaralı şiiirden ilk iki mısra:

Senin yolun açık aydın / Gel bu yoldan sapma Memo

11'li hece lus ile yazdığı şiiirlerinde en çok 6+5 durağını kullanmıştır:

49 numaralı şiiirden ilk iki mısra:

Aşkın balyozunu kaldırııp vurdum / Küfür kalasını yıktım kırk yılda

130 numaralı şiiirden ilk iki mısra:

ayırılarda yemlik pancar toplardık / Kym özledim dostlar köyümü

14'l lus ile yazdığı dört şiiirinde de 7+7 durağını kullanmıştır:

135 numaralı şiiirin ikinci kıtasının son iki mısrası:

Ayağın altı cennet hilafım yok sözümde

Haktan sonra gönlümün sultanısın sen ana

138 numaralı şiiirin son kıtasının ilk iki mısrası:

İstemem bu dünyanın şöhretinden şanından

Keder dolu dert dolu dökülür her yanından

15'li ölçü ile yazdığı iki şiirlerde de 8+7 durağını kullanmıştır:

139 numaralı şiirden ilk iki mısrası:

Gafiliz ikrarımızdan kararım gönlümüz kör

Sahtekârlık meslek olmuş nizama uygun değil

140 numaralı şiirden son iki mısrası:

Sılamıza dönersek bu diyarı gurbetten,

Olur sonsuz bir yaz bahar açar lale gül yavrum.

3.3. UYAK, REDİF, AYAK

Türk Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev'i adlı çalışmada uyak ile ilgili şöyle bir bilgi yer almaktadır: “Mısraların sonlarında bulunan hecelerin seslerinin birbirine benzemesine kafiye denir. Fakat bu heceler mânâca birbirine benzememek, başka başka olmak gerekir.” (Onay, 1996: 21).

Uyak, redif ve ayak konusu hakkında Doğan Kaya (1999: 335), “Bilindiği gibi kafiye; şiirde, ortak sesi en az bir ses olmak üzere, mısralar arasında tesis edilen ses benzerliğidir. Benzerlik, sadece kafiye ile sağlanabileceği gibi, genellikle kafiyeli söze redif dediğimiz ve aynen tekrarlanan ek yahut kelimelerin dâhil edilmesiyle de sağlanabilir.” görüşünü dile getirmiştir. Genel olarak “uyak” ile “ayak” terimleri bir birinin aynısı gibi kullanılmaktadır. Fakat Doğan Kaya bu görüşe katılmamaktadır. Kaya'ya göre (1999: 336):

Âşıklık geleneğinde, ayak sözü ile dörtlüklerin son mısralarındaki kafiye kastedilir. Bu kafiye ise, genellikle ilk dörtlüğün ikinci mısramında başlatılır. Şiiri meydana getiren dörtlüklerin ilk üç mısraları kendi aralarında kafiyelenirler. Hâlbuki ayak, bunlardan bağımsız olarak dördüncü mısralar arasında bir kafiye bütünlüğünü arz etmek

durumundadır. Bir başka deyişle, âşık şiirleri iki çeşit kafiye sistemi ile vücuda getirilir. Birincisi; dörtlüklerde, ilk üç mısradaki oluşturulan kafiye; ikincisi ise, dörtlüklerin son mısrasında ses birliği sağlama esasına dayalı olarak meydana getirilen kafiye. Bunlardan ilkinde kafiye veya uyak, ikincisine yani dörtlüklerin son mısralarında oluşturulan kafiye ise ayak denir.

Ayak konusunda Mustafa Nihat Özön (1954: 57), “Saz şairlerinin manzumelerinde bentleri birbirine bağlayan mısraların kafiyelerine denir.” demiştir.

3.3.1. Uyak

Âşık Bayramî şiirlerinde genellikle yarım uyak kullanmıştır. Yarım uyak yanında, tam, zengin, cinaslı ve tunç uyaklara da yer vermiştir.

3.3.1.1. Yarım Uyak: Bir tek ünsüz benzerliğine dayanan uyaktır. (Dilçin, 2005: 86). İncelediğimiz şiirlerde yarım uyak bulunan bazı şiir örnekleri şu şekildedir:

95 numaralı “Gülüm” adlı şiirden

Ayrılmışsın vatanından i-l-inden,
Gurbet harap etmiş belli ha-l-inden,
Haberin var ise dost ahva-l-inden,
Kötülere gönül bağlama gülüm.

130 numaralı “Özledim” adlı şiirden

Kartol gözleridik kışın sob-a-da,
Lalanga güzeldi yağda tav-a-da,
Kalacıkta komda sarıbab-a-da,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

40 numaralı “Görür-Görür” adlı şiirden

Var insanlık oku-**ı**-una,
Helal çalış hak yo-**ı**-una,
Zarar verme bir ku-**ı**-una,
Sormaz deme sorur sorar.

14 numaralı “La İlahe İllallah” adlı şiirden

Yerler, gökler, dağlar, ta-**ş**-lar,
Kelebekler, uçan ku-**ş**-lar,
Türlü türlü zikre ba-**ş**-lar,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Yarım uyağa örnek verdiğimiz yukarıdaki bazı şiirlerden alınmış dörtlükler haricinde aşağıdaki numaralı şiirlerde de yarım uyak kullanılmıştır: 5, 7, 9, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 24, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 66, 67, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 86, 90, 91, 92, 93, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 139, 140.

3.3.1.2. Tam Uyak: Bir ünlü ve bir ünsüzün ses benzerliğine dayanan uyaktır.

(Dilçin, 2005: 87). Tam uyak bulunan şiirlerden bazı dörtlükler şu şekildedir:

1 numaralı “Aşıkam Ben” adlı şiirden

Nefistir insana düşm-an,

Karşı akıl din im-an,

Zehir tatma tatlı c-an,

Ballara aşıkam ben.

35 numaralı “Senin” adlı şiirden

Sen Şirinsin Ferhat k-an-mış,

Han Aslısın Kerem y-an-mış,

Mecnun arar bulmuş s-an-mış,

Leyla sensin çölde senin.

86 numaralı “Ben Neyim” adlı şiirden

Enginlerde durgun, durgun-ak-arım,

Güzel bende çirkin bende b-ak-arım,

Zülfikar bağlarım kılıç t-ak-arım,

Yoksa Şahimerdan mıyım ben neyim?

Bu örnekler haricinde 20, 29, 34, 39, 40, 48, 51, 63, 96, 113 ve 135 numaralı şiirler hariç diğer tüm şiirlerde tam uyak bulunmaktadır.

3.3.1.3. Zengin Uyak: İki den artık ses benzerliğine dayana uyaktır. (Dilçin, 2005:

89). Zengin uyak bulunan bazı dördlükler şu şekildedir:

2 numaralı “Hırsızlık” isimli şiirden

Altlarında u-çak-lar,

Hortumcular ka-çak-lar,

Bankaların içini,

Boşaltıyor al-çak-lar.

6 numaralı “Vur Düşmana” isimli şiirden

Bu harekât v-**atan** için,

Vur Mehmetçik vur düşmana,

Anan için **atan** için,

Vur Mehmetçik vur düşmana.

50 numaralı “İnsanda” isimli şiirden

Gönül şehri Hakkın n-**azar**-gahıdır,

Nizam terazisi p-**azar**-gahıdır,

Mahkemeyi Kübra y-**azar**-gahıdır,

Zararda insanda karda insanda.

Bu örnekler haricinde 1, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 55, 57, 58, 61, 62, 63, 65, 69, 71, 73, 74, 75, 76, 78, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 93, 94, 96, 98, 100, 101, 102, 105, 106, 109, 110, 111, 112, 117, 122, 123, 128, 134, 136 ve 138 numaralı şiirlerde de zengin uyak kullanılmıştır.

3.3.1.4. Tunç Uyak: Uyaklı sözcüklerden biri, öteki sözcüğün sonunda yenileniyorsa, böyle uyaklara tunç kafiye denir. (Dilçin, 2005: 89). Derlenen şiirlerde tunç uyak örnekleri şu şekilde karşımıza çıkmaktadır:

48 numaralı “Sevgi” isimli şiirden

Toprak ölür bitki bitmez can k-**almaz**,

Sevgi yağmuruyla ıslanmayınca.

Öz olmazsa göz görmez hisse **almaz**,

Akıl kamil olup uslanmayınca.

82 numaralı “Yârim” isimli şiirden

Sevdana düşeli yanarım b-öyle,

Perişan halimi bil yârim yarım,

Melül mahzun bakma uzaktan öyle,

Gel de göz yaşımı sil yârim yarım.

126 numaralı” Aids” isimli şiirden

Akılsız izansız t-aş kafaları,

Gözleri görmeyen şaş kafaları,

Çökelek beyinli aş kafaları,

Tuta yakalaya bula aids.

Bu örnekler haricinde 1, 2, 27, 61, 62, 70, 71, 79, 81, 85, 93, 102, 105, 106, 108, 110, 111, 112, 118, 135, 139 numaralı şiirlerde de tunç uyak bulunmaktadır.

3.3.1.5. Cinash Uyak: Ses bakımından aynı, anlamca ve kimi zaman vurguları da ayrı sözcüklerden ya da söz öbeklerinden yapılmış uyaktır. (Dilçin, 2005: 90). Derlenen şiirlerde sadece 103 numaralı şiirde cinash uyak kullanılmıştır. Şiirde cinash uyağın yer aldığı dörtlük şöyledir:

Senin katındadır bu gök ve bu yer,

Aşk ateşin beni içten içe yer,

Dileyimdir senden aşkın, şevkin ver,

Yalnız dayanağım Rahman’ım sensin.

3.3.2. REDİF: Mısra sonlarında yazılışları, okunuşları, anlamları ve görevleri aynı olan eklerin, kelime ve kelime gruplarının tekrar edilmesine denir. Âşık Bayramî’nin şiirlerinde kullandığı redifler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Eklerden oluşan redifler: Bayramî'nin şiirlerinde eklerden oluşan rediflere örnek

bazı dörtlükler şunlardır:

5 numaralı "Toprak Ana" şiirinden

Yer gök nasip senden al-ır,

Gelen giden sende kal-ır,

Bir veren senden bin al-ır,

Sen güzide toprak ana.

23 numaralı "Türk Polisi" isimli şiirden

Karda kışta görev-inde,

Canımızdır Türk polisi.

Yatmaz uyumaz ev-inde,

Kanımızdır Türk polisi.

89 numaralı "Bizim" başlıklı şiirden

Beş para etmiyor paha-larımız,

Yok oldu horlandı deha-larımız,

Cahile kaldı boş saha-larımız,

Harap olmuş ilim parkımız bizim.

136 numaralı "Atam" başlıklı şiirden

Bir on dokuz mayısta kurtardın bu vatan-ı,

Yürüyoruz izinde istersen gör atam.

O temiz kalbin ile susturdun tüm cihan-ı,

Savaşta siyasette der dünyaya dur atam.

Bu örneklerin haricinde 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68,

69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 137, 139 numaralı şiirlerde de eklerden oluşan redifler mevcuttur.

Hem ek hem de sözcük şeklinde oluşan redifler: Hem ek hem de sözcük şeklinde oluşan rediflere bazı dörtlüklerden örnekler şunlardır:

6 numaralı “Vur Düşmana” başlıklı şiirden

Yaylaların dağ-**ın için**,

Çayır çimen bağ-**ın için**,

O şanlı bayrağın için,

Vur Mehmetçik vur düşmana.

90 numaralı “Bizim” başlıklı şiirden

Çiçeğe yabancı güle yabancı,

Hakiki bal yapmaz ar-**ımız bizim**.

Ne bir derde deva ne keser sancı,

Artar ateşimiz nar-**ımız bizim**.

132 numaralı “Hâkim Bey” başlıklı şiirden

Yıllardır davamız sürüp duruyor,

Dosyalar evrakla doldu **hâkim bey**.

Beklemekten kalbim gürp gürp vuruyo,

Betimiz, benzimiz soldu **hâkim bey**.

Bu örneklerin haricinde 5, 9, 10, 13, 17, 24, 25, 28, 34, 35, 36, 37, 49, 50, 52, 54, 56, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 76, 77, 85, 87, 88, 92, 95, 99,

100, 103, 105, 121, 134, 137, 139 numaralı şiirlerde de hem ek hem de sözcük şeklinde oluşan redifler bulunmaktadır.

Yalnızca sözcükten oluşan redifler: Derlenen şiirlerde yalnızca sözcükten oluşan rediflere örnek bazı dörtlükler şunlardır:

6 numaralı “Vur Düşmana” başlıklı şiirden

Bu harekât vatan **icin**,

Vur Mehmetçik vur düşmana,

Anan için atan **icin**,

Vur Mehmetçik vur düşmana.

17 numaralı “Gelin Görün Kütahya’yı” başlıklı şiirden

Camileri ezani **var**,

Tarih kokan düzeni **var**,

Aşığı var ozanı **var**,

Gelin görün Kütahya’yı.

67 numaralı “Mehmetçik” başlıklı şiirden

Göğsümüz imanlı katı **değiliz**,

Türk’üz biz kimsenin atı **değiliz**,

Barıştan yanayız kötü **değiliz**,

Takdir etti dünya övdü Mehmetçik.

Bu örnek dörtlüklerin dışında 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 22, 25, 26, 28, 31, 33, 34, 38, 39, 41, 46, 53, 66, 69, 70, 78, 107, 111, 115, 121, 126, 130 numaralı şiirlerde de yalnızca sözcükten oluşan redifler mevcuttur.

3.3.3. AYAK

Doğan Kaya Şiirde “ayak”ın tanımını “ÂŞık Şiirinde Ayakla İlgili Problemler” adlı çalışmasında (1999: 338), Şu Şekilde anlatmaktadır:

Ayak: ÂŞık Şiirinde genellikle ilk dörtlüğün ikinci dizesinde baŐlatılan bütün dörtlüklerin son dizelerinde yarım, tam, zengin hatta cinaslı kafiyelerle vücuda getirilen yahut dizenin tamamında aynen tekrarlanan sözlerle oluşturulan ve dörtlüklerin mihengi durumunda olan kafiyeye denir.

Şiirde “ayak”, çeşitli fonksiyonları yerine getirmektedir. Doğan Kaya yukarıda bahsettiğimiz çalışmasında (1999: 338), “ayak”ın fonksiyonlarını Şu Şekilde sıralamıştır:

ÂŞık Şiirinde ayaklar, belirli fonksiyonları icra ederler. Bunları Şöyle sıralayabiliriz: 1. Şiirin Őekillenmesinde belirleyicilik vasfı vardır. 2. Bünyesinde ortak sesler bulundurmalarından dolayı Şiirde ahenk sağlarlar. 3. Gerek ait olduğu dörtlükteki mısralar arasında gerekse Şiirin tamamında dörtlükler arasında ilişki sergileyerek anlam bütünlüğünün oluŐmasına yardımcı olurlar. 4. KarŐılaŐmalarda âşıkların sanat güçlerini sergilemesinde etkin rol oynarlar. 5. Şiirin sazla söylendiğinde, işlenen konuyla bağlantılı olarak yeni ezgilerin ve tavırların oluŐmasını sağlarlar.

Ayaklar, kafiyelerin özelliğine ve kafiye derecelerinin zorluğuna göre çeŐitlere ayrılır. Bu eŐitleri Kaya Şu Şekilde açıklar (1999: 340): “Ayaklar, kafiyelerin özelliğine göre tek ayak ve döner ayak diye ikiye; kafiye derecelerinin zorluğuna göre ise geniş ayak, dar ayak ve kapanık ayak olmak üzere e ayrılır.”

Geniş Ayak: “Bir döner ayak çeşidi olup kökünde aynı sesi taşıyan ve sayısı çok olan kelimelerle yapılan ayaktır. Bilhassa, l, r, z, ç-ş seslerini ihtiva eden kelimeler geniş ayak için uygun sözlere.” (Kaya, 1999: 346).

Geniş ayak bulunan bazı dörtlükler şu şekildedir:

21 numaralı “Beni” başlıklı şiirden

Ağladım her gün gü-l-medim,

Süründüm durdum ö-l-medim,

Ben kendimi hiç bi-l-medim,

Zalim dert kocattı beni.

56 numaralı “Kütahya” başlıklı şiirden

El hayâ ve iman zenginlik a-r-dır,

Diyari müslüman insanlar va-r-dır,

Vatana millete sadık bir ya-r-dır,

Tükenmez ekmeyin aşın Kütahya

111 numaralı “Bir Garip Yaşar” başlıklı şiirden

Kanadı kırılmış yavru ku-ş gibi,

Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Baharı kar boran yazı kı-ş gibi,

Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

92 numaralı “Gelir” başlıklı şiirden

Batı müziğini duyduğum zaman,

Kapatıp radyomu kı-r-asım gelir.

Hiddetimden canım sıkılır hemen,

Başımı taşlara vu-r-asım gelir.

Bu örnekler haricinde 8, 23, 24, 25, 29, 34, 35, 42, 43, 49, 51, 60, 65, 66, 67, 68, 73, 74, 76, 77, 81, 82, 86, 88, 89, 90, 91, 97, 98, 99, 103, 105, 107, 110, 119, 121, 125, 130, 136, 137, 139, 140 numaralı şiirlerde de Âşık Bayramî geniş ayak kullanmıştır.

Dar Ayak: “Bir döner ayak çeşidi olup aynı sesi taşıyan fakat sayısı az olan kelimelerle yapılan ayaktır. Dar ayağa kimi zaman zor ayak da denilir.” (Kaya, 1999: 341). Bayramî’nin dar ayak kullandığı şiirlerinden bazı dörtlükler:

6 numaralı “Vur Düşmana” adlı şiirden

Akıtılan kanı-**n** için,

Kahramanlık şanı-**n** için,

Bu cennet vatanı-**n** için,

Vur Mehmetçik vur düşmana.

30 numaralı “Gördüm” başlıklı şiirden

Bayrami dert ele-**m** bende,

Levhi mahfuz kale-**m** bende,

On sekiz bin âle-**m** bende,

Ben bende Subhanı gördüm.

84 numaralı “Kardeşim” başlıklı şiirden

Bir gün derin derin dala-**r** durursun,

Yeşil yaprak bibi sola-**r** durursun,

Saçını başını yola-**r** durursun,

Gözlerin kanlı yaş döker kardeşim.

139 numaralı “Uygun Değil” başlıklı şiirden

Katmışlar sapı samana yattık marife-**t** sandık,

Felaketin batağına battık marife-t sandık,

Kıçımızdan donumuzu attık marife-t sandık,

Bunca cehalet akla izana uygun değil.

Bu örnekler hariç 8, 9, 18, 19, 21, 23, 24, 25, 29, 42, 43, 44, 49, 50, 52, 54, 56, 57, 59, 60, 61, 63, 64, 67, 68, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 79, 80, 81, 83, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 100, 105, 106, 109, 112, 117, 118, 122, 127, 128, 129, 131, 133, 134, 137, 138, 140 numaralı şiirlerde de dar ayak kullanılmıştır.

Cinaslı Ayak: “Cinaslı ayak, şiirde ayak olarak kullanılan kelimelerin arasında ses benzerliği ve anlam farklılığının olması prensibine dayalıdır.” (Gürsu, 2008: 63). İncelenen şiirlerde cinaslı ayağa rastlanmamıştır.

Tek Ayak: Bütün dörtlüklerin sonunda aynen kullanılan ayaktır. Fahrettin Kırzioğlu’na göre buna “döne döne yani tekrar tekrar söylendiğinden dönderme de denilir.” (Kırzioğlu, 1962: 288). Tek ayak kullanılan bazı dörtlükler:

4 numaralı “Karlı Dağlar” başlıklı şiirden

Başı duman pare pare,

Yol ver karlı dağlar bana.

Gideceğim nazlı yâre,

Yol ver karlı dağlar bana.

Duramıyom ahi zardan,

Haber almaz odum yardan,

Kapalı yolların kardan,

Yol ver karlı dağlar bana.

39 numaralı “Vardır” başlıklı şiiir den

Gökte, yerde, dağda, daşta,

Muhabbetin aşkın vardır.

Yaz, baharda, karda, kışta,

Muhabbetin aşkın vardır.

Çiçek, çimen, yaprak, dalda,

Ayva, turunç, kaymak, balda,

Yorgunluktan tozan yolda,

Muhabbetin aşkın vardır.

130 numaralı “Özledim” başlıklı şiiir den

Tutuyalar açar bak daşverende,

Biter burcu burcu kokar evrende,

Balın en güzeli Göbgören’de,

Köyümü özledim dostlar köyümü.

Hasretlik çok yaman zehirden acı,

Yakar yüreğimi bir büyük sancı,

Âşık Bayramî’yim köyüm bardakçı,

Köyümü özledim dostlar köyümü.

Bu örnekler haricinde 5, 6, 7, 10, 11, 13, 15, 16, 17, 20, 22, 25, 26, 28, 31, 33, 34, 38, 41, 46, 47, 53, 66, 69, 70, 78, 107, 111, 115, 121, 130 numaralı şiiirlerde de Âşık Bayramî tek ayak kullanmıştır.

Döner Ayak: Doğan Kaya'ya göre döner ayak “Aynı sesi ihtiva eden farklı kelimelerle meydana getirilen ayaktır.” (Kaya, 345: 11). Döner ayak kullanılan dörtlükler:

30 numaralı “Gördüm” başlıklı şiirden

Vardım bindim aşk atına,

Ol ruhi **revani gördüm.**

Erdim melekler katına,

Bir Ulu **divani gördüm.**

Akıl almaz feza oldum,

Hadsiz hesapsız yol aldım,

La Mekân şehrine daldım,

Her iki **cihanı gördüm.**

67 numaralı “Mehmetçik” başlıklı şiirden

Kara günde düşman sararken seni,

Güneş gibi orda **doğdu Mehmetçik.**

Kahpe kurşunları vururken seni,

Gökten ateş olup **yağdı Mehmetçik.**

Kahramanca varıp akıttı kanı,

Tarihler yazacak şöhreti şanı,

Almak isterlerken yavru vatani,

Sürdü düşmanları **kovdu Mehmetçik.**

127 numaralı “Yetiş” başlıklı şiirden

Kulaklarım seste gözüm yollarda

Gül dalında çalı **bitmeden yetiş.**

Yaz bahar mevsimi açan dallarda,

Baykuş mekân kurup **ötmeden yetiş.**

Aklım fikrim sende seni fikreder,

Gönlüm seni sever seni zikreder,

Can kuşum kafeste sana şükreder,

Korkuyorum zeval **yetmeden yetiş.**

Bu örneklerin haricinde 6, 37, 42, 43, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 59, 60, 61, 64, 65, 68, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 103, 105, 106, 107, 109, 111, 112, 113, 117, 118, 122, 123, 124, 126, 128, 129, 131, 132, 134, 138, 140 numaralı şiirlerde de döner ayak kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ÂŞIK BAYRAMÎ YAŞAR POLAT’DA DİL VE ÜSLÛP

Âşık Bayramî’nin üslûbu onun yaşadığı dönemi, doğup büyüdüğü memleketini ve başından geçen, hafızasında kalıcı iz bırakan olay ve olguları yansıtmaktadır. Bir âşığın üslûbu ortaya konulurken onun yaşadığı dönem ve yöre göz önünde bulundurulmalıdır. Erman Artun, “Âşık Tarzı Türk Halk Edebiyatında Üslûb” adlı çalışmada bu konu ile ilgili şu bilgileri vermiştir (1999: 23-26):

Âşık şiiri, söylendiği toplumun yaşama biçimine, olaylar ve durumlar karşısındaki tavrına, seslendikleri toplumun çevresini, dünyayı algılayışına ışık tutar. Ayrıca tarihsel gelişim sürecinde Türk insanının sanat beğenisinin, kimliğinin belirlenmesinde önemli rolü oynar.

Bir âşığın üslûbunu ortaya koyarken dikkate almamız gereken bir başka unsur da “dil”dir. Üslup ile dili ayrı düşünemeyiz. Çünkü âşık dile getirmek istediği duygu ve düşüncüyü ortaya koyarken dilin gereklerinden faydalanmak zorundadır. Karahan’ın üslupla ilgili değerlendirmesi şöyledir (1991: 552): “Âşıkların anlaşılır olmasının, âşık edebiyatının yüzyıllarca folklorla el ele Türk dilinin gelişimine katkı sağladığından bahsedilir ve âşıkların yabancı öğeleri millileştirmedeki hizmetine değinilir.”

Üslup ile bağlantılı olarak ortaya çıkarmamız gereken bir başka unsur da “kelime kadrosu”dur. Her âşığın şiirlerini oluştururken başvurduğu, kullandığı bir kelime kadrosu vardır. Bu kelime kadrosu âşığın zihninden geçen düşüncelerin yazıya geçirilmesine yardımcı olur. Kelime kadrosuyla ilgili Nazan Kutlusoy’un yüksek lisans tezinde şu tespitler yer almaktadır (2006: 35):

Âşığın şiirlerinde kullandığı kelime kadrosu yaşamının çeşitli dönemlerinde, içinde bulunduğu duruma göre değişmiştir. Âşık güzellemelerinde âşık tarzı şiir geleneğinin ortak kelime kadrosunu yerel kelimelerle besler. (...) Âşığın kelime kadrosu güzelleme türü şiirlerinde oldukça geniş olmakla birlikte geleneğin sunduğu kelimeler de tekrarlanır.

Âşık şiirlerini oluştururken başvurduğu bir başka unsur da “anlatım şekilleri”dir. Bu anlatım şekillerini gelenek, dönemim edebî ortamı, siyasi ve kültürel unsurlar etkiler. Anlatım şekilleriyle ilgili Nilgün Çıplak şu şekilde bir bilgi vermiştir (2004: 10): “Âşık edebiyatında şiirlerini irticalen söyleyen âşıklar, kelime seçiminde yeteri kadar zaman bulamadıkları için kimi zaman geleneğin hazır söz ve kalıplarından yararlanarak kendilerine özgü yeni bir söyleyiş yaratmışlardır.”

Temas edeceğimiz bir başka nokta da “anlatım kalıpları”dır. Her âşığın şiirlerini oluştururken başvurduğu bir anlatım kalıbı vardır. Bu kalıplar şiirde duygu ve düşünceyi pekiştirme veya şiirde verilmek istenen ana fikri karşı tarafa ulaşmasına yardımcı olmaktadır. Erman Artun bu konu ile ilgili yukarıda bahsettiğimiz aynı çalışmada uzunca şu bilgileri vermektedir (1999: 23-26):

Geleneğin sunduğu hazır kalıp söyleyişlerle kendi özgün söyleyişlerini birleştirerek bir sentez oluştururlar. Âşıklar bir düşüncenin şiir boyu pekişmesi için tekrar (yineleme) anlatım kalıbına sık sık başvururlar. Kelime ve cümlelerle anlatım arasında ilişki, dilin olanaklarıyla anlatım yolları âşıkların üslubunu belirleyen öğelerden biridir. Âşıklar mecaz dışı anlam ve kelime sanatlarını sözün etkili olması için kullanırlar. Kelimeler ve hayal oyunları, duygular ve düşünceler kendilerine uygun edebî sanatlarla anlatıldığında güzellik

kazanır. Âşıklar, din, ahlâk, hukuk, eğitim, gelenek ve doğa olaylarını dile getirirken kısa ve anlamlı anlatım yolu olan atasözlerinden yararlanırlar. Atasözleri dolaysız, dolaylı (mecazlı), örneklemeli, karşılaştırmalı, öykülemeli, soru-cevaplı anlatım biçimleriyle üslûpta zenginlik sağlarlar. Âşıkların yetiştikleri ortamda sözlü gelenek çok yaygın olduğu için atasözleri şiirlerde çok kullanım alanı bulurlar. Âşıklar, sözlü gelenekteki en önemli söz kalıplarından olan deyimleri de kullanırlar. Deyimler genel bir tutum ve durumu nitelemek amacıyla kullanırlar. Bunlar şiire anlatım zenginliği sağlarlar. Âşıklar anlatımı renklendiren kısa kalıp sözleri olan alkış ve kargışları kullanırlar. Bunlarla imge, düşünce ve çağrışım zenginliği sağlarlar. Geleneksel ve yerel dil malzemesinde yeni söyleyişler yaratmaya çabalayan âşıklar özgün üslubu yakalamaya çalışırlar. Âşıklar öğütleme şiirlerinde dolaylı, doğrudan ve ironi anlatım şekillerini kullanırlar. Öğütleme şiirleri didaktik şiirin doğasına uygun kuru bir anlatımdır. Nasihatla yergi kimi zaman içice olduğu için inceden inceye örülü imalarla dolaylı anlatımı seçerler. Bu şiirlerde söylev veren bir eda görülür. Âşıklar mizah üslûplarında yerel ağız özelliklerini güldürücü öge olarak kullanırlar. Bu yolla dilde nükte objesini yakalarlar. Kimi zaman da över gibi görünerek, yererek mizahı sağlarlar. Mizah anlatımlarında dolaylı ve dolaysız anlatım, abartma, karikatürize etme, çift anlamlı kelimeler kullanırlar.

Yukarıda bahsettiğimiz bu bilgiler ışığında Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın dil ve üslûbu, şiirlerindeki kelime kadrosu, şiirlerini dile getirirken başvurduğu anlatım

şekilleri ve anlatım kalıpları hakkında ayrıntılı bilgi verebiliriz. Örnekler verilirken örnekleme yoluna gidilmiştir.

4.1. Kelime Kadrosu

Âşık Bayramî'nin şiirlerinde kelime kadrosunu tespit ederken onun şiirlerindeki kelime kadrosu dört alt başlık altında toplanmıştır.

4.1.1. Maddi Aşkın İşlendiği Şiirler

Âşık Bayramî, maddi aşkı konu edindiği şiirlerinde, “Kul, gözyaşı, ağlamak, ilham, gece, gündüz, Aşk, âşık, maşuk, meşk, gönül, yar, kaş, göz, yanak, ben, Leyla, Mecnun, Ferhat, Şirin, Kerem, Aslı, gamze, kız, vefasız, gonca gül, diken, eller, dert, keder, zalim, zulüm, dudak, fani, sensiz, cemal, melek, çiçek, saz, dünya, hayat, can, gelin, yıl, ay, gün, zaman, vatan, sıla, sonbahar, vefasız, kara göz, gurbet, ömür, gençlik, yaz, bahar, güz, kış, kader, keder, sararıp solmak, sohbet, muhabbet, hayal, vatan, millet, bayrak, namus, deli gönül...” vb. kelimeler kullanmıştır.

İncelediğimiz şu numaralı şiirlerde de maddi aşk ve maddi aşk ile ilgili mazmunlar bulunmaktadır: 1, 3, 4, 19, 22, 33, 34, 35, 51, 53, 58, 60, 62, 72, 73, 74, 75, 76, 79, 80, 82, 95, 98, 108, 109, 112, 116, 122, 124, 127, 135, 136, 137, 138.

4.1.2. İlahi Aşkın İşlendiği Şiirler

Âşık Bayramî'nin dini-tasavvufî şiirlerinde, “Âdem, melek, mana, Allah, Muhammed, Ali, Hak, makam, yol, tarikat, hakikat, dost, hayır, şer, ilim, abdest, can, Mevla, kâmil, vahdet, nur, Kur'an, şefaath, namaz, inanç, gönül, ecel, resûl... vb.” kavramları sıklıkla kullandığını görmekteyiz. 1, 9, 11, 14, 18, 30, 39, 40, 42, 48, 49,

50, 59, 71, 81, 96, 103, 115, 117 numaralı şiirlerde ilahi aşk ve ilahi aşk ile ilgili kavramlar yer almaktadır.

4.1.3.Nasihat Konulu Şiirler

Âşık Bayramî, nasihat amaçlı yazdığı şiirlerinde genellikle, “Öfke, doğruluk, haram yemek, okumak, halkı eğitmek, kitap, ilim, nefis, bilgi, abdest, boş söz, emek, anne baba hakkı, ömür, insan, kalp, tembellik, çalışmak, öğüt, yiğitlik, temizlik, sevmek, güzel ahlak, iman, inanç, gönül yıkmak, ibret, ölüm, gönül, hak, haklı, Kur’an, cahil, gurur, kibir, günah, tövbe, hayır iş, akıl, fikir, insanlık, makam, aldatmak, kandırmak, az konuşmak, muhabbet, hikmet, helal, haram, sağlık sanat, sabır, yalan, hak...” vb. kelimeleri kullanmaktadır. Ayrıca; 13, 28, 37, 40, 41, 44, 45, 47, 48, 50, 55, 57, 84, 89, 94, 102, 107, 110, 114, 118, 119, 120, 126, 128, 129 ve 140 numaralı şiirlerde de Bayramî okuyucuya nasihat verme yolunu seçmiştir.

4.1.4. Adlar

4.1.4.1.Türk Kültürü ve Tarihinden Alınan Adlar

Âşık Bayramî, Türk kültürü ve tarihinden bahsettiği şiirlerinde, “Atatürk, Çanakkale, 17 Ağustos Depremi, Evliya Çelebi, Sultan Süleyman, Mevlana, Yûnus Emre, Hacı Bektaş, Mete Han, Attila, Cengiz Han, Fatih, Yavuz, Sultan Alparslan, Sakarya ve Dumlupınar Savaşları, Girne, Girit, Şeyh Şamil...” vb. kelimeleri kullanmaktadır. Ayrıca; 6, 10, 13, 15, 17, 31, 35, 41, 54, 56, 67, 69, 70, 77, 78, 119, 121, 136 numaralı şiirlerde de Türk kültürü ve tarihinden alınan adlar bulunmaktadır.

4.1.4.2. Dinî-Tasavvufî Kültürden Alınan Adlar

Âşık Bayramî, Dinî-Tasavvufî kültürden bahsettiği şiirlerinde genellikle, “Kalubela, ölüm, yaşamak, ilim, irfan, namaz, Hakk, haram, Kelim-i Tevhid, rahmet, peygamber, Muhammed, aşk, dünya, lâ mekan, münker, nekir, rahman, hikmet, nefis, mürşit, kâmil, merhamet, muhabbet, vahdet, keramet, rahim, kurban, Allah, ilahi sır...” vb. kavramları kullanmıştır. Ayrıca; 1, 8, 9, 11, 12, 14, 18, 25, 26, 27, 30, 35, 39, 40, 42, 44, 48, 49, 50, 59, 64, 71, 72, 96, 99, 115, 117, 118, 129, 139, 140 numaralı şiirlerde dinî-tasavvufî kültürden alınan kavramlar mevcuttur.

4.2. Anlatım Şekilleri

4.2.1. Nasihat ve Hitap Yoluyla Anlatım

Âşık Bayramî, ahlâki ve toplumsal konularda topluma öğüt vererek toplumu eğitime yoluna gittiğinde bu anlatım şeklini seçer. Bayramî'nin nasihat ve hitap yoluyla anlatım şeklini seçtiği bazı şiirlerden örnekler:

28 numaralı “Kardaşlarım” şiiri

Yıllardır hep aldanmışız,

Kardaşlerim kardaşlarım.

Yalan sözlere kanmışız,

Kardaşlarım kardaşlarım.

Kalk uykudan uyanalım,

Hep beraber bir olalım,

Sonsuza dek bir kalalım,

Kardaşlarım kardaşlarım.

Çoğalır dolar taşarız,
Mutlu beraber yaşarız,
Birlikte engel aşarız,
Kardaşlarım kardaşlarım.

Dört kitap kuranlar bizde,
Evliya erenler bizde,
Uzağı görenler bizde,
Kardaşlarım kardaşlarım.

Müslümanız kanımız bir,
Tarihimiz yanımız bir,
Vatanımız şanımız bir,
Kardaşlarım kardaşlarım.

Bayramî'yim şan vermişiz,
Savaşlarda kan vermişiz,
Beraberce can vermişiz,
Kardaşlarım kardaşlarım.

Bayramî, doğru yolda olmak ve haram-helal konusunda öğüt verdiği şu şiirinde de nasihat yoluyla anlatım şeklini seçmiştir:

37 numaralı “Memo” başlıklı şiiri

Senin yolun açık aydın,
Gel bu yoldan sapma memo.
Kim kandırdı nasıl caydın,
Öz kardeşten kopma memo.

Türk’üz biz herkese başız,
Senelerdir ekmek aşız,
Senin ile öz kardeşiz,
Düşmanı dost tutma memo.

Gittiğimiz Hakkın yolu,
Cennet gibi Anadolu,
Müslümanısın Allah kulu,
Taşa, puta, tapma memo.

Tarihe bak yerini bil,
Aslın Türk’tür derini bil,
Çalış alın terini sil,
Haram lokma yutma memo.

Güzelliyi sende ara,
Bayrağına çalma kara,
Sulhta para, harpte para,
Bol keseden atma memo.

Günlerini verme zaya,
Bel bağlama Avrupa'ya,
Çalışanlar gider aya,
Tembel, tembel yatma memo.

Bayramî'yim kanın İslam,
Kalbin İslam canın İslam,
Memo senin dinin İslam,
Fitne, fesat etme memo.

Örnek verdiğimiz bu şiirlerin haricinde; 6, 16, 24, 40, 41, 44, 45, 47, 48, 50, 55, 57, 65, 70, 73, 77, 84, 85, 102, 104, 110, 114, 119, 120, 126, 128, 129, 139, 140 numaralı şiirlerde de âşık anlatmak istediğini dile getirirken nasihat ve hitap yolu ile anlatım yolunu seçmiştir.

4.2.2. Doğrudan Anlatım

Bayramî, didaktik özellik taşıyan şiirlerinde bu anlatım tarzını benimsemiştir. Bayramî'nin doğrudan anlatım yolunu seçtiği şiirlerinde süslü, dolaylı anlatımdan ve yapmacık söyleyişlerden kaçınmıştır. Bu tarz yazılmış şiirlerine örnek şunlardır:

2 numaralı "Hırsızlık" başlıklı şiir

Altlarında uçaklar,
Hortumcular kaçaklar,
Bankaların içini,
Boşaltıyor alçaklar.

Denizler dolu yatlar,
Yükseldi yerde katlar,
Erkeklik mertlik öldü,
Makamlarda avratlar.

Dinsiz donsuz gamsızlar,
Hayâsızlar damsızlar,
Her gün bayram ederler,
Avantacı hırsızlar.

İçimde kaygı elem,
Bozulmuş dünya âlem.
Hak, Adalet kalmamış,
Soygun aracı kalem.

Bayramiyim kaygım çok,
Kimi açtır kimi tok.
Hırsızlık meslek olmuş.
Helal ekmek yiyen yok.

Doğrudan anlatım yolunu seçtiği bir başka şiiri ise şöyledir:

52 numaralı “Ana” şiiri

Üç yaşında öksüz bırakıp gittin,
Gel gör ki ne hale düşmüşem ana.
Körpecik yavrunu sahipsiz ettin,
Feleğe kahredip küsmüşem ana.

Hasretin aklımı eylemiş talan,
Sevgi, şefkat sende gerisi yalan,
Yokluğundur mutsuz, umutsuz kılan,
Gayri şaşırılmışam, şaşmışam ana.

Cennette hurisin uzak beşerden,
Gül kokulu tenin şahı eserden,
Mübarektir sütün abıkevserden,
Hicap dağlarını aşmışam ana.

Bayramî’yim yanıp küle dönmüşem,
Sararmış solmuşam güle dönmüşem,
Birtok damla sudan sele dönmüşem,
Derya deniz olmuş taşmışam ana.

Bu şiirlerin haricinde; 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 23, 25, 26, 28, 29, 36, 38, 43, 44,
45, 46, 49, 51, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78,

79, 80, 81, 82, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 92, 93, 98, 100, 104, 106, 110, 118, 126, 129, 134, 135, 139 numaralı şiirlerde de âşık doğrudan anlatım yolunu tercih etmiştir.

4.2.3. Tahkiye

Âşık Bayramî şiirlerinin çoğunda tahkiyeli anlatıma başvurmuştur. Bayramî, bilhassa peygamber kıssaları, dünyanın yaratılışı ve sonu ile ilgili şiirlerinde bu anlatım yoluna başvurmuştur. Bu anlatım yolunu tercih ettiği şiirlerden örnekler şunlardır:

8 numaralı “Bir Saniyede” başlıklı şiiri

Milyonca yıl uzun yolu,
Yürüdüm bir saniyede.
Dört bir yanı sağı solu,
Bürüdüm bir saniyede.

Bir damlacık sudan gene,
Kavuştu et kemik tene,
Geldi girdi ruh bedene,
Süründüm bir saniyede.

Can mülkünün şehriyarı,
Var eyledi bu diyarı,
Yerler, gökler yadigârı,
Kürüdüm bir saniyede.

Hasret ile hep dolaştım,
Garip geldim bunda şaştım,
Bu rüyadan gözüm açtım,
Arındım bir saniyede.

Bayramî'yim hicran yaşım,
Neler gördü dertli başım,
Yandı yürek dağım daşım,
Eridim bir saniyede.

Tahkiye anlatım yolunu tercih ettiği bir başka şiir ise şudur:

129 numaralı "Öldü" başlıklı şiir

Kaftan kafa hükmederdi bir zaman,
Hani nerde sultan Süleyman öldü.
Omuz verip Kaf dağını kaldıran,
O hazreti Hamza pehlivan öldü.

Kalsa dünya Muhammed'e kalırdı,
Nemrut hakka karşı asi olurdu,
Çıkmayan canlara derman bulurdu,
Dünyanın hekimi lokman da öldü.

Firavun köşküne atla giderdi,
Doğudan batıya hüküm ederdi,
Bin deveyi bir akçeye güderdi,
Veysel karan gibi çoban da öldü.

Felek değirmeni kurmuş oğütür,
şahları aldatır bizi avutur,
Güzellerin efendisi beyidir,
Züleyha'yı Yusuf Kenan da öldü.

Ali'dir devlerin başını kesen,
Küffarın içinde yel gibi esen,
Fadime anadan Hüseyin Hasan,
O haydarı kerrar Hasan da öldü.

Adalet timsali hazreti Ömer,
Ebubekir ile hep beraberdi,
Dilinde kuranı ezber ederdi,
İşte o hazreti Osman da öldü

Hiç darlık görmesin bunu okuyan,
Zeynel Abidin'i zindana koyan,
Musa'nın esasın edeyim beyan,
Koç kuzu kurbanı kesen de öldü

şu görünen canlar hepsi bir gün,
Çürüyüp de toprak olurlar bir gün,
Ya bugün ya yarın günlerden bir gün,
Bir gün olur derler sinende oldu.

Bayramî'yim artık son ver bu söze,
Attılar Yunusu derya denize,
Sardı dert Eyyubi getirdi dize,
Yunus Emre gibi divan da öldü.

Ayrıca; 3, 5, 6, 14, 18, 19, 24, 25, 26, 30, 31, 42, 47, 49, 50, 54, 65, 67, 71, 77, 85, 87, 88, 96, 99, 103, 115, 117, 136 numaralı şiirlerde de tahkiyeli anlatım yapılmıştır.

4.2.4. Karşılıklı Soru Cevap

Âşık şiirinde ozanların soru-cevap anlatım yolunu tercih etme sebeplerinden biri okuyucuda merak hissi uyandırıp anlatılmak isteneni karşı tarafa daha etkili bir şekilde anlatmaktır. Bayramî yukarıda bahsettiğimiz gibi anlatımı daha etkili kılmak için bazı şiirlerinde bu anlatım yolunu tercih etmiştir. Bu anlatım yolunu seçtiği şiirler şunlardır:

86 numaralı "Ben Neyim" başlıklı şiir

Her dem durur kedi kendim ararım,
Sahra mıyım meydan mıyım ben neyim.
Ne kendime ne kesmeye yararım,
Hayvan mıyım insan mıyım ben neyim?

Ne Hak için ağlar gözüm yaşlarım,
Ne bir fidan diker ne ham aşlarım,
Zalimden olurum mazlum taşlarım,
Yezid miyim mervan miyim ben neyim?

Düşündükçe artar derdim kederim,
Ben neyim nerdeyim neden haberim,
Nerden geldim bilmeme nere giderim,
Katar mıyım kervan mıyım ben neyim?

Enginlerde durgun, durgun akarım,
Güzel bende çirkin bende bakarım,
Zülfikar bağlarım kılıç takarım,
Yoksa Şahimerdan mıyım ben neyim?

Örümcekler gibi ağlar örürüm,
Hata bende günah bende görürüm,
Aslım toprak toprak olur bürürüm,
Zaman mıyım devran mıyım ben neyim?

Bedenimiz kemik etten ibare,
Ruh can gezer yerde gökte seyyare,
Döneceyim bir gün geldiğim yere,
Bayramî'yim seyran mıyım ben neyim?

12 numaralı "Farkımız Ne?" başlıklı şiir

Okumasak öğrenmesek
Hayvanlardan farkımız ne?
İleriyi düşünmesek,
Hayvanlardan farkımız ne?

Aklıselim fikretmesek,
Çok çalışıp zikretmesek,
Varlığına şükretmesek,
Hayvanlardan farkımız ne?

İlim irfan gelişmesek,
Helalinden çalışmasak,
Doğruluğa alışmasak,
Hayvanlardan farkımız ne?

Beş vakit namaz kılmasak,
Arayıp Hakki bulmasak,
Faideli kul olmasak,
Hayvanlardan farkımız ne?

Şahit olup yalan desek,
Avantadan haram yesek
Bizden yüce olur eşek,
Hayvanlardan farkımız ne?

Kötü yola gider isek,
Haram ekmek yiyer isek,
Batıla hak diyor isek,
Hayvanlardan farkımız ne?

Yalan dolan görüşürsek,
Küfürleşip sövüşürsek,
Anlaşmadan dövüşürsek,
Hayvanlardan farkımız ne?

Övünür caka satarız,
Sokakta nara atarız,
İçer yan gelir yatarız,
Hayvanlardan farkımız ne?

Gelmez akla ikrarımız,
Ta ezelden zararımız,
Sade nefse yararımız,
Hayvanlardan farkımız ne?

Örnek verdiğimiz yukarıdaki iki şiir haricinde 35 ve 85 numaralı şiirlerde de soru-cevap anlatım yolu tercih edilmiştir.

4.2.5. Delil ve İspat Yoluyla Anlatım

Bayramî bazı şiirlerinde anlatmak istediklerini ayet, hadis, tarihî anekdotlar... vb. unsurlarla destekleyerek ispat yoluna gitmiştir. Bu anlatım yolunu tercih ettiği şiirlerine örnekler şunlardır:

14 numaralı “La İlahe İllallah” başlıklı şiir

Şafakta gün doğarken,

Der La İlahe İllallah.

Gökten Rahmet yağarken,

Der La İlahe İllallah.

Muhammed un Resülullah.

Gündüzlerde gecelerde,

Nokta nokta hecelerde,

Canlı, cansız hücrelerde,

Der La İlahe İllallah.

Muhammed un Resülullah.

Bir çiğitten binler biter,

Rahmetin her şeye yeter,

Yaz baharda bülbül öter,

Der La İlahe İllallah.

Muhammed un Resülullah.

Yerler, gökler, dağlar, taşlar,

Kelebekler, uçan kuşlar,

Türlü türlü zikre başlar,

Der La İlahe İllallah.

Muhammed un Resülullah.

Zerrelerden küçük genler,
Kayıplarda ins i cinler,
Galaksiler gezegenler,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Dere ırmak çağlayanlar,
Mecnun olup ağlayanlar,
Hakka gönül bağlayanlar,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Daha Âdem bulmadan can,
Nurundan var oldu cihan,
Tevrat Zebur İncil Kur'an,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Var eyledi felekleri,
Hamd ü sena dilekleri,
Yeddi göyün melekleri,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Garip geldik bu gurbete,
Sırlar burada belli öte,
Yeşil otlar döner süte,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Arı çiçek petek ballar,
Kıvrım kıvrım giden yollar,
Kol açmış ağaçlar dallar,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Biçare kul bilmez nide,
Yol bulaki dosta gide,
Âşık Yaşar Bayramide,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

70 numaralı “Türk’ü Öğren Türk’ü Öğret” başlıklı şiir

Âdem’den Havva’dan mahşer gününe,
Türk’ü öğren, Türk’ü öğret, Türk’ü bil.
Dünya hayran şöhretine ününe,
Türk’ü öğren, Türk’ü öğret, Türk’ü bil.

Türksün Müslüman'sın ne mutlu sana,
Haram katma yavrum bu asil kana,
Sensin medeniyet nuru cihana,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.

Türk gibi şuurlu adaletli ol,
Türk gibi kahraman cesaretli ol,
Türk gibi çalışkan ilim irfan dol,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.

Türk'e Türk dost yalnız Türk'e Türk yardım,
Dilimiz dinimiz töremiz vardır,
Taklitçilik bize ayıptır ardır,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.

Gökler üstün değil akıldan baştan,
Nuru Muhammed'le nurlanmış baştan,
Mevlana, Yunus'tan, Hacı Bektaş'tan,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.

Mete Han, Attila, Cengiz Handan,
Fatih, Yavuz, Sultan Alparslan'ından,
Bir Kemal Atatürk kahramanından,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.

Yolda kalmışların kargıları Türk,
İlacı merhemi sargıları Türk,
En büyük adalet yargıları Türk,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.

Düşman pusu kurmuş dört yanımızdan,
Korkusu şanımız imanımızdan,
Bayramî emir var Kuranımızdan,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.

Bu şiirlerin haricinde; 10, 18, 30, 40, 46, 69, 70, 71, 76, 107, 118, 129, 136 numaralı şiirlerde de anlatılmak istenen duygu ve düşünceler çeşitli unsurlarla desteklenmiştir.

4.3. Anlatım Kalıpları

4.3.1. Tekrir (Yineleme) Yoluyla Anlatım

Bayramî, anlatımı kuvvetlendirmek ve düşüncenin akılda kalıcılığını arttırmak için zaman zaman tekrar yoluyla anlatım kalıbına başvurmuştur. Bunun örneklerini şiirlerinde görmekteyiz:

3 numaralı “Yollarında” başlıklı şiir

Yandım piştim kerem oldum,

Ben ashımın yollarında.

Hasretiyle verem oldum,

Ben ashımın yollarında.

Cemalini görebilsem,
Muradıma erebilsem,
Canımı kurban verebilsem,
Ben aslımın yollarında.

Kapısına bir yol varsam,
Divanına varıp dursam,
Ferhat gibi dağlar yarsam,
Ben aslımın yollarında.

Yakar beni hasret çile,
Gözyaşlarım dönmüş sele,
Mecnun oldum düştüm çöle,
Ben aslımın yollarında.

Cennetindir aslı sıra,
Bekler orda gözü ela,
Akar yaşım dola dola,
Aslıhan'ın yollarında.

Bir damlacık suyum ana,
Et kemikten döndüm cana,
Âşık Bayram derler ona,
Aslıhan'ın yollarında.

13 numaralı "Türkiye" başlıklı şiir

Hem sevelim sevilelim,

İyi bayramlar Türkiye.

Birlik olalım gülelim,

İyi bayramlar Türkiye.

Yüreğimiz sevgi dolu,

Bu kardeşlik dostluk yolu,

İnsanlığın bir sembolü,

İyi bayramlar Türkiye.

Üç kıtada Türkün sesi,

Mutlu etmişti herkesi,

Atatürk'ün Türkiye'si,

İyi bayramlar Türkiye.

Ta bugünden düne kadar,

Asırlardan bine kadar,

Viyana'dan Çin'e kadar,

İyi bayramlar Türkiye.

Bayramî'yim çalışalım,

Sarıp selamlaşalım,

Bayramlarda buluşalım,

İyi bayramlar Türkiye.

Ayrıca; 1, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 22, 25, 26, 28, 29, 31, 33, 34, 38, 39, 41, 46, 47, 53, 66, 69, 70, 78, 107, 111, 115, 121, 130 numaralı şiirlerde de tekrar yoluyla anlatım yapılmıştır.

4.3.2. Anlam ve Söz Sanatlarıyla Anlatım

Anlatımı kuvvetlendirmek, sözün gücünü arttırmak, daha güzel ve ahenkli bir söyleyiş ortaya koymak için âşıklar şiirlerinde edebî sanatları sıklıkla kullanırlar. Âşık Bayramî hemen hemen her şiirinde teşbih, tenasüp, mübalağa, istifham, telmih, tezat, teşhis vb. söz sanatlarına yer vermiştir. Özellikle dinî-tasavvufî şiirlerde; Hz. Muhammed, Hz. Ali ve din büyüklerine “telmih” yapmaktadır:

118 numaralı “Ali’dir” başlıklı şiirden üç kıta

Hicrette peygambere oldu plan,

Yatağa girip de duran **Ali’dir.**

Bedir savaşının baş sancaktarı,

Uhut da düşmanı kıran **Ali’dir.**

Tam on altı yerinden yara aldı,

Durmadan kâfire kılıcı çaldı,

Orda Muhammed in yanına vardı,

Efendimizi koruyan **Ali’dir.**

İslam a insana adadı canı,

Allah rızasıdır şöhreti şanı,

Nara atar sarsa idi her yâri,

Elinde Zülfikar vuran **Ali’dir.**

Bayramî'nin benzetme sanatına başvurduğu şiiirlerinden örnekler şunlardır:

55 numaralı "Sağlık Olmasa" başlıklı şiiirin son kıtası

Bayramî her kişi sırra eremez,
Kuru ağaç gibi meyve veremez,
Besmele bilmeyen Hakkı göremez,
İhlâsta, imanda sağlık olmasa.

59 numaralı "Nedir Ki" başlıklı şiiirin ikinci kıtası

Canımın içinde bir can bulmuşum,
Gökte bulut gibi Rahmet dolmuşum,
Aşk şarabın içip sarhoş olmuşum,
Geçmişim ben benden şanım nedir ki.

Bayramî'nin teşhis sanatına başvurduğu şiiirlerinden bazıları şunlardır:

7 numaralı "Toprak Olmasa" başlıklı şiiirden

Toprak ölür yel savurur,
Feleklerin çarkı durur,
Güneş her yanı kavurur,
Yanar gider su olmasa.

14 numaralı "La İlahe İllallah" başlıklı şiiir

Arı çiçek petek ballar,
Kıvrım kıvrım giden yollar,
Kol açmış ağaçlar dallar,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Bu örneklerin haricinde daha birçok şiirinde Bayramî bahsettiğimiz söz sanatların haricindeki diğer söz sanatlarına da şiirlerinde yer vermiştir.

4.3.3. Atasözleri ve Deyimler

Aşığın şiirlerinde kullandığı atasözleri ve deyimlere şu örnekler verilebilir: “Nefistir insana düşman”, “Feleklerin çarkı durur”, “Akliselim fikretmek”, “Derdi olan yaman inler”, “Duyma kötü söze kulak kabartma”. Bu örneklerin haricinde atasözü ve deyim geçen bazı şiirler şunlardır: 3, 26, 31, 32, 38, 40, 42, 44, 47, 48, 55, 59, 66, 71, 85, 86, 87, 88, 90, 102, 106, 120, 124, 128, 129.

4.3.4. Alkış ve Kargışlar

Bayramî'nin bazı şiirleri dua ve beddua içeriklidir. Dua ve beddua içerikli şiirleri şunlardır:

103 numaralı “Sensin” şiiri

.....

Gönlümdesin gece, gündüz rüyada,
Zor gönümde yetişirsin imdada,
Sensiz var olamam yalan dünyada,
Varlığım kuvvetim amanım sensin.

Senin katındadır bu gök ve bu yer,
Aşk ateşin beni içten içe yer,
Dileyimdir senden aşkın, şevkin ver,
Yalnız dayanağım Rahmanım sensin.

Çarkı felekleri döndürdüm bende,
Yaktın cehennemi söndürdün bende,
Bende, ben deyilem her şeyim sende,
Ben yokum ben hiçim Subhanım sensin.

Ol dedin dünyayı önüme serdin,
Kudretinden ayı güneşi verdin,
Sığmazsı dünyaya gönlüme girdin,
Bayramî'yim ulu Sultanım sensin.

Âşık Bayramî'nin kargış (buddua) ettiği herhangi bir şiiri yoktur. Dua içerikli diğer şiirleri; 9, 14, 40, 81, 103, 115, 140 numaralı şiirlerdir.

4.3.5. Halk Söyleyişleri ve Yerel Dille Anlatım

Âşık Bayramî'nin yetiştiği çevrede yerel dil özellikleri ve halk söyleyişleri elbette onu etkilemiştir. Etkilendiği bu unsurlara şiirlerinde yer vermiştir. Yaşadığı çevreye ve kendine özgü olan bu söyleyişleri şöyle örnekleyebiliriz: “Bir çiğitten binler biter”, “Ak ellere kına yaktım”, “Yayandım ben geç kalmışam”, “Kayandım ben geç kalmışam”, “Balayları yazlık yattık”, “Aykin deryasına dalmış”, “Libas giysen kutnu kumaş bürünsen”. Örnek verdiğimiz bu söyleyişlere benzer söyleyişler; 5, 18, 46, 60, 67, 71, 77, 88, 99, 106, 111, 115, 120, 121, 125, 126, 128, 130, 133, 134, 137, 138, 139 numaralı şiirlerde bulunmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. ÂŞIK BAYRAMÎ YAŞAR POLAT'IN ŞİİRLERİNDE İÇERİK

5.1. Maddi Aşk ve Sosyal Konulu Şiirleri

5.1.1. Şiir Çevresi

Âşıkların beslendikleri kültür çevreleri, doğum büyüdükleri şehir ve hayatına devam ettikleri bölge onların âşıklıktaki üslûplarını, gelenekteki yerlerini belirler. Kültür çevrelerindeki coğrafya, dil özellikleri, yaşantı biçimleri şiirlerine yansır. Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın şiir çevresi, önce doğup büyüdüğü Erzurum'un Çat ilçesi Bardakçı Köyü, daha sonra meslek icabı yerleştiği Ankara bölgesidir.

5.1.2. Şiirlerinin Tasnifi

Âşık Bayramî'nin bu çalışmada ele aldığımız 140 şiirini konuları bakımından Âşık Tarzı Halk Edebiyatı ve Dîni-Tasavvufi Halk Edebiyatı olmak üzere iki ana başlıkta toplayabiliriz.

5.1.2.1. Âşık Tarzı Halk Şiiri

Âşık tarzı halk şiiri hakkında çeşitli görüşler öne sürülmüştür. Fuad Köprülü (2004: 37), "Biz âşık edebiyatı dediğimiz zaman, sadece XVI.-XX. , hatta XVII.-XX. asırlar arasında Anadolu'da yetişen ve oldukça mebzul eserleri ve edebi an'aneleri zamanımıza kadar devam edip gelen saz şâirlerine mahsus şiir tarzını kastetmekteyiz." Bilgisini vermiştir. Bu bölümde, Âşık Bayramî'nin şiirlerini, âşık tarzı şiir geleneğinde yapılan sınıflandırmadan yola çıkarak, *güzelleme*, *nasihat*,

taşlama, destan ve koçaklama şeklinde sınıflandırdık Bu sınıflamaya ait örnekler verirken örneklemler yoluna gidilmiştir.

Güzellemler: Cem Dilçin *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi* adlı çalışmasında güzellemenin tanımını şu şekilde yapmıştır (2005: 337): “Doğa güzelliklerini anlatmak ya da kadın, at gibi sevilen varlıkları övmek için yazılan şiirlerdir.” Âşık Bayramî'nin bu çalışmada ele aldığımız 140 şiirinden *güzelleme* türüne örnek birkaç şiir şu şekildedir:

5 numaralı “Toprak Ana” şiiri

Sende çiçek güller açar,

Sen güzide toprak ana.

Miski amber koku saçar,

Sen güzide toprak ana.

Ekmek verir et verirsin,

Yemek veriri süt verirsin,

Dövmeyince kıt verirsin,

Sen güzide toprak ana.

Nadidesin bir çiçeksın,

Yumuşacıksın ipeksın,

Sen ölümsüz sen gerçeksın,

Sen güzide toprak ana.

Havada bulutlar açar,
Üstümüze güneş doğar,
İlahi bir Rahmet yağar,
Sen güzide toprak ana.

Yer gök nasip senden alır,
Gelen giden sende kalır,
Bir veren senden bin alır,
Sen güzide toprak ana.

Bereketlisin topraksın,
Ölümsüzsün gül yapraksın,
Baharlarda şen şakraksın,
Sen güzide toprak ana.

Kar, Fırtına, Rahmet sende,
Sevgi sende hürmet sende,
Sadık dostsun mürvet sende,
Sen güzide toprak ana.

Arı, Çiçek, bahçe, barsın,
Ta, Ezelden hep sen varsın,
Sadakatli gerçek yarsın,
Sen güzide toprak ana.

Bayramî'den olsun selam,
Güzel yazmış Levha kalem,
Rızıklanır dünya âlem,
Sen güzide toprak ana.

33 numaralı "Sadık Ölçen" başlıklı şiir

Bulunmaz emsali eşi,
Sadık dosttur sadık ölçen.
Allah için doğru işi,
Sadık dosttur sadık ölçen.

Dürüstlüğün onda yolu,
Hakka varır her bir kolu,
Vatan millet aşkı dolu,
Sadık dosttur sadık ölçen.

Güzel nazlı edalıdır,
Nadide bir gül dalıdır,
Kütahya'ya sevdalıdır,
Sadık dosttur sadık ölçen.

Oğul veren petek balsın,
Gören görsün örnek alsın,
Tanrım seni yüce kılsın,
Sadık dosttur sadık ölçen.
Her yani gül çiçek açar,

Miski amber reyhan saçlar,
Çalışanlar kalmaz naçar,
Sadık dosttur sadık ölçen.

Misafire açık kapın,
Temelinden sağlam yapın,
Doğru, dürüst, düzgün çapın,
Sadık dosttur sadık ölçen.

Çalışkansın sözündesin,
İman dolu özündesin,
Bayramî'nin gözündensin,
Sadık dosttur sadık ölçen.

138 numaralı "Güzeldir" şiiri

Sevda bahçelerinde baş açık ayak yalın,
Tutuşarak el, ele yürümek ne güzeldir.
Senden kokusu rengi her çiçeğin her dalın,
Uğrunda bu can teni sürümek ne güzeldir.

Hasret dağların yokuş aşmak zor başı kardır,
Bir yanı baharistan bir yanı ateş nardır,
Ölmek sonsuz mutluluk sana kavuşmak cardır,
Aşkın ile toprakta çürümek ne güzeldir.

Her yerde her zerrede yalnız görürüm seni,
Etim kemeyim sensin tanımazam ben beni,
Mezarda yılan çıyan yiyerken naciz teni,
Üstümü çayır çimen bürümek ne güzeldir.

İstemem bu dünyanın şöhretinden şanından,
Keder dolu dert dolu dökülür her yanından,
Bayramî canan için olmuş tatlı canından,
Yanıp aşk ateşinde erimek ne güzeldir.

Bu örneklerin haricinde; 3, 7, 11, 13, 15, 17, 18, 19, 22, 35, 39, 42, 43, 46, 47, 53, 56, 59, 73, 75, 76, 78, 79, 80, 82, 91, 93, 95, 98, 105, 109, 112, 116, 120, 122, 124, 127, 130, 137 numaralı şiirlerde güzelleme türüne örnek teşkil etmektedir.

Taşlamalar: “Taşlama, toplumsal ya da bireysel haksızlıkların, yolsuzlukların, problemlerin mizahi bir dille sergilendiği koşmalardır.” (Artun, 2008: 128).

İncelediğimiz şiirlerde “taşlama” nazım türüne örnek teşkil eden birkaç şiiri şöyledir:

32 numaralı “Başkan” şiiri

Haftalar suyum kesik,
Koktuk başkan susuzluktan.
Bin bir dertten bir bu eksik,
Bıktık başkan susuzluktan.

Sayaç boya dönmüş yerden,
Dört yüz milyon geldi birden,
Yatağı yorganı kirden,
Attık başkan susuzluktan.

Bir kaşık su bulamadık,
Abdest taharet alamadık,
Farz namazı kılamadık,
Yattık başkan susuzluktan.

Suçlu olduk biz hiç yoktan,
Korkan yokmuş haram Haktan,
Dört beş hafta insanlıktan,
Çıktık başkan susuzluktan.

Bayramî'yim niye neden,
Evde iki yaşlı beden,
Bir hasta kari birde ben,
Battık başkan susuzluktan.

İnsanları rahatsız eden toplumsal konulardan biri de davaların haddinden fazla uzun sürmesidir. Bayramî de toplumu rahatsız eden böyle bir sosyal konuyu şu şiirinde dile getirmiştir:

132 numaralı “Hâkim Bey” şiiri

Yıllardır davamız sürüp duruyor,
Dosyalar evrakla doldu hâkim bey.
Beklemekten kalbim gürp gürp vuruyo,
Betimiz, benzimiz soldu hâkim bey.

Yemedim, içmedim üç beş artırdım,
Varımı yoğumu satıp yatırdım,
Böylelikle ocağımı batırdım,
Şahidim makbuzlar oldu hâkim bey.

Kiralarda oturmak zordu bana,
Evimin olması kar idi bana,
Sürünmek hâkim bey zor idi bana,
Gelen yoldu, giden yoldu hâkim bey.

Bayramî'nin sevgi saygı emeli,
Hakka, hak, haksıza, haksız demeli,
Eyer adaletse mülkün temeli,
Tehir etme karar noldu hâkim bey.

Bayramî'nin yozlaşan ahlaki değerlerimizi konu edindiği bir başka şiiri şöyledir:

100 numaralı "Dünyanın" başlıklı şiir

İnsanlığı silmiş süpürmüş atmış,

Bir karış toprağı taşı dünyanın.

Hayat cevherimiz kirlenmiş batmış,

Kör etmiş ekmeği aşı dünyanın.

Şeytan nefis elinden bozulmuş kanlar,

Haram olur doğar bazı insanlar,

Arif tehlikeyi gelmeden anlar,

Görebilmez körü şaşığı dünyanın.

Kör şeytan sapıttı akli cinnete,

Sevk etti kulları derde mihnete,

Hasret kaldı Âdem Havva cennete,

Olmuş başlangıcı başı dünyanın.

Kibirlendi iblis belasın buldu,

Âdem hata yaptı ağladı doldu,

Yalvardı yakardı tövbekâr oldu,

Sele döndü gözü yaşı dünyanın.

Tenler cana ruhlar sura kavuştu,
İsa hakka Musa tura kavuştu,
Muhammed'le yer gök nura kavuştu,
Işığı karanlık naşı dünyanın.

Can kuşu hasretle dostu özlemiş,
Garip garip gurbet yolu gözlemiş,
Allah ayıpları örtmüş gizlemiş,
İçi berbat dışı güzel dünyanın.

Akli selim olan çok ibret alır,
Bayramî her saat düşünür dalar,
Çimenler kavrulur gül cansız kalır,
Gel diyene karşı kışı dünyanın.

Bu örnek şiirler haricinde; 2, 31, 34, 36, 38, 45, 47, 63, 66, 85, 89, 90, 94, 97, 104, 107, 111, 113, 123, 126, 131, 133, 134 numaralı şiirlerde de taşlama türüne uygun ifade ve kavramlar mevcuttur.

Koçaklamalar: Kahramanlık konulu türkülerdir ama destana göre daha kısa, daha sınırlı, buna karşılık, daha şiirli, deyişi daha zengin imgeli bir tür meydana getirirler; destan ise büyük bir anlatım yetkinliği aramadan olayları düzce bir deyiyle dile getirmekle yetinir. (Boratav, 1968: 344). Bayramî'nin "Mehmetçik"e seslenerek kaleme aldığı 6 numaralı "Vur Düşmana" şiiri koçaklama türüne uygun şiirlerden biridir:

Bu harekât vatan için,
Vur Mehmetçik vur düşmana,
Anan için atan için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Ayşe için Fatma için,
Hak yolunda gitme için,
Düşmanı yok etme için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Yaylaların dağın için,
Çayır çimen bağın için,
O şanlı bayrağın için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Akıtılan kanın için,
Kahramanlık şanın için,
Bu cennet vatanın için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Vur Mehmedim başın için,
Vatan namus taşın için,
Helal ekmek aşın için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Hem Ege Akdeniz için,
Solgun mutsuz benzin için,
Kahramanlık ünüz için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Dere ırmak selin için,
Doğu batı belin için,
Al duvaklı gelin için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Ana bacı yaren için,
Yunus Veysel karan için,
Hak Muhammed kuran için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

İmroz Rodos Varna için,
Baf Limasol Girne için,
Selanik Edirne için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Bayramî vur bacın için,
Yürekteki acın için,
Kahramanlık tacın için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Atatürk ve Atatürk'ün katıldığı savaşları konu edindiği 136 numaralı "Atam"

şiiri yine koçaklama türüne uygun bir şiirdir:

Bir on dokuz mayısta kurtardın bu vatani,

Yürüyoruz izinde istersen gör atam.

O temiz kalbin ile susturdun tüm cihanı,

Savaşta siyasette der dünyaya dur atam.

Yükseliyor göklere Allahuekber sesi,

Dadaşınla kol kola işte İzmir efesi,

Belki aynı o gündür belki o günün tersi,

Gaflettedir düşmanlar ya da onlar kör atam.

Ordular ilk hedefiniz Ak denizdir ileri,

Hem zeki hem kahraman Atatürk'ün askeri,

Ölür ve öldürürde yine vermez zaferi,

şahidimiz yüce Tanrı istersen sor atam.

Dalgaları Akdeniz yerler sanki iniyor,

Hem denizden havadan Mehmetçikler iniyor,

Hayret içinde dünya kulak vermiş dinliyor,

Kaleler devriliyor yıkılıyor sur atam.

Bayramî der aldık Magosa'yı Girne'yi,
Hediye ettin bize Hatay, Cumhuriyeti,
Vatan senin hatıran alsak Girit pireyi,
İyice rahat uyu ey mekânı nur atam.

Bu örnekler haricinde; incelediğimiz şiirlerde “koçaklama” nazım türüne örnek olabilecek diğer şiirler şu numaralı şiirlerdir: 10, 23, 46, 67, 70, 77, 119, 121.

Ağıtlar: Halk Edebiyatı türlerinden olan ağıt, “İnsanoğlunun ölüm karşısında veya canlı-cansız bir varlığını kaybetme, korku, telâş ve heyecan anındaki üzüntülerini, feryatlarını, isyanlarını, talihsizliklerini düzenli-düzensiz söz ve ezgilerle ifade eden türküler.” şeklinde tarif edilmektedir. (Elçin, 1986: 209).

Bayramî “Öldü” şiirinde tarihî birkaç şahsiyetin ölümünü mısralara dökmüştür:

Kaftan kafa hükmederdi bir zaman,
Hani nerde sultan Süleyman öldü.
Omuz verip Kaf dağını kaldıran,
O hazreti Hamza pehlivan öldü.

Kalsa dünya Muhammed'e kalırdı,
Nemrut hakka karşı asi olurdu,
Çıkmayan canlara derman bulurdu,
Dünyanın hekimi lokman da öldü.

Firavun köşküne atla giderdi,
Doğudan batıya hüküm ederdi,
Bin deveyi bir akçeye güderdi,
Veysel Karan gibi çoban da öldü.

Felek değirmeni kurmuş öğütür,
Şahları aldatır bizi avutur,
Güzellerin efendisi beyidir,
Züleyha'yı Yusuf Kenan da öldü.

Ali'dir devlerin başını kesen,
Küffarın içinde yel gibi esen,
Fadime anadan Hüseyin Hasan,
O haydarı kerrar Hasan da öldü.

Adalet timsali hazreti Ömer,
Ebubekir ile hep beraberdi,
Dilinde kuranı ezber ederdi,
İşte o Hazreti Osman da öldü

Hiç dalık görmesin bunu okuyan,
Zeynel Abidin'i zindana koyan,
Musa'nın esasın edeyim beyan,
Koç kuzu kurbanı kesen de öldü

Şu görünen canlar hepsi bir gün,
Çürüyüp de toprak olurlar bir gün,
Ya bugün ya yarın günlerden bir gün,
Bir gün olur derler sinende oldu.

Bayramî'yim artık son ver bu söze,
Attılar Yunusu derya denize,
Sardı dert Eyyubi getirdi dize,
Yunus Emre gibi divan da öldü.

Bayramî'nin ağıt özelliği taşıyan diğer şiirleri: 25, 26, 54, 67, 118 numaralı şiirlerdir.

5.1.2.2. Dinî-Tasavvufî Halk Şiiri

Âşık edebiyatında, Erman Artun dinî-tasavvufî halk şiirinin tanımını şu şekilde yapmıştır: “Din ve tasavvufla ilgili kavram, duygu, düşünce, ilke ve kuralları halka yaymak amacıyla bir tarikata bağlı âşıklarca yazılan şiirler.” (Artun, 1996: 178). Ancak çalışma konumuz olan Âşık Bayramî, birinci bölümde de belirttiğimiz gibi herhangi bir tarikatın mensubu değildir. Bayramî'nin şiirlerinde rastladığımız dinî-tasavvufî öğeler ve bilgiler, yetişmesi sırasında aldığı dini eğitimin göstergesidir.

Dinî-tasavvufî halk şiirinde çeşitli konular âşıklar tarafından ele alınmıştır. Ele alınan aslî temaları Abdurrahman Güzel çalışmasında şu şekilde verir (2000: 43-44):

“Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatı'nın aslî temalarını kısaca şu başlıklar altında toplayabiliriz: Allah'ın birliği, peygamberler, din ve tasavvuf

yolunun büyükleri, dinî inanç ve tasavvufî aşk, insanın değeri, insan-ı kâmil olma vasfı, dünyanın faniliği, nefis, nefis terbiyesi, ahlâk, toplum, tekvin, velâyet, şeyh-mürîd, ricâü'l-gayb, keramet, zikir-zühd-aşk, sohbet, halvet, sevgi, hoşgörü, çalışmak, veren el'in alan el'den üstün olmasının ilkeleri, tarikât adâbı, âyin-i cem, Hz. Ali sevgisi, remiz'ler, evliya'nın tasarrufu, tayy-i zaman tayy-i mekân, çile-erbâin doldurma, devlet-i edeb müddet, Türk insanını millî birlik ve beraberlik ülküsünde birleştirme... vb'dir.”

5.1.3. Maddî Aşk

Âşık şiirinin en sık rastlanan temalarından biri olan aşk, Âşık Bayramî'nin şiirlerinde de büyük bir bölümü oluşturur. Bayramî'nin yaşamında önemli bir yer tutan ilk aşkı Gürcü, aşk konulu şiirlerinin birinci kahramanıdır. Diğer kahraman ise eşi Has Hanım'dır. Bayramî'ye göre aşk: “Allah'ın en güzel varlığıdır. Kutsal muhabbet sevgisidir. Aşksız hiçbir varlık yaşayamaz. Kâinata can veren, gezegenleri döndüren, akan suları çaldıran aşktır. Aşksızlığın sonu ölümdür.”

Aşk konulu şiirlerinin birinci kahramanı olan Gürcü'ye yazdığı şiir şu şekildedir:

GÜRCÜ'M

Evinin önünde fetto deresi,

Karanlık gecemde ay gürcüm gürcüm.

Yaktı yüreğimi gönül yarası,

Sarsam da kanyor vay gürcüm gürcüm.

Sensin gonca gülüm dikenim harım,
Gönül diyarında yazım baharım,
Mecnun oldum sana leyli ne harım,
Eyledin aklımı zay gürcüm gürcüm.

Bal kaymaktır bana lebi misalin,
Hayalimden çıkmaz hüsnü visalin,
Bulamam dünyada eşin emsalin,
Olamaz bir güzel tay gürcüm gürcüm.

Dert kattın derdime sıraladın sen,
Vurdun bin bir yerden yaraladın sen,
Pare pare erittin paralandın sen,
Eyledin âleme pay gürcüm gürcüm.

Aşk deryayı umman hiç son bulmuyor,
Dünya güzel olsa sensiz olmuyor,
Doldursan olmuyor alsan olmuyor,
Aksa da ırmaklar çay gürcüm gürcüm.

Selvilere benzer dalın budağın,
Koynun gül bahçesi cennet otağın,
Dişlerin incidir kiraz dudağın,
Kirpiğin ok kaşın yay gürcüm.

Sen daha tazeydin sen cahil erdin,
Aklını fikrini şeytana verdin,
Sana varmam aç kalırım derdin,
Kim ölmüş acından hay gürcüm gürcüm.

Bayramî'yim artık senden ırağım,
Bin yıl geçse sönmez gönül çırağım,
Günden güne artar derdim merağım,
Saldın ateşler e vay gürcüm gürcüm.

Diğer âşıkların şiirlerinde olduğu gibi özlem teması onun şiirlerinde de sıkça kullanılmıştır. Memleketi olan Erzurum ve büyüdüğü köye duyduğu özlemi kaleme aldığı şiirlerde işlediği özlem duygusu, gurbette yazdığı şiirlerde daha da yoğun olarak karşımıza çıkar. Şunu diyebiliriz ki, Bayramî'de özlem duygusu maddi aşk gibidir. Doğup büyüdüğü yerlere olan özlemini “Özledim” şiirinde dile getirmiştir:

Çayırlarda yemlik pancar toplardık,
Köyümü özledim dostlar köyümü.
Koşarak kırlarda güler oynardık,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Çimerdik çaylarda türkü söyledik,
Gönden çarık kara lastik giyerdik,
Haşıl ayaran aşı gırık yiyerdik,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Büyük ışıklıya çıkar ağılardım,
Hazazlardan bentten akar çağlardım
Odun toplar şelek yapar bağlardım,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Killikten kil gavlıktan gav çekerdik,
Tandır yapar çanak çömlek dökerdik,
Çift sürerdik evlek evlek ekerdik,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Arpa ekmeğini dömeç ederdik,
Otururduk iştah işle yiyerdik,
Tarlaya çayıra onnan giderdik,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Kartol gözleridik kışın sobada,
Lalanga güzeldi yağda tavada,
Kalacıkta komda sarıbabada,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Bacalarda aşşık çirtar atardık,
Zekoyu tacoyu he rgün yutardık,
Çevliyin başında halay tutardık,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Hasretim vatana doğduğum yurda,
Kaptırdım koyunu kuzuyu kurda,
Babamın anamın mezarı orda,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Koşardık kırlarda hoplar oynardık,
Kara nevrüz çiçek çiğdem toplardık,
Kapı komşu hatır sorar yoklardık,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Kışın odalarda hatim okurduk,
İpten kilim çilden halı dokurduk,
Nişan diker sapan atar vururduk,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Rıfat emi tarla biçer sürerdi,
Sofi Mehmet cezbe düşer uçardı,
Horoz rıza kaçak tütün içerdi,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Halis arpa şalgam kartol ekerdi,
Daştan dayım çevlikte kök sökerdi,
İkram appo basma teper dökerdi,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Sayme bacım tandır yakar ederdi,
Dört keçisi vardı bere giderdi,
Cizlavet lastikle hep mest giyerdi,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Eşkine mantara her gün giderdik,
Çirişten çarşıdan yemek ederdik,
Yağda kavurur süt döker yiyerdik,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Ne hoş olur tereyağın süzmesi,
Kesme sınırında kudret ezmesi,
Güzeldir şakşakta datta gezmesi,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Karabacakta süt davar sağardık,
Basma teper kalak yapar yığardık,
Bir siniye yirmi kaşık sığardık,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Korsan düzünde mozalak gölde,
Kem eğirirdik kelepçe elde,
Bağ yapar bağlardık tarlada belde,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Yılbaşında gallık yapar gezerdik,
Yapmadan yüz posttan sakal düzerdik,
Topuz çalar iğne sokar üzerdik,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Cirit oynardık at gemlerdik,
Koyunu kuzuyu hep bekleridik,
Dillonun suyundan çay demleridik,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Değirmende nöbet tutar yatardık,
Ocağın közüne pağaç atardık,
Sarımsaklı ayran yağ bal katardık,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Tutuyalar açar bak daşverende,
Biter burcu burcu kokar evrende,
Balın en güzeli Göbgören'de,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Hasretlik çok yaman zehirden acı,
Yakar yüreğimi bir büyük sancı,
Âşık Bayramiyim köyüm bardakçı,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Âşık Bayramî'nin şiirindeki güzeller somut, güzel vasıflarla süslenmiş, içinde yaşadığı çevrede rastlanabilecek özellikte ve âşık tarzı şiir geleneğindeki güzel tiplemesine uygundur. Aşağıdaki şiirinde âşık olduğu birine delice aşkını şu şekilde mısralara dökmüştür:

GÜZELLERİN GÜZELİNE

Deli gibi âşık oldum,

Güzellerin güzeline.

Aşkından sarardım soldum,

Güzellerin güzeline.

Dindi gayri ağrım acım,

Gönlümdesin sen maş tacım,

Vardır sonsuz ihtiyacım,

Güzellerin güzeline.

Aşkın ile yorulmuşam,

Sular gibi durulmuşam,

Ta ezelden vurulmuşam,

Güzellerin güzeline.

Bin bir renge boyanmışam,

Sevdana düşüp yanmışam,

Cani kurban adamışam,

Güzellerin güzeline.

Bayramî'yim bilmem nettim,

Şikâyetim dosta ettim,
Hasretinle yandım bittim,
Güzellerin güzeline.

5.1.3.1. Aşk

Âşık Bayramî aşk konulu şiirlerinde aşkı çeşitli unsurlarla nitelemektedir. Bayramî'nin aşkı anlattığı ve aşkı çeşitli yönleriyle nitelendirdiği örnek birkaç şiir şöyledir:

39 numaralı "Vardır" şiiri

Gökte, yerde, dağda, daшта,

Muhabbetin aşkın vardır.

Yaz, baharda, karda, kışta,

Muhabbetin aşkın vardır.

Çiçek, çimen, yaprak, dalda,

Ayva, turunç, kaymak, balda,

Yorgunluktan tozan yolda,

Muhabbetin aşkın vardır.

Doğan güneş batan ayda,

Şu çağlayan ırmak çayda,

Atom, füze, okta, yayda,

Muhabbetin aşkın vardır.

Sürüngende aç kurtlarda,

Köşe bucak tüm yurtlarda,
Hasretlerde umutlarda,
Muhabbetin aşkın vardır.

Çağrışan her çeşit seste,
Yere inen duman siste,
Her solukta her nefeste,
Muhabbetin aşkın vardır.

Konuşulan şu dillerde,
Gurbet hasret yad ellerde,
Sevgi dolu gönüllerde,
Muhabbetin aşkın vardır.

Bayramî'yim coşan selde,
Lale, sümbül, gonca, gülde,
Yağan yağmur esen yelde,
Muhabbetin aşkın vardır.

58 numaralı "Kime Ne" şiiri

Bir sevda yağmuru inceden yağar,
Ayrılık rüzgârı dolar sinem.
Aşkın gözyaşları sel düşsen boğar,
Yar elinden dolu içsem kime ne.

Aşk denilen hayat sevgi değil kin,
Dünyaya bununla gelmişiz ilkin,
Bazen bir dert olur bazen de hekim,
Zehir olur derman olur kime ne.

Kimi divanedir hem başucunda,
Kimi teselliği arar suçunda,
Bilinmez ne hikmet sır carsa bunda,
Acı gelir tatlı gelir diline.

Aşkı yazdım ama bilmedim nedir,
Tarif edemedim bunca senedir,
Acep bu divane gönlüm nerededir,
Ateş düşmüş toprağına külüne.

Bayramî bu yolda erer ererse,
Yürek taştan olsa akar erirse,
Bir güzele her kim gönül verirse,
Bahçesinde hasret kalır gülüne.

Bayramî “Güzeldir” şiirinde aşkı başka bir açıdan ele almıştır:

Sevda bahçelerinde baş açık ayak yalın,
Tutuşarak el, ele yürümek ne güzeldir.
Senden kokusu rengi her çiçeğin her dalın,
Uğrunda bu can teni sürümek ne güzeldir.

Hasret dağların yokuş aşmak zor başı kardır,
Bir yanı baharistan bir yanı ateş nardır,
Ölmek sonsuz mutluluk sana kavuşmak cardır,
Aşkın ile toprakta çürümek ne güzeldir.

Her yerde her zerrede yalnız görürüm seni,
Etim kemeyim sensin tanımazam ben beni,
Mezarda yılan çıyan yiyerken naciz teni,
Üstümü çayır çimen bürümek ne güzeldir.

İstemem bu dünyanın şöhretinden şanıdan,
Keder dolu dert dolu dökülür her yanından,
Bayramî canan için olmuş tatlı canından,
Yanıp aşk ateşinde erimek ne güzeldir.

Bu örnekler haricinde; 3, 4, 11, 19, 22, 51, 59, 60, 62, 72, 74, 75, 79, 80, 82, 93, 95, 98, 101, 108, 109, 112, 116, 122, 124, 125, 127, 137, 138 numaralı şiirlerde de “aşk” kavramı üzerinde durulmuştur.

5.1.3.2. Sevgili

Âşık Bayramî'nin şiirlerinde vazgeçilmez kahramanlardan biri de sevgilidir. Bayramî “sevgili” kavramını şiirlerinde konu yaparken sevgiliyi her yönden niteleyip, ona duyduğu özlemi, ayrılık zamanındaki duygularını dile getirmiştir. Bayramî sevgiliye olan özlemini “Yârim” adlı şiirde şöyle dile getirmiştir:

YÂRİM

Sevdana düşeli yanarım böyle,
Perişan halimi bil yârim yarım,
Melül mahzun bakma uzaktan öyle,
Gel de göz yaşımı sil yârim yarım.

Süründürdün arkan sıra sürüttün,
Genç yaşta ömrümü yedin çürüttün,
Kırdın dallarımı yaktın kuruttun,
Eyledin kupkuru çöl yârim yârim.

Alev ateş olup sinemi yaktın,
Bacıdan kardeşten ayrı bıraktın,
Dünyamı kararttın dibinden yaktın,
Ettin derya deniz göl yârim yârim.

Bayramî'yim yüce dağda karidim,
Yağmur yağdı güneş vurdu eridim,
Esti dert rüzgârı yaktı çürüdüm,
Savurdu külümü yel yârim yârim.

53 numaralı "Bir Sen Bir Yana" şiiri

Cümle âlem küçük zerren olamaz,
Dünyalar bir yana bir sen bir yana.
Hiçbir nesne sensiz hayat bulamaz,
Dünyalar bir yana bir sen bir yan

Sen sevdiğim sen hayatım sen canım,
Sen aşkım sen şevkim damarda kanım,
Sen doğan güneşim ağaran tanım,
Dünyalar bir yana bir sen bir yana.

Sensiz bir murada ermek istemem,
Huri melek olsa görmek istemem,
Sensiz ben cennete girmek istemem,
Dünyalar bir yana bir sen bir yana.

Sensiz hekim sensiz kadı mı olur,
Sensiz yemişlerin tadı mı olur,
Sensiz güzelliğin adımı olur,
Dünyalar bir yana bir sen bir yana.

Bayramî gözyaşın ne zaman diner,
Gün görse yüzünü gün karar söner,
Yerler gökler senin aşkınla döner,
Dünyalar bir yana bir sen bir yana.

Bunların dışında; 3, 19, 60, 62, 75, 80, 82, 93, 95, 125, 138 numaralı şiirlerde de “sevgili” çeşitli yönleriyle tasvir edilmiştir.

5.1.3.3. Âşık

Âşık Bayramî, âşıklık geleneğine uygun olarak yazdığı şiirlerinin bir kısmında âşık kavramını nitelemiş, gelenekte adına yakışır bir âşığın hangi

özelliklere sahip olması gerektiğini şiirlerinde dile getirmiştir. Bayramî'ye göre âşık:
“Saz çalıp söyleyendir. Kültürümüzün kaynağıdır. Türkülerimiz âşıklardan gelir.
Âşıklar bu türküleri halka güzel bir şekilde yansıtan kişilerdir.” “Beni” şiirinde bir
âşığın sevgiliye olan aşkıdan dolayı içine düştüğü durumu anlatmaktadır:

Gel vefasız senin sevdan düşeli,
Alev ateş olup kavurdun beni.
Ben bir bulut oldum sense fırtına,
Çölden çöle atıp savurdun beni.

Mecnun ettin beni saldın çöllere,
Kerem oldum yandım düştüm göllere,
Söylediler beni dilden dillere,
Vurdun yerden yere devirdin beni.

Yar senin elinden yandım kül oldum,
Bazen tepe oldum bazen yol oldum,
Bazen diken oldun bazen gül oldun,
Bazen de kurt olup kemirdin beni.

Garip bülbül gibi düşürdün zara,
Mansur leyin çektin sinem dara,
Zehrettin hayatım düşürdün zora,
Yaktın kül eyledin kavurdun beni.

Yaşar Bayramî'ye kastın ne idi,
Vahşi bir kurt olup canımı yedi,
Gam çekme sonunda seninim derdi,
Meğerse başından severdin beni.

Bayramî "Aşıkam" şiirinde bir âşık olarak kimlere âşık olduğunu sıralamıştır:

Topraktan olmuşam toprak olacam,
La Mekân, Hüsnü alaya aşıkam.
Bir çiçek misali açtım solacam,
Ben Âdemim ben Havva'ya aşıkam.

Karanlık kuyuya atılan benem,
Seyreden kervana katılan benem,
Köle pazarında satılan benem,
Ben Yusuf'am Züleyha'ya aşıkam.

Tüm canları seven can yaren benem,
Cercinsem binkere can veren benem,
Çarmığa çekilen kol geren benem,
Ben Meryem'e ben İsa'ya aşıkam.

Şu zülüm çağlara ışık nur olan,
Mazluma düşküne sadık yar olan,
Yeddi kat göklerde uçup sır olan,
Ben Muhammed Mustafa'ya aşıkam.

Bayramî'yem ilk dosta varan benem,
Yemen çöllerinde bin karan benem,
Ferhat gibi dağları yaran benem,
Ben Mecnun'am bir Leyla'ya aşıkam.

Bu örneklerin dışında Bayramî'nin “âşık” kavramını dile getirdiği şiirleri: 3, 11, 18, 29, 42, 51, 81,86, 111, 115, 137, 138 numaralı şiirlerdir.

5.1.4. Doğa İle İlgili Kavramlar

Âşık Bayramî'nin şiirlerinde “doğa” genellikle somut olarak ele alınmıştır. Yaşadığı çevrenin doğal güzelliklerini; ağaçlarını, dağlarını, yaylalarını, nehirlerini, kırlarını, baharda açan kır çiçeklerini şiirlerinde yer vermiştir. Hayvanları, bitkileri, doğal tüm güzellikleri kısacası doğada yaşayan tüm varlıkları şiirlerinde tasvir etmiştir. Bayramî, aşağıdaki şiirde köyüne olan özlemi dile getirirken köyü ile ilgili birkaç tasvirde bulunmuştur:

KÖYÜMÜN

Yıllardan beridir senden ırağım,
Hasreti burnunda tüter köyümün.
Günden güne artar gamım merağım,
Ayrılması yaman beter köyümün.

Yayla yollarında güzeller gezer,
Ceylan bakışları bağrımı ezer,
Kırlarda arılar bal yapar süzer,
Göllerde turnası öter köyümün.

Çalışanlar senden kalır mı naçar?
Çiy düşer topraklar reyhanlar saçar,
Çiçekler çimenler sümbüller açar,
Dağında laleler biter köyümün.

Dille seresinde buğday yıkardım,
Uzaklara gurbet ele çıkardım,
Bir gider bir geri döner bakardım,
Sevgisi gönlünde yatar köyümün.

Yaşar Bayramî'yim baba ocağım,
Doğduğum toprağım ana kucağım,
Bardakçı köyüm Çat ilçem bucağım,
Güneşi yayladan batar köyümün.

Doğaya ait kavramların yer aldığı bir başka şiiri şöyledir:

116 numaralı "Selviler" şiiri

Yol üstünde sıra, sıra selviler,
Döndüm baktım nazlı, nazlı sallanır.
Sanki hasret çeker gibi iniler,
Budakları çiçek açar dallanır.

Bulutlar şimşekler yaş döker ağlar,
Aşk ile dereler ırmaklar çağlar,
Başı karlı olur şu yüce dağlar,
Yeşil olur renkten, renge allanır.

Hava hayat bizim Havva anamız,
Ekmek aştır toprak Âdem babamız,
Suda can var güneş ısı sobamız,
Emri İlahiyle bize yollanır.

Gül, sümbül kızarır dost hicabından,
Lale boyun eyer mahi tabından,
Çekirdekler bir, bir çıkar kabından,
Kurtlar, kuşlar yiyer her şey bollanır.

Bayramî'yim herkes Hakka yaslanmış,
Bülbül öter âşık olmuş hislenmiş,
Kelebekler benek, benek süslenmiş
Alır her çiçekten petek ballanır.

Bu örneklerin haricinde Âşık Bayramî'nin şu numaralı şiirlerinde doğa ile ilgili kavramlar bulunmaktadır: 5, 7, 17, 39, 46, 105, 109, 112, 114, 115, 120, 122, 124, 125, 127, 128, 130, 131, 132.

5.1.5. Nasihat

Âşıklar, toplum içinde birçok görevi üstlenmiş fonksiyonel kişilerdir; işleri yalnızca saz çalıp insanları eğlendirmek olmamış, aynı zamanda toplumun eğitim seviyesinin yükselmesine de katkıda bulunmuşlardır. Gezdikleri yerlere kültürü taşıyarak hem iletişimi sağlamışlar hem de gelenek ve göreneklerin yaratılıp yaşatılmasına yardımcı olmuşlardır.

Âşık Bayramî'nin yukarıda da bahsettiğimiz gibi en önemli görevlerinden biri toplumu eğitmek ve edindiği tecrübeleri topluma aktarmaktır. Bayramî, öğüt verici, eğitici şiirlerinde yapıcı bir üslup kullanmış, tecrübelerini gelecek kuşaklara aktararak nasihat yüklü şiirler kaleme almıştır. Bayramî şu şiirinde topluma nasihat vermektedir:

126 numaralı "Aids" şiiri

Bu hiç boy abdesti almayanlara,

Bir ibret bir illet bela aids.

Hayat boyu sünnet olmayanlara,

Hayırlı bir tokat çala aids.

Dini kültürümü hakir göreni,

Türkümü şarkımı fazla yereni,

Sahnelerde köpek gibi üreni,

Paklaya götüre ala aids.

Bırakma dünyaya mikrop saçanı,

Moda deyip mahrem yerin açanı,

Kültüründen tarihinden kaçanı,

Tuta yakalaya bula aids.

Afyonlu kafalar diskotek barda,

Erkeği zampara avrat hovarda,

Toptan topla götür koyma ard arda,

Yoksa gelmez bunlar yola aids.

Akılsız izansız taş kafaları,
Gözleri görmeyen şaş kafaları,
Çökelek beyinli aş kafaları,
Tuta yakalaya bula aids.

Sen azapsın sen hak yoldan sapana,
Hayâsız a haram zina yapana,
Vur dinsiz imansız puta tapana,
Dokunma bir mimin kula iads.

Zehir et ekmek aş ekinlerini,
Geçir başlarına yak inlerin,
Bayramî bul vatan hainlerini,
Yılmadan şaşmadan bil aids.

Bayramî'nin güzel ahlak sahibi olma yolunda topluma verdiği öğütleri içeren
“Göresin” şiiri şöyledir:

Ey divane dostu görmek dilersin,
Kafa gözlerini kör et göresin.
Gece gündüz zari zari inlesin,
Temiz tut kalbini sır ol göresin.

Duyma kötü söze kulak kabartma,
Azdırma nefsinin sakın şaşırtma,
Dedi kodu yapma sözü abartma,
Yolda kalmışlara yer ol göresin.

Sonu yok dünyanın encamı yalan,
Gel fanide biraz sende oyalan,
Var mı ki acaba bir ibret alan,
Sözünde er kişi yar ol göresin.

Bayramî dön hakka ikrarla tanın,
Körelsin gözleri nefsin şeytanın,
Hak yoluna kurban eyle bu canın,
Zaferlerden dönen er ol göresin.

13, 28, 37, 40, 41, 44, 45, 47, 48, 50, 55, 57, 84, 89, 94, 102, 107, 110, 114, 118, 119, 120, 128, 129 ve 140 numaralı şiirlerde de okuyucuya nasihat verme yoluna gidilmiştir.

5.1.6. Toplumsal ve Kişisel Eleştiri

Âşık Bayramî toplumun ve bireylerin aksayan yönlerini eleştirdiği şiirlerinde de asıl amacı topluma öğüt vermek ve gençliği eğitmektir. Toplumdaki yozlaşma, aile yapısının hızla değişmesi, gençliğin içinde bulunduğu manevi çöküntü onu çok etkilemiş ve bu aksayan yönleri şiirlerinde dile getirmiştir. “Hırsızlık” şiirinde Âşık Bayramî toplumun düzenini bozan kişilerden dert yanmaktadır:

Altlarında uçaklar,
Hortumcular kaçaklar,
Bankaların içini,
Boşaltıyor alçaklar.

Denizler dolu yatlar,
Yükseldi yerde katlar,
Erkeklik mertlik öldü,
Makamlarda avratlar.

Dinsiz donsuz gamsızlar,
Hayâsızlar damsızlar,
Her gün bayram ederler,
Avantacı hırsızlar.

İçimde kaygı elem,
Bozulmuş dünya âlem.
Hak, Adalet kalmamış,
Soygun aracı kalem.

Bayramî'yim kaygım çok,
Kimi açtır kimi tok.
Hırsızlık meslek olmuş.
Helal ekmek yiyen yok.

“Başkan” adlı şiirinde ise Bayramî, şikâyetçi olduğu belediye başkanını anlatmaktadır:

Haftalar suyum kesik,
Koktuk başkan susuzluktan.
Bin bir dertten bir bu eksik,
Bıktık başkan susuzluktan.

Sayaç boya dönmüş yerden,
Dört yüz milyon geldi birden,
Yatağı yorganı kirden,
Attık başkan susuzluktan.

Bir kaşık su bulamadık,
Abdest taharet alamadık,
Farz namazı kılamadık,
Yattık başkan susuzluktan.

Suçlu olduk biz hiç yoktan,
Korkan yokmuş haram Haktan,
Dört beş hafta insanlıktan,
Çıktık başkan susuzluktan.

Bayramî'yim niye neden,
Evde iki yaşlı beden,
Bir hasta kari birde ben,
Battık başkan susuzluktan.

Bayramî'nin toplumsal ve kişisel eleştiri yaptığı diğer şiirleri: 31, 32, 34, 36,
38, 45, 47, 63, 66, 85, 89, 90, 94, 97, 100, 104, 107, 111, 113, 123, 126, 131, 133,
134 numaralı şiirlerdir.

5.1.7. Kahramanlık

Âşık Bayramî'nin kahramanlık konulu şiirlerinde kahraman olarak Atatürk, Mehmetçik, şehitler, askerler, Osmanlı padişahları ve diğer Türk hükümdarları, polisler yer almaktadır. Kahramanlık konulu "Vur Düşmana" şiiri şu şekildedir:

Bu harekât vatan için,
Vur Mehmetçik vur düşmana,
Anan için atan için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Ayşe için Fatma için,
Hak yolunda gitme için,
Düşmanı yok etme için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Yaylaların dağın için,
Çayır çimen bağın için,
O şanlı bayrağın için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Akıtılan kanın için,
Kahramanlık şanın için,
Bu cennet vatanın için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Vur Mehmedim başın için,
Vatan namus taşın için,
Helal ekme  aşın için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Hem Ege Akdeniz için,
Solgun mutsuz benzin için,
Kahramanlık ünüz için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Dere ırmak selin için,
Doğu batı belin için,
Al duvaklı gelin için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Ana bacı yaren için,
Yunus Veysel karan için,
Hak Muhammed kuran için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

İmroz Rodos Varna için,
Baf Limasol Girne için,
Selanik Edirne için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Bayramî vur bacın için,
Yürekteki acın için,
Kahramanlık tacın için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

“Ne Mutlu Türk’üm Diyene” şiirinde Bayramî topluma seslenerek Türklüğün övünç kaynağı olduğunu belirtmiştir:

Bir Türk bir dünyaya bedel,
Ne mutlu Türküm diyene.
Bir yürek bir yumruk bir el,
Ne mutlu Türküm diyene.

Altaylarda at oynatmış,
Ta Viyana’yı kuşatmış,
Türklüye şeref şan katmış,
Ne mutlu Türküm diyene.

Oğuzlardan soyumuz var,
Fatihlerden boyumuz var,
Düğünümüz toyumuz var,
Ne mutlu Türküm diyene.

Rehberimi Muhammed’dir,
Türklük kutsaldır bir kıymettir,
Vatan namus emanettir,
Ne mutlu Türküm diyene.

Vatan için bağrın döven,
Türk'tür ancak Türkü seven,
Ey Türk öğün çalış güven,
Ne mutlu Türküm diyen.

Bayramî'yim Türkü söyle,
Üç kıtada Türkü söyle,
Kemal Atatürk'ü söyle,
Ne mutlu Türküm diyene.

Bayramî; 23, 46, 67, 70, 77, 119, 121, 136 numaralı Şiirlerde de kahramanlık konusunu ele almıştır.

5.1.8. Hayatın Dönemleri İle İlgili Kavramlar

İnsan hayatında dönüm noktasını teşkil eden doğum, ölüm ve evlenme gibi yaşamın geçiş dönemleri, Âşık Bayramî'nin Şiirlerinde işlediği konulardandır. "Bir Haber Yok" Şiirinde Bayramî, hem ölümü, hem de doğum kavramını bir arada ele almıştır:

Yol üstünde handır dünya,
Gidende çok gelende çok,
Hayat dolu candır dünya.
Gidende çok gelende çok,
Giden gelmez bir haber yok.

Akşam olur sabah olur,
Hem ölür hem hayat bulur,
Gâh boşalır gahi dolar,
Gidende çok gelende çok,
Giden gelmez bir haber yok.

Gelen bunda çok eğlenmez,
Bu sırrı hiç kimse bilmez,
Dolar akar hiç eksilmez,
Gidende çok gelende çok,
Giden gelmez bir haber yok.

Her can gelir davasına,
Sırrı hikmet hevâsına,
Döner aslı sılasına,
Gidende çok gelende çok,
Giden gelmez bir haber yok.

Kendilerini bilmiyorlar,
Hiçte haber vermiyorlar,
Bakıyorlar görmüyorlar,
Gidende çok gelende çok,
Giden gelmez bir haber yok.

Âşık Bayramî'nin ölümü anlatırken tarihî şahsiyetlerden faydalandığı “Öldü”
şiiri şu şekildedir:

Kaftan kafa hükmederdi bir zaman,
Hani nerde sultan Süleyman öldü.
Omuz verip Kaf dağımı kaldıran,
O hazreti Hamza pehlivan öldü.

Kalsa dünya Muhammed'e kalırdı,
Nemrut hakka karşı asi olurdu,
Çıkmayan canlara derman bulurdu,
Dünyanın hekimi lokman da öldü.

Firavun köşküne atla giderdi,
Doğudan batıya hüküm ederdi,
Bin deveyi bir akçeye güderdi,
Veysel karan gibi çoban da öldü.

Felek değirmeni kurmuş öğütür,
Şahları aldatır bizi avutur,
Güzellerin efendisi beyidir,
Züleyha'yı Yusuf Kenan da öldü.

Ali'dir devlerin başını kesen,
Küffarın içinde yel gibi esen,
Fadime anadan Hüseyin Hasan,
O haydarı kerrar Hasan da öldü.

Adalet timsali hazreti Ömer,
Ebubekir ile hep beraberdi,
Dilinde kuranı ezber ederdi,
İşte o hazreti Osman da öldü

Hiç dalık görmesin bunu okuyan,
Zeynel Abidin'i zindana koyan,
Musa'nın esasın edeyim beyan,
Koç kuzu kurbanı kesen de öldü

Şu görünen canlar hepsi bir gün,
Çürüyüp de toprak olurlar bir gün,
Ya bugün ya yarın günlerden bir gün,
Bir gün olur derler sinende oldu.

Bayramî'yim artık son ver bu söze,
Attılar Yunusu derya denize,
Sardı dert Eyyubi getirdi dize,
Yunus Emre gibi divan da öldü.

8, 26, 96, 99, 111, 118, 129 numaralı şiirlerde de Bayramî hayatın dönemleri ile ilgili kavramalara yer vermiştir.

5.2. Dinî-Tasavvufî Şiirlerindeki Kavramlar

5.2.1. Dinî-Tasavvufî Kavramlar

5.2.1.1. Allah'ın Adları

Âşık Bayramî Yaşar Polat şiirlerinde Allah adına karşılık çeşitli kavramlar kullanmıştır. Kullandığı bu kavramlar şunlardır: “Cemalullah, Settar, Yarabbi, Rahman, Rahim, Yaradan, Errahman, Kadir, Mevlâ, Kerim, Allah, Hakk” vb. Yukarıda bahsedilen bu kavramaları Bayramî; 1, 12, 14, 26, 30, 40, 42, 50, 59, 64, 96, 103, 115, 117, 118, 139 numaralı şiirlerde kullanmıştır.

5.2.1.2. İslam ve İmanın Şartları

Âşık Bayramî bazı şiirlerinde İslam ve imanın şartlarını içeren kavramlar kullanmıştır. Bu kavramlardan bazıları şunlardır: “Hac, melek, İsrail, Azrail, Nebi, Peygamber, ahiret, kıyamet günü, kader, şeytan, namaz, tevekkül, Âdem, Havva” vb.

9, 12, 14, 25, 26, 30, 40, 48, 50, 59, 71, 81, 103, 115, 117, 118, 129, 139, 140 numaralı şiirlerde yukarıda örnek verdiğimiz İslam ve imanın şartları ile ilgili kavramlar kullanılmıştır.

5.2.1.3. Peygamberler ve Onlarla Birlikte Kullanılan Kavramlar

Bayramî, bazı şiirlerinde peygamberler ve peygamberlerle birlikte kullanılan kavramlara yer vermiştir. Bu kavramlardan bazıları şunlardır: “Âdem, Muhammed, Nebi, Eyüp, Yusuf, İbrahim, Havva, Musa Tur, Kur'an-ı Kerim, miraç, Muhammed, Ali, Ebubekir, Osman” vb.

1, 6, 14, 22, 30, 40, 44, 50, 56, 70, 71, 100, 107, 110, 116, 117, 118, 129 numaralı şiirlerde peygamber ve onlarla birlikte kullanılan kavramlara yer verilmiştir.

5.2.1.4. Cennet-Cehennemle İlgili Kavramlar

Bayramî bazı şiirlerinde cennet-cehennem ile ilgili kavramalara yer vermiştir.

“Ana” şiirinde cennet ve huri kavramları yer almaktadır:

.....

Cennette hurisin uzak beşerden,
Gül kokulu tenin şahı eserden,
Mübarektir sütün abıkevserden,
Hicap dağlarını aşmışam ana.

Bayramî’yim yanıp küle dönmüşem,
Sararmış solmuşam güle dönmüşem,
Birtok damla sudan sele dönmüşem,
Derya deniz olmuş taşmışam ana.

Cehennem kavramına yer verilen “Sensin” şiiri şu şekildedir:

.....

Çarkı felekleri döndürdüm bende,
Yaktın **cehennemi** söndürdün bende,
Bende, ben deyilem her şeyim sende,
Ben yokum ben hiçim Subhanım sensin.

Ol dedin dünyayı önüme serdin,
Kudretinden ayı güneşi verdin,
Sığmazsı dünyaya gönlüme girdin,
Bayramî'yim ulu Sultanım sensin.

3, 17, 18, 37, 41, 53, 69, 73, 77, 93, 100, 101, 121, 122, 135, 137 numaralı şiirlerde de cennet ve cehennem kavramları ve kavramlara ait tasvirler yer almaktadır.

5.2.2. Tasavvuf Kültürüyle İlgili Kavramlar

Âşık Bayramî her hak âşığı gibi şiirlerinde tasavvufi kavramlara yer vermiştir. Bu kavramlar üç alt başlık altında toplanmıştır. Alt başlıklarda her bölüm için ayrı ayrı örnek verilirken örnekleme yoluna gidilmiştir.

5.2.2.1. Dünya ile İlgili Kavramlar

Tasavvufta “dünya” çeşitli manaları içinde barındıran bir kelimedir. Yasemin Gürsu yüksek lisans tezinde şu bilgiye yer vermiştir: “Tasavvuf düşüncesinde dünya, Allah’ın tecelli ettiği yerdir. Dünyadaki canlı, cansız yaratılmış her şey Allah’ın yansımasıdır.” (Gürsu, 2008: 154).

Bayramî, tasavvuf kültüründe “dünya” kavramını şiirlerinde çeşitli şekillerde dile getirmiştir. Bayramî’nin “dünya” kavramını dile getirdiği şiirleri şu şekildedir:

113 numaralı “Kader” şiiri

Başımda dönüyor kara bulutlar,
Bu **dünyamı** zindan eyledin kader.
Düşmüşsün arkama yeddi yaşımda,
Küçük yaşta sana neyleyim kader.

Nereye vardım ise geldin arkamdan,
Gelip de yapıştın hemen yakamdan,
Sonunda eyledin evim barkımdan,
Şimdi gurbet eli boyladım kader.

Yaşar Bayramî'yim ağlar dururum,
Bu **fani dünyada** kendim yorurum,
Akıbet dediğin yere varırım,
Ya zarar ya da kar eylerim kader.

5.2.2.2. Tekke ve Tekkede Bulunan Kişiler

Âşık Bayramî şiirlerinde tasavvufî kavramları kullandığını daha önceki bölümlerde dile getirmiştik. “Tekke ve tekkede bulunan kişiler” tasavvuf kültürünün oluşmasında en önemli iki unsurdur.

Tekke kısaca tarikata mensup kişilerin toplandığı yerdir. Kaya tekkelerin topluma etkisinden bahsederken şu bilgiyi vermektedir: “Tekkeler kendi görüşlerini topluma yaymak için birinci derecede edebiyat ve dilden yararlanmışlardır.” (Kaya 2007: 242).

“Virane, sır, pîr, mürşid, divan, Yunus Emre, Taptuk Emre, kâmil” vb. kavramlar Âşık Bayramî'nin şiirlerinde geçen tekke ve tekkede bulunan kişileri konu edinirken kullandığı kavramlardır. 3, 18, 22, 41, 42, 48, 112, 131, 137 numaralı şiirlerde Bayramî tekke ve tekkede bulunan kişileri konu edinmiştir.

5.2.4.3. Aşk ve Gönülle İlgili Kavramlar

Âşık Bayramî'nin şiirlerinde aşk ve gönül iki önemli kavramdır. Bayramî'ye göre aşk: "Allah'ın en güzel varlığıdır. Kutsal muhabbet sevgisidir. Aşksız hiçbir varlık yaşayamaz. Kâinata can veren, gezegenleri döndüren, akan suları çaldıran aşktır. Aşksızlığın sonu ölümdür."

Banarlı, tasavvufta aşkı şu şekilde tanımlar:

Tasavvufta aşk, ruhu Allah'a vardıran en büyük kudrettir. Bu insanları sevmek anlamındaki mecazi aşk değildir. Allah'ı sevmek anlamında hakiki aşktır. Mecazi aşk, yola girme manasında ise bu faydalıdır. Mecazi olsun, ilahi olsun aşkın sebepleri aynıdır. Mecazi de olsa vurulduğu Allah güzelliğidir. Allah'ın nuruna ulaşmada aşk ve nefsi yenme vardır. İnsandaki vücut sergisi geçicidir ancak ruh böyle değildir. (Banarlı, 2004: 122- 123).

Banarlı'nın aşk tanımı ile Bayramî'nin aşk kavramının örtüştüğünü görmekteyiz.

Bayramî, gönül kavramını hemen hemen her şiirinde çeşitli yönleri ile tasvir etmiştir. Gönül, Bayramî'de sevgilinin olduğu, mesken tuttuğu yerdir. "Farsça 'dil', Arapça 'kalp' karşılığı olan ve insanın manevi varlığına, manevî gücüne, sevginin, nefretin, inancın, iyi kötü bütün duyguların tümünün varlığına ve ifadesine verilen ad" (Gölpınarlı, 2004: 127) olarak tanımlanan gönül; Pala'nın eserinde "Tasavvufta gönül bir ayna olarak ele alınır. Bu aynada Tanrı'nın tecellisi zuhur eder. Tasavvuf gönle çok önem verir. İnsan bütün âlemin özü olduğu için insanın hakikati de gönüldür. Gönülün gerçeğini bilenlere gönül ehli (ehli dil) derler." (Pala,1995: 204-205) şeklinde izah edilmektedir.

Bayramî, aşk ve gönül kavramını işlediği şiirlerinde “aşk, gönül, muhabbet” vb. kavramları kullanmıştır. Bu kavramları ele aldığı örnek birkaç şiir şu şekildedir:

1 numaralı “Aşıkam Ben” şiiri

Kalubela ruh beden,

Canları âşık eden,

Asli vatana giden,

Yollara aşıkam ben.

Gözyaşlarım olmuş kan,

Lav püsküren bir volkan.

Her gün duaya kalkan,

Kollara aşıkam ben.

Varlığını fikriden,

Gece gündüz zikreden,

Allah’ına şükreden,

Kullara aşıkam ben.

Nefistir insana düşman,

Karşı akıl din iman,

Zehir tatma tatlı can,

Ballara aşıkam ben.

Aşk erleri yiğit mert,
Hayat verir elem dert,
Gözü tok gönlü cömert,
Ellere aşıkam ben.

Aşk murada yetiren,
Dostu dosta götürren,
Dosttan haber getiren,
Dillere aşıkam ben.

Aşk şarabını içtim.
Gurbet ellere göçtüm.
On sekiz derya geçtim.
Sellere aşıkam ben.

Rahmet ile çağladım.
Mecnun oldum ağladım.
Leyla ya bel bağladım.
Çöllere aşıkam ben.

Aşk sarhoşuyum nettim.
Ezelden ikrar ettim.
Türlü nebatla bittim.
Güllere aşıkam ben.

Bayrami yar her yandan,
Hak Muhammed Rahmandan,
Kutlu mektup Kur'an'dan,
Kullara aşıkam ben.

Bayramî'nin "Kerem", "Ferhat" ile kendini özdeşleştirip aşkı anlattığı
"Yollarında" şiiri şöyledir:

Yandım piştim kerem oldum,
Ben aslımın yollarında.
Hasretiyle verem oldum,
Ben aslımın yollarında.

Cemalini görebilsem,
Muradıma erebilsem,
Canımı kurban verebilsem,
Ben aslımın yollarında.

Kapısına bir yol varsam,
Divanına varıp dursam,
Ferhat gibi dağlar yarsam,
Ben aslımın yollarında.

Yakar beni hasret çile,
Gözyaşlarım dönmüş sele,
Mecnun oldum düştüm çöle,
Ben aslımın yollarında.

Cennetimdir aslı sıra,
Bekler orda gözü ela,
Akar yaşım dola dola,
Aslıhan'ın yollarında.

Bir damlacık suyum ana,
Et kemikten döndüm cana,
Âşık Bayram derler ona,
Aslıhan'ın yollarında.

Aşkın farklı bir açıdan ele alındığı “Vardır” şiiri ise şöyledir:

Gökte, yerde, dağda, daşta,
Muhabbetin aşkın vardır.
Yaz, baharda, karda, kışta,
Muhabbetin aşkın vardır.

Çiçek, çimen, yaprak, dalda,
Ayva, turunç, kaymak, balda,
Yorgunluktan tozan yolda,
Muhabbetin aşkın vardır.

Doğan güneş batan ayda,
Şu çağlayan ırmak çayda,
Atom, füze, okta, yayda,
Muhabbetin aşkın vardır.

Sürüngende aç kurtlarda,
Köşe bucak tüm yurtlarda,
Hasretlerde umutlarda,
Muhabbetin aşkın vardır.

Çağrışan her çeşit seste,
Yere inen duman siste,
Her solukta her nefeste,
Muhabbetin aşkın vardır.

Konuşulan şu dillerde,
Gurbet hasret yad ellerde,
Sevgi dolu gönüllerde,
Muhabbetin aşkın vardır.

Bayramî'yim coşan selde,
Lale, sümbül, gonca, gülde,
Yağan yağmur esen yelde,
Muhabbetin aşkın vardır.

Bu örnekler haricinde; 4, 5, 13, 18, 19, 42, 43, 46, 47, 51, 53, 56, 58, 59, 60, 62, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 80, 81, 82, 86, 91, 93, 95, 98, 101, 105, 108, 109, 111, 112, 115, 116, 120, 122, 24, 125, 127, 130, 133, 137, 138 numaralı şiirlerde de aşk ve gönülle ilgili kavramlar bulunmaktadır.

5.3. Şiirlerindeki Mitolojik Unsurlar

Âşık Bayramî'nin şiirlerini incelediğimizde şiirlerinde ele aldığı konular arasında; evrenin oluşumu ve son bulması, hayvanlarla, mekânla, dini ve mitolojik şahsiyetlerle, zamanla ve ölümlle ilgili mitolojik unsurlar göze çarpmaktadır. Bu mitolojik unsurlar hakkında bilgi vermeden önce “mit” ve “mitolojik unsur” kavramları hakkında çeşitli araştırmacıların görüşlerine yer vermeyi uygun bulduk.

Malinowski *Büyük, Bilim ve Din* adlı çalışmasında mitin tanımını şu şekilde yapmıştır (2000: 98-99):

İlkel bir toplulukta var olduğu haliyle yalnız anlatılan bir öykü değil yaşanan bir gerçekliktir. Mitlerin insanın yazgısını sürekli etkileyen canlı bir gerçeklik olduğuna inanılır. Yani mit bir simge değil, nesnenin doğrudan ifadesidir; bilimsel ilgiyi doyurmaya yönelik bir açıklama değil, uzak geçmişteki bir gerçekliğin anlatı biçiminde yeniden yaşatılmasıdır.

Bu konu ile ilgili bir başka araştırmacı Eliade ise, mitin genel özelliklerini şu şekilde açıklamaktadır (1993: 23):

Mit doğüstü varlıkların eylemlerinin öyküsüdür. Bu öykü kesinlikle gerçek ve kutsal kabul edilir. Mit, her zaman bir yaratılışla ilgilidir. Bir varlığın yaşama nasıl geçtiğini anlatmaktadır. Mitler ayrıca insana özgü her anlamlı eylemin ilk örneklerini oluşturmaktadır. Miti bilen insan nesnelere kökenini bilip böylece nesnelere egemen olup onları yönlendirmeyi ve kullanmayı başarabilir. İnsan, miti anımsatılan ve yeniden gerçekleşme aşamasına getiren olayların, kutsal ve coşku verici gücünün etkisine girerek yaşamaktadır.

Çobanoğlu'na göre (2001: 35-40), mitoloji, en eski, geleneksel “toplumsal harita”, insan, tabiat ve hayatla ilgili nesiller boyunca işlenmiş “kültürel kodlar”dır. Mitler, bütün dünyanın adlandırılması, sınıflandırılması, anlamlandırılması çerçevesinde oluşan ve kuşaklar boyunca aktararak günümüze ulaşan “ilkel bilgi”dir. Bu bilgilerin aktarılması düşüncelerin kalıplaşmasıyla meydana gelen ifade ve uygulamalarla mümkün olur. Hafızaya yardımcı olacak şekilde, hatırlanabilir yapılar halinde, mitler, sözlü kültürün parçasını oluştururlar. Mitler, törenlerde tekrarlanır, böylelikle hem hatırlanıp tazelenmiş, varlığını sürdürmüş hem de toplumun kültürüne yön vermiş olur.

Yukarıdaki bilgiler ışığında, mit bilinçaltımızda var olan, biz farkında olmaksızın genlerimize kodlanmış, günlük hayatımızdaki hal ve hareketlerin temelini oluşturan ve aynı zamanda bireyleri ve toplumları ayakta tutan bir gerçektir.

Âşık Bayramî'nin şiirlerindeki mitolojik unsurlar göze çarpmaktadır. “Su Olmasa” şiirinde evrenin oluşumunu ve evreni oluşturan unsurların devamını sağlamasını “su” unsuruna bağlamaktadır. Bayramî'ye göre “su” olmasaydı “feleklerin çarkı durur” yani evren son bulurdu:

Çayır çimen dağlar taşlar,

Yanar gider su olmasa.

Canlı cansız kurtlar kuşlar,

Yanar gider su olmasa.

Toprak ölür yel savurur,

Feleklerin çarkı durur,

Güneş her yanı kavurur,

Yanar gider su olmasa.

Merhamet et bu dünyada,
Sen yarattın bizi Huda,
Canlıların canı suda
Yanar gider su olmasa.

Akmaz ise sellerimiz,
Susar bülbül dillerimiz,
Solar gonca güllerimiz,
Yanar gidedur su olmasa.

Sen Rahmansın Rahim her an,
Rahmetini kesme bir an,
Dünyamızı etme viran,
Yanar gider su olmasa.

Sağlığımız sıhhatimiz,
Her zaman her saatimiz,
Bayramî'yim hayatımız,
Yanar gider su olmasa.

Bayramî bir başka şiirinde evrenin oluşumunu yaratıcıya bağlamaktadır.

Yaratıcı evreni yaratıp yeri ve göğü yadigâr yapmıştır.

8 numaralı "Bir Saniyede" şiirinin üçüncü kıtası:

Can mülkünün şehriyarı,

Var eyledi bu diyarı,

Yerler, gökler yadigârı,

Kürüdüm bir saniyede.

“La İlahe İllallah” şiirinde evreni oluşturan canlı cansız bütün varlıkların hatta galaksi ve gezegenlerin dahi “la ilahe illallah” lafzını tekrar ettiği dile getirilmiştir. Bahsettiğimiz şiirden alınmış örnek kıtalar şu şekildedir:

Şafakta gün doğarken,

Der La İlahe İllallah.

Gökten Rahmet yağarken,

Der La İlahe İllallah.

Muhammed un Resülullah.

Gündüzlerde gecelerde,

Nokta nokta hecelerde,

Canlı, cansız hücrelerde,

Der La İlahe İllallah.

Muhammed un Resülullah.

Bir çigitten binler biter,

Rahmetin her şeye yeter,

Yaz baharda bülbül öter,

Der La İlahe İllallah.

Muhammed un Resülullah.

Yerler, gökler, dağlar, taşlar,
Kelebekler, uçan kuşlar,
Türlü türlü zikre başlar,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Zerrelerden küçük genler,
Kayıplarda ins i cinler,
Galaksiler gezegenler,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Dere ırmak çağlayanlar,
Mecnun olup ağlayanlar,
Hakka gönül bağlayanlar,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Aynı zamanda bu şiirin şu kıtasında yerin ve gökyüzünün katları ile ilgili şu bilgi yer almaktadır:

Var eyledi felekleri,
Hamd ü sena dilekleri,
Yeddi göyün melekleri,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Yerin ve gökyüzünün yedi kat olduğuna telmih yapıldığı “İnsanda” şiirinden alınmış şu dörtlükte yedi kat göğün bir anda var olduğu dile getirilmiştir:

Miraçta Muhammed dostuna gitti,

Bir anda yeddi kat göklere yetti.

Yedi kat göğe telmih yapılan bir başka şiir:

65 numaralı “Gerek” şiirinden

Avrupa yoruldu Asya bocadı,

Yeddi kat göklerde gezmemiz gerek.

“Haber Yok” şiirinde ise dünyanın sabah-akşam kendini yenileyip, yeniden kurulduğu dile getirilmiştir:

Sabah olur akşam olur,

Dünya yeniden kurulur,

Kâh boşalır kahi dolur,

Gelende çok gidende çok,

Giden gelme bir haber yok.

Bayramî, “Vardır” şiirinde evreni oluşturan bütün unsurlarda “muhabbet ve aşk” olduğundan bahsederek evrenin oluşumunu muhabbet ve aşka bağlamıştır.

39 numaralı “Vardır” şiirinden

Gökte, yerde, dağda, daшта,

Muhabbetin aşkın vardır.

Yaz, baharda, karda, kışta,

Muhabbetin aşkın vardır.

Çiçek, çimen, yaprak, dalda,
Ayva, turunç, kaymak, balda,
Yorgunluktan tozan yolda,
Muhabbetin aşkın vardır.

Âşık Bayramî, bazı şiirlerinde dünyanın sonu konusunu işlemiştir. “Birden” şiirinde Bayramî kıyamet gününü zihin dünyasında tasvir ederek mısralar dökmüştür:

Dost yüzünü görse yerler ve gökler,
Çöker üstümüze yıkılır birden.
Kurur açmaz olur güller, çiçekler,
Susuz limon gibi sıkılır birden.

Güneş korkusundan bir daha doğmaz,
Yıldız ay parlayıp zulmeti boğmaz,
Göklerden bir katre yağmur kar yağmaz,
Dağlar pare pare yıkılır birden.

Ne bir zaman kalır ne mekân mola,
Rastlanmaz o zaman bir canlı kula,
Can aslına döner koyulur yola,
Bir olur birliye takılır birden.

Haksızlar haklanır haklı aklanır,
Her şey temizlenir her şeyi paklanır,
Ne gizlilik kalır ne sır saklanır,
Her şey açık ayan bakılır birden.

Her can bu sırlara erip göremez,
Diyarı gurbetten dosta eremez,
Bayramî Melekler kanat geremez,
Dağlar yürür gökler çakılır birden.

Bayramî “Sağlık Olmasa” şiirinde ise ahlaki bozukluğun artması ve sağlıksal problemlerin çoğalması sonucunda kıyametin yani evrenin son bulacağına işaret etmektedir:

Hakka kul olmayan yanlışa sapar,
Manasız kör olur maddeye tapar,
Korkarım yakındır kıyamet kopar,
İnsafta vicdanda sağlık olmasa.

Âşık Bayramî'nin duygularını mısralara dökerken çeşitli hayvanları sembol olarak kullandığı görülmektedir. Türk kültürü ve edebiyatında bazı hayvanlar çeşitli anlam ve manalara gelmektedir.

Yaşar Çoruhlu (2002: 136), “aslan”ın mitolojik olarak yansımaları hakkında şu bilgileri vermiştir:

Pazırık kurganlarından çıkarılan eserler üzerinde aslan tasvirlerine rastlanması, bu hayvanın Türklerde daha erken devirlerden itibaren tanındığını gösterir. Aslan savaş, zafer, iyinin kötüyü yenmesi, kuvvet ve kudret simgesi olmuştur. Aslanın postu ve yelesi de yiğitlik simgesi olarak kullanılmıştır. Bu nedenle Türklerde uzun saçın yaygın olmasıyla aslan yelesi arasında simgesel ilişki kurulmuştur. Türk sanatında kanatlı aslanların da önemli bir yer tutması, göğe ait unsur olarak dikkati çekmektedir. İslamiyet’ten sonraki Türk sanatında aslan

simgeciği, İslamiyet“ten öncekinin izinde gelişmiştir. Yeni birtakım tasavvurlar için içine girmekle beraber, eski fikirler İslam'la bağdaştırılmıştır.

Bayramî “Türkiye’ m” şiirinde Mehmetçik’i “aslan” sembolü ile ifade etmiştir:

Çalışırız hep kadınlı erkekli,
Düşmanımız çoktur bağrımız dertli,
Mehmetçik cephede aslan heybetli,
Canımız yoluna feda Türkiye’ m.

Toplumsal eleştiri yapıldığı “Ne Diyeyim” şiirinde ise “aslan” sembolü toplumun iyi kısmını temsil eden insanlar için kullanılmıştır:

Aslan yatağında çakal tünekler,
Her yanı kokuttu hırsız sinekler,
Öldünüz mü bire korkak ödleler,
Başa ne söyleyim başla ne deyim.

“Ali’dir” şiirinde Hz. Ali “aslan” sembolü ile temsil edilmiştir:

Yaşar Bayramî der yaradan Allah,
Allah’ın aslanı hem velilullah,
Ali’yi sevmeyen çok işler günah,
Allah için canı veren Ali’dir.

Âşık Bayramî’nin şiirlerinde mitolojik şahsiyetlerin geçtiği de görülmektedir. Özellikle İslam inancında ilk insan olduğuna inanılan Âdem ve eşi Havva ile ilgili bilgiler şiirlerde yer almaktadır.

İnsanlığın var çabası,
Hak yoldur canı hebası,

Âdem'in adem babası,

Kardeşini vurma oku.

“Türk’ü Öğren, Türk’ü Öğret” şiirinde ise Âdem ve Havva aynı anda ifade edilmiştir:

Âdem’den Havva’dan mahşer gününe,

Türk’ü öğren, Türk’ü öğret, Türk’ü bil.

“La İlahe İllallah” şiirinde ise Hz. Âdem’in can hırkasını giymeden önceki zaman dilimine telmih yapılmaktadır:

Daha Âdem bulmadan can,

Nurundan var oldu cihan,

Tevrat Zebur İncil Kur’an,

Der La İlahe İllallah.

Muhammed un Resülullah.

Bayramî Âdem ve Havva’ya aşkı “Aşıkam” şiirinde geçen şu dörtlülle dile getirmiştir:

Topraktan olmuşam toprak olacam,

La Mekân, Hüsnü alaya aşıkam.

Bir çiçek misali açtım solacam,

Ben Âdemim ben Havva’ya aşıkam.

Şu dörtlükte ise Hz. Âdem ve Havva’nin cennet çıkarılma olayına işaret edilmektedir:

Kör şeytan sapıttı akli cinnete,

Sevk etti kulları derde mihnete,

Hasret kaldı Âdem Havva cennete,

Olmuş başlangıcı başı dünyanın.

Yaratılan ilk insanın Âdem olduğuna yönelik inanç “Ekmek aştır toprak Âdem babamız” şeklindeki mısrada geçmektedir.

Bayramî'nin şiirlerinde mitik mekân unsuru olarak “toprak ana” ve “yeryüzü” farklı yönlerle karşımıza çıkmaktadır. Şiirde toprağın “ana”lıkla ilişkilendirilmesi dikkat çekicidir:

Sende çiçek güller açar,

Sen güzide **toprak ana.**

Miski amber koku saçar,

Sen güzide **toprak ana.**

Ekmek verir et verirsin,

Yemek veriri süt verirsin,

Dövmeyince kıt verirsin,

Sen güzide **toprak ana.**

Nadidesin bir çiçeksin,

Yumuşacıksın ipeksin,

Sen ölümsüz sen gerçeksin,

Sen güzide **toprak ana.**

Havada bulutlar açar,

Üstümüze güneş doğar,

İlahi bir Rahmet yağar,

Sen güzide **toprak ana.**

Yer gök nasip senden alır,
Gelen giden sende kalır,
Bir veren senden bin alır,
Sen güzide **toprak ana.**

Bereketlisin topraksın,
Ölümsüzsün gül yapraksın,
Baharlarda şen şakraksın,
Sen güzide **toprak ana.**

Kar, Fırtına, Rahmet sende,
Sevgi sende hürmet sende,
Sadık dostsun mürvet sende,
Sen güzide **toprak ana.**

Arı, Çiçek, bahçe, barsın,
Ta, Ezelden hep sen varsın,
Sadakatli gerçek yarsın,
Sen güzide **toprak ana.**

Bayramî'den olsun selam,
Güzel yazmış Levha kalem,
Rızıklanır dünya âlem,
Sen güzide **toprak ana.**

“Beni” şiirinde mekân olarak dünya dar bir meskene benzetilerek Bayramî’nin nasıl ruhunu daralttığını görmekteyiz:

Dünya bana dar bir mesken,

Sıkar beni sıkar beni.

Dert girmiş tatlı canıma,

Yıkar beni yıkar beni.

“Gerek” şiirinde mekân olarak dünyanın eskidiğini artık yedi kat gökleri gezmemiz gerektiğinden bahsedilmiştir. Mekân olarak dünyadan göklere doğru geçiş söz konusudur. Aynı zamanda bu şiirde göğün yedi kat olduğuna telmih yapılmıştır.

Eskidi bu dünya bitti kocadı,

Yenidünya bulup çizmemiz gerek.

Avrupa yoruldu Asya bocadı,

Yeddi kat göklerde gezmemiz gerek.

“Bizimdir” şiirinde ise mekân unsuru Türk etnogonik mitlerinde geçen Ergenekon’dur:

Hürriyet fikirdi al bayrağında,

Türk denildi **Ötüken** durağında,

Öncü oldu **Ergenekon dağında**,

Koçu kurban kılan kurtlar bizimdir.

Bayramî, şiirlerinde zaman unsurunu çeşitli yönleriyle ele almıştır. Şiirlerinde zaman; mevsimler, gün, hafta, ay, yıl şeklinde, bazen de belirsiz bir süre dilimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Zaman unsuru bazen somut bir süre olarak ifade edilir ama asıl amaç süre verirken sonsuzluğu anlatmaktır. Bayramî “Bir Saniyede” şiirinde sınırları belli bir zaman dilimi vererek aslında uzunca bir yolculuğu dile getirmektedir:

Milyonca yıl uzun yolu,

Yürüdüm bir saniyede.

Dört bir yanı sağı solu,

Bürüdüm bir saniyede.

Bir damlacık sudan gene,

Kavuştı et kemik tene,

Geldi girdi ruh bedene,

Süründüm bir saniyede.

Toprak, insanın yaratılışında başlıca unsur olarak karşımıza çıkar. Altay ve Sibiry Türklerinin, insanın yaratılışı ile ilgili efsanelerinde toprak, ilk ve ana motiftir. Şamanist Türklere göre Tanrı, ilk insanın şeklini topraktan yapmış ve bu ilk insan şeklini tüysüz köpeğinin muhafazasına bırakarak, kendisi de insana can bulmak amacıyla göklerde ruh aramaya gitmiştir. İlk insanın yaratılışı Orta Asya ve Sibiry’da da başlangıçta topraktan yapılmıştır. (Ögel, 2003: 486, akt. Köse, 2012: 106).

Bayramî’nin şiirlerinde “toprak” unsuru çeşitli şekillerde işlenmiştir:

46 numaralı “Bayramımız” şiirinden

.....

Kışın sonu bahar olur,

Dirilir toprak can bulur,

Ekinler bereket dolar,

Nevruz bizim bayramımız.

Suyun yok olması durumunda “toprak”ın da yok olacağını anlatıldığı “Su Olmasa” şiirinin ilgili bölümü şöyledir:

.....

Toprak ölür yel savurur,

Feleklerin çarkı durur.

İslam inancına göre insan topraktan yaratılmıştır ve insan öldüğü zaman toprak olacaktır. Bu inanç doğrultusunda Bayramî topraktan yaratılıp tekrar toprak olacağını şu mısralarda dile getirmiştir:

71 numaralı "Aşıkam" şiirinden

Topraktan olmuşam toprak olacam,

La Mekân, Hüsnü alaya aşıkam.

SONUÇ

Erzurum âşıklık geleneği içinde yetişmiş Âşık Bayramî Yaşar Polat, âşık tarzı şiir geleneğinin günümüzde yaşayan usta bir âşığdır. Âşıklık geleneğinde onu yetiştiren herhangi bir ustası olmamış, ustası olmadığı için de mahlasını âşık olduktan sonra almıştır. Bayramî, mahlasını Kurban bayramında doğmasından dolayı kullanmaktadır.

Araştırma konusu olarak seçtiğimiz ve âşıklık geleneği içindeki yerini sorguladığımız Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın daha önce yayımlanmış olan herhangi bir eseri bulunmamaktadır. Bu araştırmada âşığın henüz yayımlanmamış olan bizzat kendisinden edindiğimiz 140 şiir temel alınarak araştırma meydana getirilmiştir.

Bu çalışma sırasında; hayatı, sanatı ve şiirleri üzerinde araştırma yaptığımız Âşık Bayramî'nin gelenek içindeki yeri hakkında bilgi edinebilmek adına kendisiyle Ankara'daki evinde bizzat görüşülmüş ve elde edilen bilgiler kayıt altına alınmıştır. Âşık Bayramî'nin hayatı ve sanatını anlatan çok az sayıda kaynak olduğu için kendisiyle ilgili birçok bilgi, bizzat kendisiyle yaptığımız mülakatlardan toplanılmıştır.

Bu çalışmada âşığın şiirleri, gerek içerik, gerekse şekil açısından değerlendirilmiş, âşıklık geleneği içindeki sanatçı kişiliğini nasıl kazandığı, neler yaptığı sorgulanmaya çalışılmıştır.

Âşık Bayramî, âşıklık için gerekli olan birçok özelliği kendi bünyesinde toplamış bir âşıktır. Bayramî'nin âşık oluşunda, gelenek içinde önemli yer tutan usta-çırak ilişkisi yoktur, fakat rüya yoluyla bade içme kendi ifadeleriyle mevcuttur. Bayramî, âşıklığa rüyasında türkü, deyiş ve Kur'an okuyarak başlamış, Âşık Emrah, Âşık Yûnus gibi birçok âşığa ait şiirleri okuya okuya âşık olma yolunda ilerlemiştir.

Âşıklık geleneği içinde diğer önemli bir husus da saz eşliğinde şiir söyleyebilme yeteneğidir. Âşıkları diğer şairlerden ayıran önemli noktalardan biri de budur. Saz eşliğinde şiir söyleyemeyen bir kişiyi toplum âşık saymamaktadır. Bayramî; sazına, sözüne hâkim bir âşıktır. Edinilen bilgiler onun çok iyi saz çalıp şiir söyleme yeteneğine sahip olduğu yönündedir. Bayramî, Konya'da düzenlenen 1. Âşıklar Şöleni'nde irtical yeteneğine dayalı bir gelenek olan koçaklama-lebdeğmez dalında derece almıştır.

Bayramî'nin sanatçı kişiliğinin yanında, şiirlerine bakıldığında onun âşıklık geleneğinin tüm özelliklerini yerine getirmiş bir sanatçı olduğu göze çarpmaktadır. Bayramî'nin şiirleri gerek üslup, gerek içerik olarak zengin bir yapıya sahiptir. Şiirlerinde anlatım kalıplarını (deyim ve atasözü, tekrar, alkış ve kargışlar vb.), anlatım şekillerini (doğrudan, delil ve ispat yoluyla, nasihat ve hitap yoluyla vb.), edebi sanatları, kafiyeleri, redifleri ve diğer şekil unsurlarını etkili bir şekilde kullandığı görülmektedir. Kaleme aldığı şiirlerindeki dil, sade ve anlaşılırdır.

Âşık Bayramî katıldığı âşık bayramlarından, yarışmalardan, çeşitli zümrelerin toplantılarından, meclislerden pek çok ödül kazanmıştır.

Âşık Bayramî'nin şiirlerinde koşma tipi şiiri tercih ettiği söylenebilir. Çünkü derlediğimiz bütün şiirleri koşma tipi şiirlerdir. Âşık Bayramî'nin değerlendirmeye aldığımız 140 şiirinin 14, 25, 26 numaralı şiirlerinin dışındaki diğer şiirleri dörtlük şeklindedir. 14, 25, 26 numaralı şiirlerde beş dizeden oluşan nazım birimini kullanmıştır. Bayramî şiirlerinde çoğunlukla yarım ve tam uyak kullanmıştır.

Bayramî şiirlerinde; ilahi ve maddi aşkı, ibadet, Hz. Muhammed ve Hz. Ali sevgisini, din ve devlet büyüklerine olan saygıyı, ayrılık, gurbet, ölüm, hastalık, doğa güzellikleri, dünyanın geçiciliği, vatan, askerlik, bayrak sevgisi, Atatürk vb. konuları,

hülasa hem ilahi, hem de dünyevî birçok konuyu ele almıştır. Ayrıca şiirlerinde mitolojik unsurlar da göze çarpmaktadır.

Âşık Bayramî Yaşar Polat, gerek üslup gerek içerik olarak zengin bir birikime sahip, bir âşıkta olması gereken özellikleri barındıran, gelenek içinde önemli bir âşık olduğunu göstermektedir.

Bu çalışma, Âşık Bayramî Yaşar Polat'ın edebi ve sanatçı kişiliğini kapsamlı bir şekilde anlatan ilk çalışmadır. Yapılan bu çalışmayla Âşık Bayramî'nin gelecek nesillerce geleneğin önemli âşıkları arasında gösterileceğini düşünüyoruz.

ŞİİRLER¹

7 Hece Ölçülü Şiirleri

1. AŞIKAM BEN

Kalubela ruh beden,
Canları âşık eden,
Asli vatana giden,
Yollara aşıkam ben.

Gözyaşlarım olmuş kan,
Lav püsküren bir volkan.
Her gün duaya kalkan,
Kollara aşıkam ben.

Varlığımı fikriden,
Gece gündüz zikreden,
Allah'ına şükreden,
Kullara aşıkam ben.

Nefistir insana düşman,
Karşı akıl din iman,
Zehir tatma tatlı can,
Ballara aşıkam ben.

Aşk erleri yiğit mert,
Hayat verir elem dert,
Gözü tok gönlü cömert,
Ellere aşıkam ben.

---

¹ Şiirler hece ölçülerine ve ilk dördlüğünün son dizesindeki son harfe göre bir tasnife tâbi tutup alfabetik sıraya uygun olarak verilmiştir.

Aşk murada yetiren,
Dostu dosta götüren,
Dosttan haber getiren,
Dillere aşıkam ben.

Aşk şarabını içtim.
Gurbet ellere göçtüm.
On sekiz derya geçtim.
Sellere aşıkam ben.

Rahmet ile çağladım.
Mecnun oldum ağladım.
Leyla ya bel bağladım.
Çöllere aşıkam ben.

Aşk sarhoşuyum nettim.
Ezelden ikrar ettim.
Türlü nebatla bittim.
Güllere aşıkam ben.

Bayramî yar her yandan,
Hak Muhammed Rahmandan,
Kutlu mektup Kur'an'dan,
Kullara aşıkam ben.

2. HIRSIZLIK

Altlarında uçaklar,
Hortumcular kaçaklar,
Bankaların içini,
Boşaltıyor alçaklar.

Denizler dolu yatlar,
Yükseldi yerde katlar,
Erkeklik mertlik öldü,
Makamlarda avratlar.

Dinsiz dunsuz gamsızlar,
Hayâsızlar damsızlar,
Her gün bayram ederler,
Avantacı hırsızlar.

İçimde kaygı elem,
Bozulmuş dünya âlem.
Hak, Adalet kalmamış,
Soygun aracı kalem.

Bayramî'yim kaygım çok,
Kimi açtır kimi tok.
Hırsızlık meslek olmuş.
Helal ekmek yiyen yok.

8 Hece Ölçülü Şiirleri

3. YOLLARINDA

Yandım piştim kerem oldum,
Ben aslımın yollarında.
Hasretiyle verem oldum,
Ben aslımın yollarında.

Cemalini görebilsem,
Muradıma erebilsem,
Canımı kurban verebilsem,
Ben aslımın yollarında.

Kapısına bir yol varsam,
Divanına varıp dursam,
Ferhat gibi dağlar yarsam,
Ben aslının yollarında.

Yakar beni hasret çile,
Gözyaşlarım dönmüş sele,
Mecnun oldum düştüm çöle,
Ben aslının yollarında.

Cennetindir aslı sıla,
Bekler orda gözü ela,
Akar yaşım dola dola,
Aslıhan'ın yollarında.

Bir damlacık suyum ana,
Et kemikten döndüm cana,
Âşık Bayram derler ona,
Aslıhan'ın yollarında.

4. KARLI DAĞLAR

Başı duman pare pare,
Yol ver karlı dağlar bana.
Gideceğim nazlı yâre,
Yol ver karlı dağlar bana.

Duramıyom ahi zardan,
Haber almaz odum yardan,
Kapalı yolların kardan,
Yol ver karlı dağlar bana.

Eksik olmaz senin kışın,
İlgın ılgın akar yaşın,
Baharın yok duman başın,
Yol ver karlı dağlar bana.

Kârın olmaz kışta sertte,
Senin ile başım dertte,
Yar sılada ben gurbette,
Yol ver karlı dağlar bana.

Gözlerimden yaşlar akar,
Hasretlik bağrımı yakar,
Bayramî yar yola bakar,
Yol ver karlı dağlar bana.

5. TOPRAK ANA

Sende çiçek güller açar,
Sen güzide toprak ana.
Miski amber koku saçar,
Sen güzide toprak ana.

Ekmek verir et verirsin,
Yemek veriri süt verirsin,
Dövmeyince kıt verirsin,
Sen güzide toprak ana.

Nadidesin bir çiçeksin,
Yumuşacıksın ipeksin,
Sen ölümsüz sen gerçeksin,
Sen güzide toprak ana.

Havada bulutlar açar,
Üstümüze güneş doğar,
İlahi bir Rahmet yağar,
Sen güzide toprak ana.

Yer gök nasip senden alır,
Gelen giden sende kalır,
Bir veren senden bin alır,
Sen güzide toprak ana.

Bereketlisin topraksın,
Ölümsüzsün gül yapraksın,
Baharlarda şen şakraksın,
Sen güzide toprak ana.

Kar, Fırtına, Rahmet sende,
Sevgi sende hürmet sende,
Sadık dostsun mürvet sende,
Sen güzide toprak ana.

Arı, Çiçek, bahçe, barsın,
Ta, Ezelden hep sen varsın,
Sadakatli gerçek yarsın,
Sen güzide toprak ana.

Bayramî'den olsun selam,
Güzel yazmış Levha kalem,
Rızıklanır dünya âlem,
Sen güzide toprak ana.

6. VUR DÜŞMANA

Bu harekât vatan için,
Vur Mehmetçik vur düşmana,
Anan için atan için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Ayşe için Fatma için,
Hak yolunda gitme için,
Düşmanı yok etme için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Yaylaların dağın için,
Çayır çimen bağın için,
O şanlı bayrağın için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Akıtılan kanın için,
Kahramanlık şanın için,
Bu cennet vatanın için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Vur Mehmedim başın için,
Vatan namus taşın için,
Helal ekme aşın için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Hem Ege Akdeniz için,
Solgun mutsuz benzin için,
Kahramanlık ünüz için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Dere ırmak selin için,
Doğu batı belin için,
Al duvaklı gelin için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Ana bacı yaren için,
Yunus Veysel karan için,
Hak Muhammed kuran için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

İmroz Rodos Varna için,
Baf, Limasol, Girne için,
Selanik Edirne için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

Bayramî vur bacın için,
Yürekteki acın için,
Kahramanlık tacın için,
Vur Mehmetçik vur düşmana.

7. SU OLMASA

Çayır çimen dağlar taşlar,
Yanar gider su olmasa.
Canlı cansız kurtlar kuşlar,
Yanar gider su olmasa.

Toprak ölür yel savurur,
Feleklerin çarkı durur,
Güneş her yanı kavurur,
Yanar gider su olmasa.

Merhamet et bu dünyada,
Sen yarattın bizi Huda,
Canlıların canı suda
Yanar gider su olmasa.

Akmaz ise sellerimiz,
Susar bülbül dillerimiz,
Solar gonca güllerimiz,
Yanar gidedur su olmasa.

Sen Rahmansın Rahim her an,
Rahmetini kesme bir an,
Dünyamızı etme viran,
Yanar gider su olmasa.

Sağlığımız sıhhatimiz,
Her zaman her saatimiz,
Bayramî' yim hayatımız,
Yanar gider su olmasa.

8. BİR SANİYEDE

Milyonca yıl uzun yolu,
Yürüdüm bir saniyede.
Dört bir yanı sağı solu,
Bürüdüm bir saniyede.

Bir damlacık sudan gene,
Kavuştu et kemik tene,
Geldi girdi ruh bedene,
Süründüm bir saniyede.

Can mülkünün şehriyarı,
Var eyledi bu diyarı,
Yerler, gökler yadigârı,
Kürüdüm bir saniyede.

Hasret ile hep dolaştım,
Garip geldim bunda şaşım,
Bu rüyadan gözüm açtım,
Arındım bir saniyede.

Bayramî'yim hicran yaşım,
Neler gördü dertli başım,
Yandı yürek dağım daşım,
Eridim bir saniyede.

9. NE HADDİME

Dostum bana ağla demiş,
Gülmek benim ne haddime.
Gözyaşına çağla demiş,
Silmek benim ne haddime.

Kollayıp da seyretmezse,
Hem doğru hem seyretmezse,
Hak güzeli öğretmezse,
Bilmek benim ne haddime.

Kırmaz gönül yıkmaz hatır,
Mecnunlara çöl aratır,
O yok eder o yaratır,
Ölmek benim ne haddime.

Gözüm gönlüm dosttan yana,
Dolu içtim kana kana.
Destursuz behre ummana,
Dalmak benim ne haddime.

Yakar nurun göz sakınsın,
Göremez ki kör bakınsın,
Bana benden çok yakınsın,
Bulmak benim ne haddime.

Diken ektin gül bitirdin,
Yaşattın beni yetirdin,
Bu dünyaya sen getirdin,
Gelmek benim ne haddime.

Hayat verdin kuşa kurda,,
Bayramî'yi koma darda,
Bir saniye sensiz burada,
Kalmak benim ne haddime.

10. NE MUTLU TÜRKÜM DİYENE

Bir Türk bir dünyaya bedel,
Ne mutlu Türküm diyene.
Bir yürek bir yumruk bir el,
Ne mutlu Türküm diyene.

Altaylarda at oynatmış,
Ta Viyana'yı kuşatmış,
Türklüye şeref şan katmış,
Ne mutlu Türküm diyene.

Oğuzlardan soyumuz var,
Fatihlerden boyumuz var,
Düğünümüz toyumuz var,
Ne mutlu Türküm diyene.

Rehberimi Muhammed'dir,
Türklük kutsaldır bir kıymettir,
Vatan namus emanettir,
Ne mutlu Türküm diyene.

Vatan için bağrın döven,
Türk'tür ancak Türkü seven,
Ey Türk öğün çalış güven,
Ne mutlu Türküm diyen.

Bayramî'yim Türkü söyle,
Üç kıtada Türkü söyle,
Kemal Atatürk'ü söyle,
Ne mutlu Türküm diyene.

11. GÜZELLERİN GÜZELİNE

Deli gibi âşık oldum,
Güzellerin güzeline.
Aşkından sarardım soldum,
Güzellerin güzeline.

Dindi gayri ağrım acım,
Gönlümdesin sen maş tacım,
Vardır sonsuz ihtiyacım,
Güzellerin güzeline.

Aşkın ile yorulmuşam,
Sular gibi durulmuşam,
Ta ezelden vurulmuşam,
Güzellerin güzeline.

Bin bir renge boyanmışam,
Sevdana düşüp yanmışam,
Cani kurban adamışam,
Güzellerin güzeline.

Bayramî'yim bilmem nettim,
Şikâyetim dosta ettim,
Hasretinle yandım bittim,
Güzellerin güzeline.

12. FARKIMIZ NE?

Okumasak öğrenmesek
Hayvanlardan farkımız ne?
İleriyi düşünmesek,
Hayvanlardan farkımız ne?

Aklîselim fikretmesek,
Çok çalışıp zikretmesek,
Varlığına şükretmesek,
Hayvanlardan farkımız ne?

İlim irfan gelişmesek,
Helalinden çalışmasak,
Doğruluğa alışmasak,
Hayvanlardan farkımız ne?

Beş vakit namaz kılmasak,
Arayıp Hakki bulmasak,
Faideli kul olmasak,
Hayvanlardan farkımız ne?

Şahit olup yalan desek,
Avantadan haram yesek
Bizden yüce olur eşek,
Hayvanlardan farkımız ne?

Kötü yola gider isek,
Haram ekmek yiyer isek,
Batıla hak diyor isek,
Hayvanlardan farkımız ne?

Yalan dolan görüşürsek,
Küfürleşip sövüşürsek,
Anlaşmadan dövüşürsek,
Hayvanlardan farkımız ne?

Övünür caka satarız,
Sokakta nara atarız,
İçer yan gelir yatarız,
Hayvanlardan farkımız ne?

Gelmez akla ikrarımız,
Ta ezelden zararımız,
Sade nefse yararımız,
Hayvanlardan farkımız ne?

13. TÜRKİYE

Hem sevelim sevilelim,
İyi bayramlar Türkiye.
Birlik olalım gülelim,
İyi bayramlar Türkiye.

Yüreğimiz sevgi dolu,
Bu kardeşlik dostluk yolu,
İnsanlığın bir sembolü,
İyi bayramlar Türkiye.

Üç kıtada Türkün sesi,
Mutlu etmişti herkesi,
Atatürk'ün Türkiye'si,
İyi bayramlar Türkiye.

Ta bugünden düne kadar,
Asırlardan bine kadar,
Viyana'dan Çin'e kadar,
İyi bayramlar Türkiye.

Bayramî'yim çalışalım,
Sarılp selamlaşalım,
Bayramlarda buluşalım,
İyi bayramlar Türkiye.

14. LA İLAHE İLLALLAH

Şafakta gün doğarken,
Der La İlahe İllallah.
Gökten Rahmet yağarken,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Gündüzlerde gecelerde,
Nokta nokta hecelerde,
Canlı, cansız hücrelerde,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Bir çiğitten binler biter,
Rahmetin her şeye yeter,
Yaz baharda bülbül öter,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Yerler, gökler, dağlar, taşlar,
Kelebekler, uçan kuşlar,
Türlü türlü zikre başlar,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Zerrelerden küçük genler,
Kayıplarda ins-i cinler,
Galaksiler gezegenler,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Dere ırmak çağlayanlar,
Mecnun olup ağlayanlar,
Hakka gönül bağlayanlar,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Daha Âdem bulmadan can,
Nurundan var oldu cihan,
Tevrat Zebur İncil Kur'an,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Var eyledi felekleri,
Hamd ü sena dilekleri,
Yeddi göyün melekleri,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Garip geldik bu gurbete,
Sırlar burada belli öte,
Yeşil otlar döner süte,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Arı çiçek petek ballar,
Kıvrım kıvrım giden yollar,
Kol açmış ağaçlar dallar,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

Biçare kul bilmez nide,
Yol bula ki dosta gide,
Aşık Yaşar Bayramide,
Der La İlahe İllallah.
Muhammed un Resülullah.

15. TÜRK ANASI

Vefalı dost sadık yardır,
Türk kadını, Türk anası.
Edep hava namus vardır,
Türk kadını, Türk anası.

Dağlar gibi başı yüce,
Güzelliyi bir bilmece,
Okur yazar hece hece,
Türk kadını, Türk anası.

Mert yiğidim temiz eşi,
Yüzü nurlu ay, güneşi,
Dürüstlüktür her bir işi,
Türk kadını, Türk anası.

Gönlü hakla dolu yaşar,
Şahlanır sel olur coşar,
Kara Fatma gibi koşar,
Türk kadını, Türk anası.

Uğramasın nazar, göze,
Sütü helal kuvvet bize,
Bayramî'den selam size,
Türk kadını, Türk anası.

16. EL KAPISI

İnsanı küçük düşüren,
El kapısı el kapısı.
Koca dünyada şaşırın,
El kapısı el kapısı.

El elinden yeme balı,
Zehir olur diken çalı,
Kırar kökten söker dalı,
El kapısı el kapısı.

Gözleri yola baktırır,
Nice yuvalar yıktırır,
İnsanı candan bıktırır,
El kapısı el kapısı.

Avustralya Almanya,
Gidiyorlar yıldız aya,
Bıraktı bizleri yaya,
El kapısı el kapısı.

Hem Avrupa hem Afrika,
Gidiyorlar yıldız aya,
Bıraktı bizleri yaya,
El kapısı el kapısı.

Fethettiler yıldız ayı,
Terk ederler bu dünyayı,
Bayramî'nin yok semayı,
El kapısı el kapısı.

17. GELİN GÖRÜN KÜTAHYAYI

Caddeleri akın akın,
Gelin görün Kütahya'yı.
İnsanları cana yakın,
Gelin görün Kütahya'yı.

Her yanı misk amber kokar,
Çeşmelerden hayat akar,
Sevgi dolu insan çıkar,
Gelin görün Kütahya'yı.

Gezip gören cennet sanar,
Sularından içen kanar,
Bin asırlık koca çınar,
Gelin görün Kütahya'yı.

Bilinmez tarihi yaşı,
Bereketli ekmek aşısı,
Altındır toprağı taşı,
Gelin görün Kütahya'yı.

Sevmek sevilme talebi,
Aratmaz Şam'ı Halebî,
Burada Evliya Çelebi,
Gelin görün Kütahya'yı.

Camileri ezani var,
Tarih kokan düzeni var,
Aşığı var ozanı var,
Gelin görün Kütahya'yı.

Kömürü var madeni var,
Sadık dosttur sadık bir yar,
Görülmemiş böyle diyar,
Gelin görün Kütahya'yı.

Kalesi ışıklar saçar,
Turnalar keklikler uçar,
Ateşte çiçekler açar,
Gelin görün Kütahya'yı.

Güneş bir bambaşka batar,
Yoncalı cana can katar,
Burada evliyalar yatar,
Gelin görün Kütahya'yı.

Asırlardan uzar kolu,
Efesi var Anadolu,
Bayramî'nin hasret yolu,
Gelin görün Kütahya'yı.

18. YUNUS GİBİ

Her saniye dostu ile
Olan var mı Yunus gibi.
Sevinçten gözyaşı sele,
Dolan var mı Yunus gibi.

Tabduk Emre kapusunu,
Gören cennet yapusunu,
Yerin göyün tapusunu,
Alan var mı Yunus gibi.

Mutlu idi her anında,
Kahramandı meydanında,
Gece gündüz dost yanında,
Kalan var mı Yunus gibi.

Mecnun idi Leylasına,
Göçtü asli sılasına,
Erdi hüsnü alasına,
Gülen var mı Yunus gibi.

Aşk deryası olmuş taşar,
Engelleri bir bir aşar,
Gönüllerde sosuz yaşar,
Ölen var mı Yunus gibi.

Bayramî gör dost erini,
Tutan olmadı yerini,
İlmi ledünde derini,
Bilen var mı Yunus gibi.

19. DEDİ

Gönül verdim bir güzele,
Alamam, alamam dedi,
Gir kollarım arasına,
Giremem giremem dedi.

Nerelisin nedir soyun,
Selvi gibi güzel boyun,
Olur mu hiç sana doyum,
Bilemem bilemem dedi.

Güzel düğünler edeyim,
Kurbanlar koçlar adayım,
Kaçırıp alıp gideyim,
Gelemem, gelemem dedi.

Feda olsun sana serim,
Sensin evim barkım yerim,
Gel benim ol nazlı yarım,
Olamam olamam dedi.

Bayramî sen çek git buradan,
Yüreğimi yaktın birden,
Olsun dudak beyaz gerdan,
Kıramam kıramam dedi.

20. DERT KOCATTI

Dert sade çeken bilir,
Zalim dert kocattı beni.
Ömür biter kısa olur,
Zalim dert kocattı beni.

Derdi olan yaman inler,
Geçmez aylar, yıllar, günler,
Kurtulamaz insi cinler,
Zalim dert kocattı beni.

Ağladım her gün gülmedim,
Süründüm durdum ölmedim,
Ben kendimi hiç bilmedim,
Zalim dert kocattı beni.

Çocuklukta düştüm derde,
Akıl baştan gitti serde,
Aradı buldu her yerde,
Zalim dert kocattı beni.

Bayramî'yim Yârab medet,
İmdat eyle gitsin bu dert,
Gönlüm gözüm sana hasret,
Zalim dert kocattı beni.

21. BENİ

Dünya bana dar bir mesken,
Sıkar beni sıkar beni.
Dert girmiş tatlı canıma,
Yıkar beni yıkar beni.

Bağımda güllerim solmuş,
Gam keder dert beni bulmuş,
Yüreğime ateş dolmuş,
Yakar beni yakar beni.

Yetim kaldım gülemedim,
Nettim fakat bilemedim,
Gözyaşlarım silemedim,
Akar beni akar beni.

Eser idim yeller gibi,
Soldum bittim güller gibi,
Yakınlarım eller gibi,
Bıkar beni bıkar beni.

Bayramî'ye dünya dardır,
Herkesin bir derdi vardır,
Gündüz gecem ahi zardır,
Kurtar beni kurtar beni.

22. SENİ SENİ

Ey sevgili ey lemyezel,
Seviyorum seni seni,
Emsalin yok eşsiz güzel,
Seviyorum seni seni.

Şahlar şahı erisin sen,
Ne melek ne perisin sen,
Cümlesinden berisin sen,
Seviyorum seni seni.

Cemalin ay sefan güzel,
Kahrın güzel cefan güzel,
Derde derman şifan güzel,
Seviyorum seni seni.

Ruhumda sen canımda sen,
Damarımda kanımda sen,
Her saniye yanımda sen,
Seviyorum seni seni.

Yunus senin karanda sen,
Bir kararda duranda sen,
Tevrat İncil kuranda sen,
Seviyorum seni seni.

Aklımda sen fikrimde sen,
Gece gündüz zikrimde sen,
Hamdüsena şükürümde sen,
Seviyorum seni seni.

Bayramî aşkınla doldu,
Kerem yandı aslı oldu,
Leyla dedi mecnun oldu,
Seviyorum seni seni.

23. TÜRK POLİSİ

Karda kışta görevinde,
Canımızdır Türk polisi.
Yatmaz uyumaz evinde,
Kanımızdır Türk polisi.

Umudumuz çıkarımız,
Gururumuz vakarımız,
Çıkarımız varlığımız,
Şanımızdır Türk polisi.

Zalimin belini büker,
Mazluma bal kaymak şeker,
Doğar karanlığı söker,
Tanımızdır Türk polisi.

Bayramî'yim dilimizde,
Güvenliktir elimizde,
Evimizde ilimizde,
Anımızdır Türk polisi.

24. GENÇLİK

Geldin geçtin bir düş gibi,
Bir tadın alamadım gençlik.
Tipi oldun son kış gibi,
Ağladım gülemedim gençlik.

Kemendim urganım sendin,
Yatağım yorganım sendin,
Kuvvet gücüm canım sendin,
Kıymetin bilemedim gençlik.

Yokluğun zor varın güzel,
Kışın güzel yazın güzel,
Sen güzelsin yârin güzel,
Farkında olmadım gençlik.

Senden bana sevgi hazdır,
Gönül dağın bahar yazdır,
Bayramî'den selam nazdır,
Eşin bulamadım gençlik.

25. BİR HABER YOK

Yol üstünde handır dünya,
Gidende çok gelende çok,
Hayat dolu candır dünya.
Gidende çok gelende çok,
Giden gelmez bir haber yok.

Akşam olur sabah olur,
Hem ölür hem hayat bulur,
Gâh boşalır gahi dolar,
Gidende çok gelende çok,
Giden gelmez bir haber yok.

Gelen bunda çok eğlenmez,
Bu sırrı hiç kimse bilmez,
Dolar akar hiç eksilmez,
Gidende çok gelende çok,
Giden gelmez bir haber yok.

Her can gelir davasına,
Sırrı hikmet hevâsına,
Döner aslı silâsına,
Gidende çok gelende çok,
Giden gelmez bir haber yok.

Kendilerini bilmiyorlar,
Hiçte haber vermiyorlar,
Bakıyorlar görmüyorlar,
Gidende çok gelende çok,
Giden gelmez bir haber yok.

26. HABER YOK

Dünya bir gecelik handır,
Gelende çok gidende çok,
Seyir eden ruhtur candır,
Gelende çok gidende çok,
Giden gelmez bir haber yok.

Sabah olur akşam olur,
Dünya yeniden kurulur,
Kâh boşalır kahi dolur,
Gelende çok gidende çok,
Giden gelme bir haber yok.

Bu handa yolcu eğlenmez,
İlahi sır kimse bilmez,
Dolar boşanır eksilmez,
Gelende çok gidende çok,
Giden gelme bir haber yok.

Bir zaman bunda tünerler,
Gül gibi açar sönerler,
Asli sılaya dönerler,
Gelende çok gidende çok,
Giden gelme bir haber yok.

Olanları bilmiyorlar,
Ağlıyorlar gülmüyorlar,
Bayramî çok kalmıyorlar,
Gelende çok gidende çok,
Giden gelme bir haber yok.

27. GEÇ KALMIŞAM

Dostum beni davet etmiş,
Uyandım ki geç kalmışam.
Anladım iş işten geçmiş,
Vah yandım ben geç kalmışam.

Kalktım dört bir yana baktım,
İşi gücü hep bıraktım,
Ak ellere kına yaktım,
Boyandım ben geç kalmışam.

Yüzüm kara elim boştum,
Aşk narından dost sarhoştum,
Dağ, taş, dere, tepe koştum,
Yayandım ben geç kalmışam.

Üzıldüm çok derin daldım,
Arzuhalim yâre saldım,
Çaresizim düştüm kaldım,
Kayandım ben geç kalmışam.

Gafilliye daldım niçin,
Yanıyorum için için,
Kapusuna affım için,
Dayandım ben geç kalmışam.

Akıl izan dostun ünü,
Ömür boşa geçmiş dünü,
Bayramî haftayı günü,
Sayandım ben geç kalmışam.

28. KARDAŞLARIM

Yıllardır hep aldanmışız,
Kardaşlerim kardaşlarım.
Yalan sözlere kanmışız,
Kardaşlarım kardaşlarım.

Kalk uykudan uyanalım,
Hep beraber bir olalım,
Sonsuza dek bir kalalım,
Kardaşlarım kardaşlarım.

Çoğalır dolar taşarız,
Mutlu beraber yaşarız,
Birlikte engel aşarız,
Kardaşlarım kardaşlarım.

Dört kitap kuranlar bizde,
Evliya erenler bizde,
Uzağı görenler bizde,
Kardaşlarım kardaşlarım.

Müslümanız kanımız bir,
Tarihimiz yanımız bir,
Vatanımız şanımız bir,
Kardaşlarım kardaşlarım.

Bayramî'yim şan vermişiz,
Savaşlarda kan vermişiz,
Beraberce can vermişiz,
Kardaşlarım kardaşlarım.

29. SEYRANÎ

Odur âşıklara önder,
Hocamız Seyranî bizim.
Bulunmaz bir eşi ender,
Ecemiz Seyranî bizim.

Her şeyin sırrına erer,
İnceden inceyi görür,
Okuyoruz birer birer,
Hecemiz Seyranî bizim.

Hak aşkına olmuş neder,
İrfan mektebine gider,
Karalığı aydın eder,
Gecemiz Seyranî bizim.

Bayramî senin yolunda,
Okusaydım okulunda,
İlham alırım çulunda,
Yücemiz Seyranî bizim.

30. GÖRDÜM

Vardım bindim aşk atına,
Ol ruhi revani gördüm.
Erdim melekler katına,
Bir Ulu divani gördüm.

Akıl almaz feza oldum,
Hadsiz hesapsız yol aldım,
La Mekân şehrine daldım,
Her iki cihanı gördüm.

İdris oldum hülle biçtim,
İlyas ile dolu içtim,
Üç yüz altmış derya geçtim,
O Sırrı, Sultani gördüm.

Bir dağdan bin ırmak çıkar,
Vadilerden hayat akar,
Gülistanlar güller kokar,
Can içinde canı gördüm.

Geçtim ölüm korkusundan,
Münker Nekir sorgusundan,
Kalktım gaflet uykusundan,
Hakikat erkânı gördüm.

Orda bahar yazlar kışlar,
Şakır Bülbül öter kuşlar,
Lale sümbül dağlar taşlar,
O Kutsal mekânı gördüm.

Yükümü yükledim sardım,
Musa ile tura vardım,
Muhammed'den himmet yardım,
Ben Nuri Rahmani gördüm,

Bayramî dert elem bende,
Levhi mahfuz kalem bende,
On sekiz bin âlem bende,
Ben bende Subhanı gördüm.

31. HA KELOĞLAN HA KARAOĞLAN

Yaktı zam zulüm işkence,
Ha Keloğlan ha Karaoğlan.
İkisi de aynı bence,
Ha Keloğlan ha Karaoğlan.

Aşınmaz bu yollar diyen,
Kaşınmaz kel kafa diyen,
Biri saf biri hak yiyen,
Ha Keloğlan ha Karaoğlan.

Şaşkın şaşkın baka kaldık,
Başımıza bela aldık,
Bir yağa kırk kapı çaldık,
Ha Keloğlan ha Karaoğlan.

Biri zayıf biri etlik,
Birisi kuş biri keklik,
Hiç birinde yok erkeklik,
Ha Keloğlan ha Karaoğlan.

Birisi tik biri ağma,
Biri şişman yerden yağma,
Hazinemiz olmuş yağma,
Ha Keloğlan ha Karaoğlan.

Zenginlerin şaşmaları,
Garibanın düşmanları,
Kanımızın şişmanları,
Ha Keloğlan ha Karaoğlan.

Akan kanlar dinmedikçe,
Milletçe biz gülmedikçe,
Bir Atatürk gelmedikçe,
Ha Keloğlan ha Karaoğlan.

Balayları yazlık yattık
Lira düştü koptu kıtlık,
Bu kısır tosunlar satılık,
Ha Keloğlan ha Karaoğlan.

Sesimizi duymuyorlar,
Zenginlere kıymıyorlar,
Bayramî'ye uymuyorlar,
Ha Keloğlan ha Karaoğlan.

32. BAŞKAN

Haftalar suyum kesik,
Koktuk başkan susuzluktan.
Bin bir dertten bir bu eksik,
Bıktık başkan susuzluktan.

Sayaç boya dönmüş yerden,
Dört yüz milyon geldi birden,
Yatağı yorganı kirden,
Attık başkan susuzluktan.

Bir kaşık su bulamadık,
Abdest taharet alamadık,
Farz namazı kılamadık,
Yattık başkan susuzluktan.

Suçlu olduk biz hiç yoktan,
Korkan yokmuş haram Haktan,
Dört beş hafta insanlıktan,
Çıktık başkan susuzluktan.

Bayramî'yim niye neden,
Evde iki yaşlı beden,
Bir hasta kari birde ben,
Battık başkan susuzluktan.

33. SADIK ÖLÇEN

Bulunmaz emsali eşi,
Sadık dosttur sadık ölçen.
Allah için doğru işi,
Sadık dosttur sadık ölçen.

Dürüstlüğün onda yolu,
Hakka varır her bir kolu,
Vatan millet aşkı dolu,
Sadık dosttur sadık ölçen.

Güzel nazlı edalıdır,
Nadide bir gül dalıdır,
Kütahya'ya sevdalıdır,
Sadık dosttur sadık ölçen.

Oğul veren petek balsın,
Gören görsün örnek alsın,
Tanrım seni yüce kılsın,
Sadık dosttur sadık ölçen.

Her yani gül çiçek açar,
Miski amber reyhan saçlar,
Çalışanlar kalmaz naçar,
Sadık dosttur sadık ölçen.

Misafire açık kapın,
Temelinden sağlam yapın,
Doğru, dürüst, düzgün çapın,
Sadık dosttur sadık ölçen.

Çalışkansın sözündesin,
İman dolu özündesin,
Bayramî'nin gözündensin,
Sadık dosttur sadık ölçen.

34. AYIRANIN

İki gözü görmez olsun,
Bizi bizden ayıranın.
Kolu kanadı kırılınsın,
Bizi bizden ayıranın.

İyi günü aman olsun,
Derdi ağır yaman olsun,
Yolu kar kış duman olsun,
Bizi bizden ayıranın.

Sağır olsun duyamasın,
Bir karara uyamasın,
Gençliğine doymasın,
Bizi bizden ayıranın.

Gözünü duman bürüsün,
Her yanı koksun çürüsün,
Hep sürüm sürüm sürünsün,
Bizi bizden ayıranın.

Bayramî ahdim kalmasın,
Sebebin bağı olmasın,
Derdine derman bulmasın,
Bizi bizden ayıranın.

35. SENİN

Reyhân nedir sümbül nedir?
Kukuların gülde senin.
Garip Şeyda bülbül nedir?
Güzel adın dilde senin.

Sen Şirinsin Ferhat kanmış,
Han Aslısın Kerem yanmış,
Mecnun arar bulmuş sanmış,
Leyla sensin çölde senin.

Yalvarırım dostum sana,
Bir katreden döndüm cana,
Dünya baki değil bana,
Şu beldeler ilde senin.

Dertlerim çok inlerim,
Gözden kanlı yaş silerim,
Kusurum çok af dilerim,
Pak eyleyen selde senin.

Âlem hayran olmuş bakar,
Nünsün ayı günü yakar,
Aşkın derya olmuş akar,
Akan sular gölde senin.

Her şeye kadir imdadın,
Nere baksam senin adın,
Bayramî der tatlı tadın,
Arı sensin balda senin.

36. ZEHİR ZIKKIM OLSUN

Devlet malı derya deniz,
Diyin zehir zıkkım olsun.
Şişmanlatır eder domuz,
Yiyin zehir zıkkım olsun.

Bu açığı örtmez yama,
Can dayanmaz bunca zama,
Avrupa'dan ısmarlama,
Giyin zehir zıkkım olsun.

Çağ düzensiz bozuk zaman,
Bizde dil yok bizde iman,
Memleketin hali yaman,
Soyun zehir zıkkım olsun.

Yağmalandık bittik tezden,
İğreniyor millet sizden,
Attık yağlı kemik bizden,
Doyun zehir zıkkım olsun.

Haksız düzen bozuk çağlar,
Ölmüş sessiz ruhsuz saçar,
Fakir fakara kan ağlar,
Duyun zehir zıkkım olsun.

Sürü gafil çoban kinli,
Sağı zikzak solu inli,
Başa gelen huysuz cinli,
Uyun zehir zıkkım olsun.

Milyonlarca uzun yolu,
Yürüdüm bir saniyede,
Dört bir yani sağı solu,
Bürüdüm bir saniyede.

Bir damlacık sudan gene,
Kavuştu et kemik tene,
Konuk oldu ruh bedene,
Süründüm bir saniyede.

Güldürdüler yüzsüzleri,
Öldürürler öksüzleri,
Aptal yerin bizleri,
Sayın zehir zıkkım olsun.

Bayramî'yim çare nerde?
Çare yok mu hiç bu derde?
Kanımızı kara yerde,
Koyun zehir zıkkım olsun.

37. MEMO

Senin yolun açık aydın,
Gel bu yoldan sapma memo.
Kim kandırdı nasıl caydın,
Öz kardeşten kopma memo.

Türk'üz biz herkese başız,
Senelerdir ekmek aşız,
Senin ile öz kardeşiz,
Düşmanı dost tutma memo.

Gittiğimiz Hakkın yolu,
Cennet gibi Anadolu,
Müslümanısın Allah kulu,
Taşa, puta, tapma memo.

Tarihe bak yerini bil,
Aslın Türk'tür derini bil,
Çalış alın terini sil,
Haram lokma yutma memo.

Güzelliyi sende ara,
Bayrağına çalma kara,
Sulhta para, harpte para,
Bol keseden atma memo.

Günlerini verme zaya,
Bel bağlama Avrupa'ya,
Çalışanlar gider aya,
Tembel, tembel yatma memo.

Bayramî'yim kanın İslam,
Kalbin İslam canın İslam,
Memo senin dinin İslam,
Fitne, fesat etme memo.

38. S.S.K.LI EMEKLİLER

Kapı kapı dileniyor,
S.S.K.lı emekliler.
Hırsızlara bileniyor,
S.S.K.lı emekliler.

Dışarıya çıkamıyor,
Çevresine bakamıyor,
Lambasını yakamıyor,
S.S.K.lı emekliler.

Çektiği hırsız köpekten,
Yiyor ekmek sırf kepekten,
Hak alamaz sırtı pekten,
S.S.K.lı emekliler.

Gözleri yaş ile dolmuş,
Sesi kısık benzi solmuş,
Sadakaya muhtaç olmuş,
S.S.K.lı emekliler.

Tesellimiz düşmüş çoktan,
Anlamıyor aç göz haktan,
Görüyor var eden yoktan,
S.S.K.lı emekliler.

Ne ekmek var ne peynir yağ,
Nasıl zaman bu nasıl çağ,
Öldürdüler sizi sağ sağ,
S.S.K.lı emekliler.

Bozuk işler ta başından,
Derdi yaman gözyaşından,
Farksız cihan savaşından,
S.S.K.lı emekliler.

Bayramî'yim yok ekmek aş,
Aldığımız üç yüz maaş,
Duymuyorlar bizi kardeş,
S.S.K.lı emekliler.

39. VARDIR

Gökte, yerde, dağda, daшта,
Muhabbetin aşkın vardır.
Yaz, baharda, karda, kışta,
Muhabbetin aşkın vardır.

Çiçek, çimen, yaprak, dalda,
Ayva, turunç, kaymak, balda,
Yorgunluktan tozan yolda,
Muhabbetin aşkın vardır.

Doğan güneş batan ayda,
Şu çağlayan ırmak çayda,
Atom, füze, okta, yayda,
Muhabbetin aşkın vardır.

Sürüngende aç kurtlarda,
Köşe bucak tüm yurtlarda,
Hasretlerde umutlarda,
Muhabbetin aşkın vardır.

Çağrışan her çeşit seste,
Yere inen duman siste,
Her solukta her nefeste,
Muhabbetin aşkın vardır.

Konuşulan şu dillerde,
Gurbet hasret yad ellerde,
Sevgi dolu gönüllerde,
Muhabbetin aşkın vardır.

Bayramî' yim çoşan selde,
Lale, sümbül, gonca, gülde,
Yağan yağmur esen yelde,
Muhabbetin aşkın vardır.

40. GÖRÜR-GÖRÜR

Kalpten zikir eyle hakkı,
Görmez sanma görür görür.
Muradını iste haktan,
Vermez deme verir verir.

Kafa çekme her gün deme,
Kimselere kötü deme,
Gayret et kul hakkı yeme,
Sormaz deme sorur sorar.

Var insanlık okuluna,
Helal alış hak yoluna,
Zarar verme bir kuluna,
Sormaz deme sorur sorar.

Gözlerin yaş ile dolsun,
Deva sabur şıfa bulsun,
Eyyüpleyin derdin olsa,
Sarmaz deme sarır sarır.

Bayramî'yim Allah görür,
Ne istersen onu verir,
Günahların bir bir erir,
Tövbekârsan erir erir.

41. YURTTA SULH DİYOR

İnsan haklarına saygı,
Atatürk yurtta sulh diyor.
Hiç kimse duymasın kaygı,
Atatürk yurtta sulh diyor.

Düşün alış derin derin,
Olsun ilmi bir eser,
Hakça verginizi verin,
Atatürk yurtta sulh diyor.

Medeniyete alışan,
Doğru dürüst çok çalışın,
Ayıptır geri kalmışın,
Atatürk yurtta sulh diyor.

Çalmasın borçlular kapın,
Bozulur gururun çapın,
Atom uçak füze yapın,
Atatürk yurtta sulh diyor

Cahil olma oku yazı,
Fesat olma bazı bazı,
Türk'tür Kürt Abaza Lazı,
Atatürk yurtta sulh diyor.

Fabrikalarımız olsun,
Tahıl ambarı dolsun,
Düşmanlarımız kahrolsun,
Atatürk yurtta sulh diyor.

Büyük küçüğünü sevsin,
Küçük büyüğünü saysın,
Sen güneşsin sen bir aysın,
Atatürk yurtta sulh diyor.

Hakiki yol bilim yolu,
Gerçek mürşit ilim yolu,
Ahlak namus elim yolu,
Atatürk yurtta sulh diyor.

Anadolun emek aştır,
Birbirine hep kardeştir,
Yanlış yapan kördür şaşır,
Atatürk yurtta sulh diyor.

Koruyalım ölkümüzü,
Sevek Atatürk'ümüzü,
Söyleyelim türkümüzü,
Atatürk yurtta sulh diyor.

Bayramî kanadım kolum,
Cennetimidir Anadolun,
Doğruluktur benim yolum,
Atatürk yurtta sulh diyor.

42. YUNUS

Mekân kurmuş taht eylemiş,
Gönüllerde yatar Yunus.
Hak aşkı ile söylemiş,
İnci mercan satar Yunus.

Aykin deryasına dalmış,
Nurunu Rahmandan almış,
Âlemlere ışık salmış,
Güneş gibi batar Yunus.

Geçmiş derya deniz gölü,
Aşmış dağı taşı çölü,
Olmuş bağda aşk bülbülü,
Garip garip öter Yunus.

Sözlerinden cevher saçar,
Anlamayan kalır naçar,
Her mevsimde güller açar,
Filizlenir biter Yunus.

Bayramî aşk kanımızda,
Sevgilidir yanımızda
Gönlümüzde canımızda,
Boram boram tüter Yunus.

43. KARDAŞ

Sana Vita, Ağrı dağı,
Çıka bilirsın ık kardaş.
Merih'tedir tere bak kardaş,
Bakabilirsın bak kardaş.

Ne koyalım boş mangala,
Hasretiz peynire bala,
Pastırma sucuk bir kala,
Yıkabilirsın yık kardaş.

Sıkıştırır bakkal kira,
Et erişti yıldızlara,
Gaz pahalı yanmaz ıra,
Yakabilirsın yak kardaş.

Bu gidişin sonu feci,
Pirinç hoca nohut hacı,
Sömürür bizi tefeci,
Çakabilirsın ak kardaş.

Bayramî'yem sabur eri,
Alamayız barsak deri,
Bize derler sık kemeri,
Sıkabilirsın sık kardaş.

44. OKU

Hikmet vardır yede gökte,
Cahil kalma durma oku.
Çimen iek deva derde,
Akli boşa yorma oku.

Şehirler ilçeler köyler,
Kimi ağa olmuş beyler,
Gün geçirir gönül eyler,
Boş hayaller kurma oku.

İnsanlığın var çabası,
Hak yoldur cani hebası,
Âdemin adem babası,
Kardeşini vurma oku.

Çalış çokça cahil kalma,
Er uyan gaflete dalma,
Bir mazlumun ahın alma,
Hatır gönül kırma oku.

Bayramî'yim haktır yolum,
İlimdir irfandır kolum,
Haktır hakikattir yollum,
Fitne fesat kurma oku.

45. ÇIKMAZ

Bizde yalan riyakârlık,
Dilimizden hayır çıkmaz.
Hüner olmuş sahtekârlık,
Elimizden hayır çıkmaz.

Dertlerimiz dizi dizi,
Kandırırız kendimizi,
Yıktık ahlak bendimizi,
Dölümüzden hayır çıkmaz.

Adaletli yargımız yok,
Hakka sevgi saygımız yok,
Vatan millet kaygımız yok,
Ölümüzden hayır çıkmaz.

İçki kumar fuhuş sefa,
Kadın erkek çeker kafa,
Kur'an'ımız kalkmış rafa,
Velimizden hayır çıkmaz.

Ahlak yenik salgınlara,
Korkaklara yığınlara,
Meydan kalmış çılgınlara,
Delimizden hayır çıkmaz.

Doğruluktan nefret duyan
Hırsızlığı hüner sayan,
Haram ile karni doyan
Dolumuzdan hayır çıkmaz.

Lisanlıdır sapık beyler,
Diskolarda gönül eyler,
Gâvurcadan çalar söyler,
Telimizden hayır çıkmaz.

Hiç bilinmez rağbetimiz,
Düşük oldu kıymetimiz,
Kötü bozuk niyetimiz,
Falımızdan hayır çıkmaz.

Bayramî gül gibi solan,
Var mı varıp Hakkı bulan,
Bütün işler yalan dolan,
Halımızdan hayır çıkmaz.

46. BAYRAMIMIZ

Ergenekon dağlarından,
Nevruz bizim bayramımız.
Yıllar yılı çağlarından,
Nevruz bizim bayramımız.

Bayrağımdan rengin almış,
Dünyaya şan şeref salmış,
Atamızdan miras kalmış,
Nevruz bizim bayramımız.

Bereketli aşımızdır,
Tarihimiz yaşımızdır,
Her sene yılbaşımızdır,
Nevruz bizim bayramımız.

Türkistan'dan kızıl Çin'den,
Altaylardan Ötüken'den,
Bugünden yarından dünden,
Nevruz bizim bayramımız.

Kışın sonu bahar olur,
Dirilir toprak can bulur,
Ekinler bereket dolar,
Nevruz bizim bayramımız.

Çeliktendir zırhı yayı,
Herkes bolca alır payı,
Bu ay türkün kutsal ayı,
Nevruz bizim bayramımız.

Dilek diler çim sökerler,
Çift sürer tohum ekerler,
Kırlarda halay çekerler,
Nevruz bizim bayramımız.

Çiğdem çiçek deste deste,
Kokar aheste aheste,
Yapılı taç hep üst üste,
Nevruz bizim bayramımız.

Dünden bu günden yarına,
Şükür hakkın didarına,
Selam türkün diyarına,
Nevruz bizim bayramımız.

Bayramî' yim dağımızdır
Tarihimiz çağımızdır,
Beraberlik bağımızdır,
Nevruz bizim bayramımız.

47. HOROZ

Sonra başını keserler,
Gel vakitsiz ötme horoz.
Yalanlarına küserler,
Gel vakitsiz ötme horoz.

Silkeler tozun silerim,
Bakıp haline gülerim,
Senin kilonu bilerim,
Bana çalım atma horoz.

Hava bozdu yağmur yağdı,
Ayşe koyunları sağdı,
Öğlen oldu güneş doğdu,
Tembel tembel yatma horoz.

Çalı çırpı büyüklüğünde,
Helal kazan yüklüğünde,
Çöplen kendi çöplüğünde,
Haram lokma yutma horoz.

Çevirme sağım solumu,
Bağlama elim kolumu,
Kesmeyin sakın yolumu,
Bayramî'ye çatma horoz.

11 Hece Ölçülü Şiirleri

48. SEVGİ

Toprak ölür bitki bitmez can kalmaz,
Sevgi yağmuruyla ıslanmayınca.
Öz olmazsa göz görmez hisse almaz,
Akıl kâmil olup uslanmayınca.

Gönülden gönüle yol var uzanır,
Çalışan her gün her dönem kazanır,
İşlenen ham demir önem kazanır,
Kalıp bir köşede paslanmayınca.

İnsanda engel çok saymakla bitmez,
Nefsin canavarı cani terk etmez,
Karşı koysan yiyor yutar güç yetmez,
Bir mürşit kamile yaslanmayınca.

Uyan gönül gözüm gaflete dalma,
Huzuru divanda şaşırıp kalma,
Söğütte biter mi hiç tatlı elma,
Sarılıp yarılıp aşlanmayınca.

Libas giysen kutnu kumaş bürünsen,
Gül lavanta miski amber sürünsen,
Gafil iken sürüm sürüm sürünsen,
Kabul etmez o yar hoşlanmayınca.

Bayramî aşkınla divane deli,
Dosttan bir haber ver ey seher yeli,
Yatan yutan insan olur mu veli,
Ezilip üzülüp taşlanmayınca.

49. KIRK YILDA

Aşkın balyozunu kaldırıp vurdum,
Küfür kalasını yıktım kırk yılda.
Sevgi çiçekleri, gülleri yurdum,
Muhabbet köşküne çıktım kırk yılda.

Yükseldi nur doğdu vuslat dağından,
Şakıdı bülbüller bahçe bağından,
Uyandım gafletin karanlığından,
Gönül kandilini yaktım kırk yılda.

Ne versem nefis yiyer yutar doymazdı,
Maksattan, manadan eser koymazdı,
Merhametsiz hissiz nursuz yanmazdı,
Vahdet çakmağını çaktım kırk yılda.

Yedikçe kudurur azar dururdu,
Yollarıma engel kazar dururdu,
Can evimden helak eder vururdu,
Derman bulup sardım baktım kırk yılda.

Felaketti haram göz göre göre,
Taştan taşa çaldı beni bin kere,
Karardı kandilim sönmek üzere,
Yağın koyup fitil taktım kırk yılda.

Bayramî durur mu dostu bulmadan,
Gönül bahçeleri hazan olmadan,
Çiçekleri bir bir yanıp solmadan,
Düşüm katre katre aktım kırk yılda.

50. İNSANDA

Yaradan özenmiş güzel yaratmış,
Hayırda insanda serde insanda.
Rahmeti küreyi arzı kuşatmış,
Semavat insanda yerde insanda.

Varlığı ayandır gören gözlere,
Cana candır dilde hikmet sözlere,
Emrolunmuş ilim irfan bizlere,
Akılda insanda serde insanda.

Miraçta Muhammed dostuna gitti,
Bir anda yeddi kat göklere yetti,
Yaradılmışları gaybi keşfetti
Keramet insanda sırda insanda.

Aşık maşukuna hiç kem bakar mi?
Sevip sevilmeden biran bıkar mi?
Allah yaratığı kulu yakar mi?
Ateşte insanda narda insanda.

Gönül şehri Hakkın nazargahıdır,
Nizam terazisi pazargahıdır,
Mahkemeyi Kübra yazargahıdır,
Zararda insanda karda insanda.

Bayramî uyuma uyan gafletten,
Fırsat elde iken kurtar bu dertten,
Sanma adem yalnız kemikten etten,
Cevherde insanda nurda insanda.

51. BANA

Yardan ayrılalı bir gün gülmedim,
Sevdan umut gurbet hasret zor bana.
Aşk silahın siper ettim ölmedim,
Neler gördüm neler çektim sor bana.

Dostun bahçesinde bir gül olsaydım,
Her yaz bahar açıp açıp solsaydım,
Sonsuza dek senin ile kalsaydım,
Hasretlik yakıyor ateş kor bana.

Sensin bağım bahçem çiçeğim gülüm,
Ayağın yolunda savrulsun külüm,
Sana kavuşmaktır olsa da ölüm,
Bu dünya bu âlem çirkin hor bana.

Bayramî'yem senle yaşar dururam,
Gurbet elde melül mahsun dururum,
Ararım kendimi sende bulurum,
Yalan dünya sanki olmuş dar bana.

52. ANA

Üç yaşımda öksüz bırakıp gittin,
Gel gör ki ne hale düşmüşem ana.
Körpecik yavrunu sahipsiz ettin,
Feleğe kahredip küsmüşem ana.

Hasretin aklımı eylemiş talan,
Sevgi, şefkat sende gerisi yalan,
Yokluğundur mutsuz, umutsuz kılan,
Gayri şaşırılmışam, şaşmışam ana.

Cennette hurisin uzak beşerden,
Gül kokulu tenin şahı eserden,
Mübarektir sütün abıkevserden,
Hicap dağlarını aşmışam ana.

Bayramî'yim yanıp küle dönmüşem,
Sararmış solmuşam güle dönmüşem,
Birtok damla sudan sele dönmüşem,
Derya deniz olmuş taşmışam ana.

53. BİR SEN BİR YANA

Cümle âlem küçük zerren olamaz,
Dünyalar bir yana bir sen bir yana.
Hiçbir nesne sensiz hayat bulamaz,
Dünyalar bir yana bir sen bir yana.

Sen sevdiğim sen hayatım sen canım,
Sen aşkım sen şevkim damarda kanım,
Sen doğan güneşim ağaran tanım,
Dünyalar bir yana bir sen bir yana.

Sensiz bir murada ermek istemem,
Huri melek olsa görmek istemem,
Sensiz ben cennete girmek istemem,
Dünyalar bir yana bir sen bir yana.

Sensiz hekim sensiz kadı mı olur,
Sensiz yemişlerin tadı mı olur,
Sensiz güzelliğin adımı olur,
Dünyalar bir yana bir sen bir yana.

Bayramî gözyaşın ne zaman diner,
Gün görse yüzünü gün karar söner,
Yerler gökler senin aşkınla döner,
Dünyalar bir yana bir sen bir yana.

54. MARAMARA

On yedi ağustos doksan dokuzda,
Saat sıfır üçte battı Marmara.
Karanlık gecede bir sıcak yazda,
Yalova Gölcük'ü yuttu Marmara.

Denizden alevler göklere çıktı,
Yıldırımlar vurdu şimşekler çaktı,
Körfezi Tüpraş'ı dibinden yıktı,
Batırdı toprağa kattı Marmara.

Şehirler yok oldu yerler yarıldı,
Çöktü binalar üst üste devrildi,
Ne böyle yaşandı ne de görüldü
Birçok kurban aldı gitti Marmara.

Her tarafa korku dehşet saçıyor,
Emir haktan gelmiş savaş açıyor,
Evini barkını koyan kaçıyor,
Harabeye döndü bitti Marmara.

O koca Sakarya yerle bir olmuş,
Umutlar kararmış çiçekler solmuş,
Enkazların altı cesetle dolmuş,
Daha kıyma ya Rabb yetti Marmara.

Yer altından korkunç sesler geliyor,
Uğultusu yürekleri deliyor,
Öğütüyor tane tane eliyor,
Yeter dursun bu fay hattı Marmara.

Karanlık bir gece hava toz duman,
Kıyamet kopmuştu o saat o an,
Topraklar sulanmış her taraf alkan,
Acı bir felaket hattı Marmara.

Bayramî hamd olsun oldu olacak,
Fani dünya kime kaldı kalacak,
Var mı bu afattan bir ders alacak,
Binlerce can aldı yuttu Marmara.

55. SAĞLIK OLMASA

Dünyanın varlığı kaç para eder,
Hayatta insanda sağlık olmasa.
Bir olur servet elinden gider,
Akılda, izanda sağlık olmasa.

Dinmez garibanın gözünün yaşı,
Zehir olur Tatlı ekmeği aşı,
Her tarafı sarar çıkar savaşı,
Dünyada, cihanda sağlık olmasa.

O dost bildiklerin uzaktan kaçır,
Gözlerde olursun gariban naçar,
Yalnız kapını rüzgârlar açar,
Ağızda, lisanda sağlık olmasa.

Adaletsiz başlar elbet giderler,
Hakikatten gafil yoksun niderler,
Evlatların olsa isyan ederler,
Yuvada, mekânda sağlık olmasa.

Hakka kul olmayan yanlışa sapar,
Manasız kör olur maddeye tapar,
Korkarım yakındır kıyamet kopar,
İnsafta vicdanda sağlık olmasa.

Bayramî her kişi sırra eremez,
Kuru ağaç gibi meyve veremez,
Besmele bilmeyen Hakkı göremez,
İhlâsta, imanda sağlık olmasa.

56. KÜTAHYA

Gökler yükselir ezan seslerin,
Bulunma emsalin eşin Kütahya.
Gönülleri mutlu kılar hislerin,
Doğruluk dürüstlük işin Kütahya.

Abı hayat çağlar pınarlarından,
Mühr-i Süleymansın diyarlarından,
Sultanlar mekânı saraylarından,
Bilinmez tarihin yaşın Kütahya.

El hayâ ve iman zenginlik ardır,
Diyari müslüman insanlar vardır,
Vatana millete sadık bir yardır,
Tükenmez ekmeğin aşın Kütahya.

Evliya Çelebi şehri şüheda,
Türebeler mabetler her yan hoş seda,
Çinilerin hayat bulmuş dünyada,
Altındır toprağın taşın Kütahya.

Bayramî der fethin mübarek olsun,
Ekinin bostanım bereket dolsun,
Güzel insanların hidayet bulsun,
Kolay kılsın Mevlam işin Kütahya.

57. İLE

Bu insanlar insanlığı bilseydi,
Yayılırdı koyun kuzu kurt ile.
Senlik benlik kavgalar son bulsaydı,
Bir olurdu dünya bir tek yurt ile.

Göklerde yaşardık silah yerine,
Öğrenirdik müspet ilim derine,
İnsanlar kardeştir biri birine,
Ayrılmaz bütündür bir tek fert ile.

Cehalete karşı savaş açılrsa,
Kötülükten şiddet ile kaçılrsa,
Bir uçtan bir uca sevgi saçılrsa,
Güzelleşir dünya dolar mert ile.

Çıkarıcılar kavga eder darılır,
Silaha mermiye topa sarılır,
Bu kafayla bilmem nereye varılır,
İnsanlık yok olmuş elem dert ile.

Vicdansız kalleşler bakar kör kalmış,
Şeytani nefis akli başlardan çalmış,
Bayramî bu dünya gaflete dalmış,
Yakın insanlığın sonu sert ile.

58. KİME NE

Bir sevda yağmuru inceden yağar,
Ayrılık rüzgârı dolar sinem.
Aşkın gözyaşları sel düşsen boğar,
Yar elinden dolu içsem kime ne.

Aşk denilen hayat sevgi değil kin,
Dünyaya bununla gelmişiz ilkin,
Bazen bir dert olur bazen de hekim,
Zehir olur derman olur kime ne.

Kimi divanedir hem başucunda,
Kimi teselliyi arar suçunda,
Bilinmez ne hikmet sır carsa bunda,
Acı gelir tatlı gelir diline.

Aşkı yazdım ama bilmedim nedir,
Tarif edemedim bunca senedir,
Acep bu divane gönlüm nerededir,
Ateş düşmüş toprağına külüne.

Bayramî bu yolda erer ererse,
Yürek taştan olsa akar erirse,
Bir güzele her kim gönül verirse,
Bahçesinde hasret kalır gülüne.

59. NEDİR Kİ

Can vardır ki canda candanda candır,
Kurban olsun sana canım nedir ki,
Her bir hücrem derya deniz ummandır,
Damarda dolaşan kanım nedir ki.

Canımın içinde bir can bulmuşum,
Gökte bulut gibi Rahmet dolmuşum,
Aşk şarabın içip sarhoş olmuşum,
Geçmişim ben benden şanım nedir ki.

Gelişim sendendir dönüşüm sana,
Rahim, Rahmet elin sunulmuş bana,
Yıkandım arındım ben yana yana,
Yakıyor aşkın bir manim nedir ki.

Yerler gökler yaşlar döker önümde,
Feriştahlar boyun büker önümde,
Bencil şeytan hep diz çöker önümde,
Bayramî derki güm anım nedir ki.

60. BENİ

Gel vefasız senin sevdan düşeli,
Alev ateş olup kavurdun beni.
Ben bir bulut oldum sense fırtına,
Çölden çöle atıp savurdun beni.

Mecnun ettin beni saldın çöllere,
Kerem oldum yandım düştüm göllere,
Söylediler beni dilden dillere,
Vurdun yerden yere devirdin beni.

Yar senin elinden yandım kül oldum,
Bazen tepe oldum bazen yol oldum,
Bazen diken oldun bazen gül oldun,
Bazen de kurt olup kemirdin beni.

Garip bülbül gibi düşürdün zara,
Mansur leyin çektin sinem dara,
Zehrettin hayatım düşürdün zora,
Yaktın kül eyledin kavurdun beni.

Yaşar Bayramî'ye kastın ne idi,
Vahşi bir kurt olup canımı yedi,
Gam çekme sonunda seninim derdi,
Meğerse başından severdin beni.

61. GİTTİ

Düşkün dar günümde benim elimden,
El verip tutanı bulmadım gitti.
Hep doğru söyledim çektim dilimden,
Baskıdan zulümden yılmadım gitti.

Eller güler bense kara bağladım,
Gözlerimden yaşlar döktüm çağladım,
Tenhalarda için için ağladım,
Acı çektim her gün gülmedim gitti.

Bulamadım göze yaşımı sileni,
Herkes benim ile eder aleni,
Dost sanar bilirdim yüze güleni,
Dostu düşmanımı bilmedim gitti.

Kardeş bacım almaz oldu hediye,
Üç yaşında yetim kaldım ne diye,
Aç gezdim bir ekmek versinler diye,
Ağladım gözyaşım silmedim gitti.

Saran olmaz idi benim yaramı,
Gayri felek ile açtım aramı,
Söyledim yalanı yedim haramı,
Hakka layık bir kul olmadım gitti.

Babasız anasız hep hor göründüm,
Gizlice yas tuttum kara büründüm,
Neler çektim sürüm sürüm süründüm,
Kaldım sokaklarda ölmedim gitti.

Bayramî'yim böyle kendimi övdüm,
Arife tariftir nasihat öydüm,
Görmesinler diye göğsümü dövdüm,
Saçımı başımı yolmadım gitti.

62. DUDAK DEYEMEZ GİTTİ

Günden güne yakar kül eder aşkın,
Ateşlere nara saldı yar gitti.
Gezerken çöllerde şaşkın ha şaşkın,
Deli etti akli aldı yar gitti.

Saçlarını tarak ile taradın,
Kollarını açar dolar sarardın,
Durur ayaküstü hatır sorardın,
İki üç dakika kaldı yar gitti.

Gönlü engin güzel yok hayli gurur,
Güler gayet güzeller hayaller kurur,
Nedeni ne ise düşünür durur,
Çattı kaşlarını daldı yar gitti.

Terk etti uykuyu uykusuz gözler,
Yüzüne hasrettir duygusuz gözler,
Yana yana ağlar kaygusuz gözler,
Âşık Yaşar'ıda yar çaldı gitti.

63. GİTTİ

Haramdan tarladan kesildi hasat,
Sıfırlı paralar hiç oldu gitti.
Mazot pahalandı kör tırpan masat,
Tarla çayır biçmek güç oldu gitti.

Hasret kaldık Şimdi kahveye aya,
MaaŐlar odenmez ikinci aya,
Zamane bozuldu kalmadı hayâ,
Namussuz çoğaldı pi oldu gitti.

Garibanın benzi sarardı soldu,
Arsızın hırsızın cepleri doldu,
Ekilen tarlalar istimplâk oldu,
İŞçi memur köylü aç oldu gitti.

Bayramî'yim artık gana getirdim,
Kaybettim ben beni yedim bitirdim,
Delirdim ıldırđım aklım yitirdim,
Doğruluk kalmadı suç oldu gitti.

64. NE GEREK

Allah'ın verdiyi gözler görmezse,
Kendi düşer düşürmeye ne gerek.
Akli fikri hiçbir işe ermezse,
Daha öyüp Őişirmeye ne gerek.

Yaş kemale ermiş anlamamışsa,
Bayramda seyranda oynamamışsa,
Sevgi kazanında kaynamışsa,
Kokuşmuştur piŐirmeye ne gerek.

İnsan bir gafletler kalmışsa,
Haram lokma yiyip çarpıp almışsa,
Kendi sevki sefasına dalmışsa,
ŐaŐırmışşı ŐaŐırmaya ne gerek.

Gönlünü pak temiz yıkamamışsa,
Nefsi ile başa çıkamamışsa,
Engince çağlayıp akamamışsa,
Yıkıp bendi taşırmaya ne gerek.

Bayramî böyle der düşür kalır,
Yatar uyur kendin bir şeyler sanır,
Gezer tozar arpa boyu yol alır,
Dağı taşı aşırmaya ne gerek.

65. GEREK

Eskidi bu dünya bitti kocadı,
Yenidünya bulup çizmemiz gerek.
Avrupa yoruldu Asya bocadı,
Yeddi kat göklerde gezmemiz gerek.

Doğar insan olur kul yavaş yavaş,
Mantık ilmi sende bul yavaş yavaş,
Cehalete karşı edilir savaş,
Tembelli zırhını ezmemiz gerek.

Akıl hazinedir akıl ilimdir,
Mantık iler ise sonsuz bilimdir,
Beden fabrikadır hüner elindir,
Bu sırrı hikmeti sezmemiz gerek.

Gör ki kadir Mevlam netmiş neylemiş,
Âdemi melekten üstün eylemiş,
Biçare Bayramî böle söylemiş,
Gaflet uykusundan bezmemiz gerek.

66. UYANIN

Bunca baskı bunca zulümden öte,
Yeter uyumayın uyanın artık.
Daha bir köy var mı ölümden,
Yeter uyumayın uyanın artık.

İmansızlar hakkâk karşı koyarlar,
Yalanı talanı hüner sayarlar,
Eşkiyadan daha kötü soyarlar,
Yeter uyumayın uyanın artık.

Vicdanları kati yürükler taştan,
Hoşlanır düşmanlar kandan göz yaştan,
Daha çok çekeriz akılsız baştan,
Yeter uyumayın uyanın artık.

Sinsice planlar yapar pusarlar,
Zehir zemberek kan irin kusarlar,
Yağlı kemik buldular mı susarlar,
Yeter uyumayın uyanın artık.

Yağmaya talana çanak tutarlar,
Avantadan yiyip içip yatarlar,
İftira ederler çamur atarlar,
Yeter uyumayın uyanın artık

Senaryosu hazır çekimler sette,
Düşmanlar her zaman faaliyette,
Parçalayıp yutmak vardır niyette,
Yeter uyumayın uyanın artık.

Yedikleri haram ateştir nardır,
Memleketi soymak bunlara kardır,
Ne Allah sevgisi kokusu vardır,
Yeter uyumayın uyanın artık.

Yalandan dolandan biz buyuz derler,
Fikrin mazlumun hakkını yerler,
Soyar memleketi koyar giderler,
Yeter uyumayın uyanın artık.

Bayramî ezelden derdimiz çoktur,
Namuslu aç açık namussuz toktur,
Korkunun ecel faydası yoktur,
Yeter uyumayın uyanın artık.

67. MEHMETÇİK

Kara günde düşman sararken seni,
Güneş gibi orda doğdu Mehmetçik.
Kahpe kurşunları vururken seni,
Gökten ateş olup yağdı Mehmetçik.

Kahramanca varıp akıttı kanı,
Tarihler yazacak şöhreti şanı,
Almak isterlerken yavru vatani,
Sürdü düşmanları kovdu Mehmetçik.

Göğsümüz imanlı katı değiliz,
Türk'üz biz kimsenin atı değiliz,
Barıştan yanayız kötü değiliz,
Takdir etti dünya övdü Mehmetçik.

Sarıldı her taraf vermedi aman,
Şaşırdı kaçıyor Rumlarla Yunan,
Kahraman Türkleri biliyor cihan,
Vardı kalleşleri dövdü Mehmetçik.

Bayramî vatana candan bağlıyım,
Anadoluluyum yalçın dağlıyım,
Şehit torunu şehit oğluyum,
Savaş meydanında devdi Mehmetçik.

68. İBRET AL

Aç iki gözünü bak şu dünyaya,
Gelecek bir kara kıştan ibret al.
Şu dört mevsim sendedir bak aynaya,
Başında ağaran saçtan ibret al.

Konuşur söylersin söz var dilin var,
Okuyup yazarsın göz var elin var,
Çalışırsan sende fen var ilim var,
Akıldan fikirden baştan ibret al.

Helal ekmek kazan gider mi zaya
Çalışanlar gider yıldıza aya,
Yatarken uyurken görürsün rüya,
İşte o gördüğün düşten ibret al.

Bir yaz sonu gibi belin bükülür,
Güz mevsimi gibi belin bükülür,
Bir gün üzerine toprak örtülür,
Mezarında iki taştan ibret al.

Bayramî'yi hor görmeyin davada,
Çok canlılar yaşar dağda ovada,
Rızıkları cümle kuşlar yuvada,
Uçan kanat çırpın kuştan ibret al.

69. GÜZEL

İşgale dur dedik Çanakkale'de,
Cumhuriyet güzel Atatürk güzel.
Kan, döktük can verdik Çanakkale'de,
Cumhuriyet güzel Atatürk güzel.

Kovduk düşmanları imalelerden,
Kapandı izleri emarelerden,
Yükseldi ezanlar minarelerden,
Cumhuriyet güzel Atatürk güzel.

Yiğitçe savaştık teslim olmadık,
Esareti kırdık esir kalmadık,
Vatani ucuza düzde bulmadık,
Cumhuriyet güzel Atatürk güzel.

Vatan sevdalısı coştı Samsun'dan,
Erzurum, Sivas'a uçtu Samsun'dan,
Kükredi zafere koştı Samsun'dan,
Cumhuriyet güzel Atatürk güzel.

Süzüldü boğazdan Karadeniz'e,
Karanlık o günler döndü gündüze,
Yeniden vatani kazandı bize,
Cumhuriyet güzel Atatürk güzel.

Bayramî hatıra gazi Atanın,
Makus talihini kırdık vatanın,
Cennet mekan olsun şehit yatanın,
Cumhuriyet güzel Atatürk güzel.

70. TÜRK'Ü ÖĞREN TÜRK'Ü ÖĞRET

Âdem'den Havva'dan mahşer gününe,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.
Dünya hayran şöhretine ününe,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.

Türksün Müslüman'sın ne mutlu sana,
Haram katma yavrum bu asil kana,
Sensin medeniyet nuru cihana,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.

Türk gibi şuurlu adaletli ol,
Türk gibi kahraman cesaretli ol,
Türk gibi çalışkan ilim irfan dol,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.

Türk'e Türk dost yalnız Türk'e Türk vardır,
Dilimiz dinimiz töremiz vardır,
Taklitçilik bize ayıptır ardır,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.

Gökler üstün değil akıldan baştan,
Nuru Muhammed'le nurlanmış baştan,
Mevlana, Yunustan, Hacı Bektaş'tan,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.

Mete Han, Attila, Cengiz Handan,
Fatih, Yavuz, Sultan Alparslan'ından,
Bir Kemal Atatürk kahramanından,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.

Yolda kalmışların kargıları Türk,
İlacı merhemi sargıları Türk,
En büyük adalet yargıları Türk,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.

Düşman pusu kurmuş dört yanımızdan,
Korkusu şanımız imanımızdan,
Bayramî emir var Kuranimızdan,
Türk'ü öğren, Türk'ü öğret, Türk'ü bil.

71. AŞIKAM

Topraktan olmuşam toprak olacam,
La Mekân, Hüsnü alaya aşıkam.
Bir çiçek misali açtım solacam,
Ben Âdemim ben Havva'ya aşıkam.

Karanlık kuyuya atılan benem,
Seyreden kervana katılan benem,
Köle pazarında satılan benem,
Ben Yusuf'am Züleyha'ya aşıkam.

Tüm canları seven can yaren benem,
Cercinsem binkere can veren benem,
Çarmığa çekilen kol geren benem,
Ben Meryem'e ben İsa'ya aşıkam.

Ŗu zülüm çağlara ışık nur olan,
Mazluma dŖkne sadık yar olan,
Yeddi kat göklerde uçup sır olan,
Ben Muhammed Mustafa'ya aŖıkam.

Bayramî'yem ilk dostu varan benem,
Yemen llerinde bin karan benem,
Ferhat gibi dağları yaran benem,
Ben Mecnun'am bir Leyla'ya aŖıkam.

72. DNMŖEM

Ben o yâre günü verdim vereli,
llerden farksız naŖa dnmŖem.
Nuru cemalini gördüm göreli,
Aklım almıŖ kuru baŖa dnmŖem.

Güzeller güzeli Ŗekerdi baldi,
Mecnuna döndürdü çöllere saldı,
Zay etti aklımı baŖımdan aldı,
Uyandım kaybettim boŖa dnmŖem.

ŖaŖa kaldım dilek dileyemedim,
Ben, beni yitirdim eyliyemedim,
Tutuldu dillerim syliyedim,
Sessiz, sessiz duran taŖa dnmŖem.

Bakamadım dona kaldım kayboldum,
Baktım benliğimi ben onda buldum,
Ağladım saımı baŖımı yoldum,
Tolu vurmuŖ yağmur yaŖa dnmŖem.

Bir başka güzellik iek gl neki,
Tadı başka bir tat kayma bal neki,
Bürünmüş renklere yeşil al neki,
Ahu göze hilal kaşa dönmüşem.

Bayramî'yim yanar ateşim kzm,
Gönlüm alev, alev tutuşur zm,
Ağlaya, ağlaya her iki gözüm,
Gremiyor dostu şaşa dönmüşem.

73. TÜRKİYEM

Vatanım Türkiye sanki bir cennet,
Şanlı bayrağına selam Türkiye'm.
Yurdunu sevmek hem farz hem sünnet,
Namusum diyarım sılam Türkiye'm.

alışırız hep kadınlı erkekli,
Düşmanımız çoktur bağırmız dertli,
Mehmetçik cephede aslan heybetli,
Canımız yoluna feda Türkiye'm.

Doğuda dadaşın batıda efen,
Sana göz dikenler bulamaz kefen,
Allah, Allah deyip canını veren,
Makberi, mezar şüheda Türkiye'm.

Kahraman askerin korkmaz savaştan,
Ne tüfekten, toptan ne de ataştan,
Balyoz yumruğumuz demirden, taştan,
Ölürüz vermeyiz ya da Türkiye'm.

Miski amber kokar güzel toprağın,
Şehitlerin kani şanlı bayrağım,
Ceylanlı, keklikli, yalçın dağların,
Minarelerden hoş sada Türkiye'm.

Tembellerin yurdu harabe viran,
Okuyup çalışan ebedi duran,
İlmi hikmeti çok Hazreti Kur'an,
Düşmeyiz ateşe oda Türkiye'm.

Her zaman her yerde müreffeh vatan,
Ey Türk çalış güven der senin atan,
Ak denize döktük olduysa çatan,
Atatürk koştı imdada Türkiye'm.

Âşık Bayramî'yim yürek dağlıyım,
Vatana, millete candan bağlıyım,
Dedem, babam şehit, şehit oğluyum,
Hak etmesin senden cüda Türkiye'm.

74. AĞLADIM

Elli yıldır hasretine yandığım,
Cananın yurduna vardım ağladım.
Selam verdim selam aldı bakıştık,
Onun nur yüzünü gördüm ağladım.

Ak pak gördüm saçının her telini,
Dedi çok bekledim senin yolunu,
Sarıldı boynuma öptüm elini,
Yüzümü yüzüne sürdüm ağladım.

Dedi behey neden niye gelmedin,
Bunca yıldır hatırımı sormadın,
Suçlu muyum hiçbir cevap vermedin,
Başım eydim boyun burdum ağladım.

Püryanı Haydarım ne deyim yara,
Ben bahtı karayım o bahtı kara,
Talihten yoksulum şanstan fukara,
Başımı taşlara vurdum ağladım.

75. BULAMADIM

Aradım dünyayı bütün her yanı,
Senden daha güzel yar bulamadım.
Terk ettim varımı şöhreti şanı,
Sevgin kadar güzel kar bulamadım.

Açmış lale sümbül dağların taşın,
Aklımı zay etti o hilal kaşın,
Binlerce yıl geçse on beştir yaşın,
Gülistan bağların har bulamadım.

Gönülde olanı sen bir bilirsin,
Garibin gözünden yaşlar silinsin,
Dar günümde imdadıma gelirsin,
Taht kurdun gönlümde var bulamadım.

Rahmet bulutların üstüme yağar,
Güneş sende açar ay sende doğa,
Hayat veriri aşkın gönlüme sığar,
Yerler gökler sana dar bulamadım.

Bayramî'yim kırma kanadım belim,
Ağlarım sızlarım ulaşmaz elim,
Sana kavuşmaktır arzum emelim,
Engeller arada zor bulamadım.

76. KIBRISIM

Sen inci mercansın Türkün gözünde,
Ak denizde yavru vatan Kıbrıs'ım.
Tarihten yadigâr mertsin sözünde,
Uğrunda çok şehit yatan Kıbrıs'ım.

Var olsun Rauf Bey selam sizlere,
Kanmaz yalanlara o boş sözlere,
Güven verir umut verir bizlere,
Mustafa Kemaller atan Kıbrıs'ım.

Dost düşmanın bunu bilmesi gerek,
Ege, Akdeniz Türk olması gerek,
Sana göz dikenin ölmesi gerek,
Olursa bir daha çatan Kıbrıs'ım.

Bayramî'nin bağı bahçesi sensin,
İpek yollarının akçesi sensin,
Ana vatanımın parçası sensin,
Padişah tahtında sultan Kıbrıs'ım.

77. MEHMEDİM

Yenilmez bir iman gücü var sende,
Düşmana haddini bildir Mehmedim,
Türksün Müslüman'sın gurur ar sende,
Ağart yüzümüzü güldür Mehmedim.

Kahramanlık payen vardır kolunda,
Göz dikmişler yurda Anadolunda,
Vatan millet Allah namus yolunda,
Karşına çıkanı öldür Mehmedim.

Karanlığa güneş doğarcasına,
Sabahın geceyi boğarcasına,
Gökten alev ateş yağarcasına,
Set çek engelleri doldur Mehmedim.

Yıldırımlar gibi vur çarp anında,
Atomlar oluşsun asil kanında,
İmansızlar iman gücün yanında,
Savrulmaya mahkûm küldür Mehmedim.

Böyle emreylemiş Allah peygamber,
Kuvvetin kudretin Allahu Ekber,
Cenneti Aladır açılan makber,
Kazan çok mübarek yoldur Mehmedim.

Hak yolda bükülmez demir bilekler,
Fıskırır volkanlar yanar felekler,
Kanat açar korur seni melekler,
Yarat mucizeler oldur Mehmedim.

Çanakkale derstir birilerine,
Sorsunlar o günü dirilerine,
Vur yığidim köpek sürülerine,
Kükre aslan gibi saldır Mehmedim.

Kin ve nefret dolu karılarında,
Türk'ten korktukları yarınlarında,
İzmir Gelibolu burunlarında,
Hücum borumuzu çaldır mehmedim.

Çarpıştık dövüştük dört bir kenarda,
Sakarya Afyon Dumlupınar'da,
Diz çöküp kaçtılar en son şamarda,
Bayrağın kanından aldır mehmedim.

Adalalarım hasret özlem içinde,
Baş kaldırmış nefret isyan içinde,
Yurdundan ayrılmış hayret içinde,
Bu ne akıl almaz haldir Mehmedim.

Kulak ver egenin hazin sesine,
Çırpınıyor esir düşmüşçesine,
Darılmış bizlere küsmüşçesine,
Garip kalmış tam yüz yıldır Mehmedim.

Bakışır Egeden allı gelinler,
Tam on iki kardeş belli gelinler,
Namahrem elinde telli gelinler,
Ardır bir bak başın kaldır Mehmedim.

Bayramî vur acı çekene kadar,
Yer gök başlarına çökene kadar,
Ufuklardan şafak sökene kadar,
Vatan tatlı vatan baldır Mehmedim.

78. SELAM GETİRDİM

Güzel yurdumuzun dört köşesinden,
Dostlar size bol, bol selam getirdim,
Anadolu'muzun hoş neşesinden,
Dostlar size bol, bol selam getirdim.

Edirne, Ardahan, Kağızman, Kars'tan,
Erzurum, Erzincan, canım Sivas'tan,
Elazığ, Malatya, Urfa, Maraş'tan,
Dostlar size bol, bol selam getirdim.

Kayseri, Kırşehir, Yerköy, Yozgat'tan,
Merzifon, Amasya, Zile Tokat'tan,
Almus, Artova'dan, Niksar, muhattan,
Dostlar size bol, bol selam getirdim.

Samsun'dan, Sinop'tan, Kastamonu'dan,
Çorum, Çankırı'dan, güzel Bolu'dan,
Marmara, Ege'den, Anadolu'dan,
Dostlar size bol, bol selam getirdim.

Konya, Ankara'dan, Eskişehir'den,
Çeşmeden, çaylardan, akan nehirden,
Bilecik, Bursa'dan, Balıkesir'den,
Dostlar size bol, bol selam getirdim.

Kör olsun bu yurda ihanet eden,
Şehit düşmüş yatar seninde deden,
İstanbul, Tekirdağ, Çanakkale'den,
Dostlar size bol, bol selam getirdim.

Kütahya, Manisa, İzmir, Söke'den,
Aydın, Antalya'dan ve Silifke'den,
Selam saldı size güllerle diken,
Dostlar size bol bol selam getirdim.

Mis kokulu dağdan güzel havadan,
Cümlemizi esen kılsın Yaradan,
Isparta, Mersin'den, Çukur Ovan,
Dostlar size bol, bol selam getirdim.

79. SEVDİĞİM

Ayrılık hasretlik canıma yetti,
Gönlüm aşkın ile doldu sevdiğim
Yaktı zalim gurbet perişan etti,
Ağlar iki gözüm sulu sevdiğim.

Ruhum sensin kalbim seninle atar,
Güneş sende doğar ay sende batar,
Senin aşkın sevdan cana can katar,
Sen güzelsin sen çok ulu sevdiğim.

Yaşıyorum seni her an her seste,
Can kuşum uçmağa bekler kafeste,
Yardım eyle o gün o son nefeste,
Kolaylaştır çetin yolu sevdiğim.

Lalede nergis de gülde ararım,
Diyar diyar gurbet elde ararım,
Bayramî kavuşmak kavli kararım,
İçeyim elinden dolu sevdiğim.

80. SEVDİĞİM

Nedir bu sendeki sırrı bilmedim,
Benzersin çiçeğe güle sevdiğim.
Ayrılığın acı bir an gülmedim,
Adın düşmüş dilden dile sevdiğim.

Ağlaya ağlaya saçım yolmuşum,
Bundan böyle sararmışım solmuşum,
Zaten senin kulun kölen olmuşum,
Ne dilersen dile benden sevdiğim.

Deryalar söndürmez aşkın közümü,
Seçkin içten içe yakar özümü,
Kabul et dileyim dinle sözümü,
Bitsin bu hasretlik çile sevdiğim.

İkrardan mı döndüm yanlış mı ettim,
Kusur mu işledim neyledim nettim,
Örtme mah yüzünü tükendim bittim,
Döndün yana yana küle sevdiğim.

Benzemezsin hiçbir şeye uymazsın,
Bayramî'yi okşar sever doymazsın,
Bir saniye olsun yalnız koymazsın,
Olursun benimle bile sevdiğim.

81. YOK BENİM

Her gün efkârlıyım her an üzgünüm,
Yüreğimde fazla hazım yok benim,
Kurumuş gözyaşım akmaz süzgülüm,
Baharım kış olmuş yazım yok benim.

Gönül pek yaralı pek dertli serim,
Sanat dünyasında yoktur eserim,
Kuru, kuru poyraz olur eserim,
Nereye ayak bassam izim yok benim.

Canımda sen ruhumda sen neyleyim,
Sen varken derdimi kime söyleyim,
Gülmedim dünyada ben hep böyleyim,
Yalan riya bilmem pozum yok benim.

Arzum vardır senden murada ermek,
Nasip et mübarek cemalin görmek,
Kurbandır yolunda bu canı vermek,
Bu yalan dünyada gözüm yok benim.

Akıl cevherindir elem senindir,
Arşî âlem levhi kalem senindir,
Bu cümle kâinat âlem senindir,
Bir zerrecik kadar tozum yok benim.

Katreye can verip boylatan sensin,
Her işi eyleyip eyleten sensin,
Âşık Bayramî'yi söyleten sensin,
Daha bir kelime sözüm yok benim.

82. YÂRİM

Sevdana düşeli yanarım böyle,
Perişan halimi bil yârim yarım,
Melül mahzun bakma uzaktan öyle,
Gel de göz yaşımı sil yârim yarım.

Süründürdün arkan sıra sürüttün,
Genç yaşta ömrümü yedin çürüttün,
Kırdın dallarımı yaktın kuruttun,
Eyledin kupkuru çöl yârim yârim.

Alev ateş olup sinemi yaktın,
Bacıdan kardeşten ayrı bıraktın,
Dünyamı kararttın dibinden yıktın,
Ettin derya deniz göl yârim yârim.

Bayramî'yim yüce dağda karidim,
Yağmur yağdı güneş vurdu eridim,
Esti dert rüzgârı yaktı çürüdüm,
Savurdu külümü yel yârim yârim.

83. KADERİM

İyilik ettikçe kötülük buldum,
Beni ateşlere yaktı kaderim.
Taze baharımda sarardım soldum,
Kırdı dallarımı yıktı kaderim.

Yıkıldı bentlerim akamaz oldum,
Kırıldı dizlerim kalkamaz oldum,
İçerden dışarı çıkamaz oldum,
Vurdu yerden yere soktu kaderim.

Kış dondur yaktı yazın sığağı,
Mesken oldu bana gurbet ocağı,
Küçükten görmedim ana kucağı,
Yüreğime hançer çaktı kaderim.

Bayramî'yim bilmem bana ne oldu?
Yüreğim kan ağlar gözlerim doldu,
Bağım bahçem birden sarardı soldu,
Karayılan oldu soktu kaderim.

84. KARDEŞİM

Dinle beni bir nasihat edeyim,
Darılma gücenme şeker kardeşim.
Hakikate kulak kabart diyeyim
Yel eken fırtına biçer kardeşim.

Son düşen damlalar bardak taşırır,
Zengin arabasın dağdan aşırır,
Züğürt düz ovada yolu şaşırır,
Ne gider ne döner teker kardeşim.

Yar olmaz gördüğün kızdan gelinden,
İnsan acı çeker kendi dilinden,
Gençlik bir gün uçar gider elinden,
Yıkılır her yanın çöker kardeşim.

Her kime dert yansan belalı başın,
Ne bir dostun olur ne bir arkadaşın,
Olmasa evin ekmeyin aşın,
Yoksulluk ömrünü söker kardeşim.

Bir gün derin derin dalar durursun,
Yeşil yaprak bibi solar durursun,
Saçını başını yolar durursun,
Gözlerin kanlı yaş döker kardeşim.

Gelenler gidenler takılır sana,
Eşin dostun olmaz sıkılır sana,
Dünya harap olur yıkılır sana,
Olanlar belini büker kardeşim.

Bozuktur dünyanın düzeni hali,
Zehirdir ekmeği kaymağı bali,
Bayramî kimseden alma vebali,
Kara toprak yutar çeker kardeşim.

85. NE DEYİM

Evlat babasını dinlemez olmuş,
Boşa ne söyleyim boşa ne deyim.
İman çiçekleri sararmış solmuş,
Kışa ne söyleyim kışa ne deyim.

Soygunlar vurgunlar yuvalar yıkmış,
İnsanlar hayattan canından sıkılmış,
Vicdanlar kör olmuş cüzdanlar çıkmış,
Kaşa ne söyleyim kaşa ne deyim.

Ne deyim hırsıza kefillere ben,
Ne deyim şu aydın sefillere ben,
Ne deyim Allah'tan gafillere ben,
Taşa ne söyleyim taşa ne deyim.

Sessiz sürü sanki kuzu şişektir,
Akılsıza sokak yorgan döşektir,
Altın semer vursan eşek eşektir,
Kuşa ne söyleyim kuşa ne deyim.

Nefisler azmış, ruhlar küçülmüş ölmüş,
Kör etmiş menfaat yürekten bölmüş,
Bakıp halimize kargalar gülmüş,
Kuşa ne söyleyim kuşa ne deyim.

İyilerin yeri adı kalmamış,
Adaletli hakim kadı kalmamış,
Ekmeyin nimetin tadı kalmamış,
Aşa ne söyleyim aşa ne deyim.

Saygım yok duygusuz ruhsuz insana,
Gömmüş kafasını kuma samana,
Karşıdır Allaha dine imana,
Leşe ne söyleyim leşe ne deyim.

Bulanmış pisliye baştan ayağa,
İçer sarhoş döner eve otağa,
Abdestsiz taharetsiz düşer yatağa,
Keşe ne söyleyim keşe ne deyim.

Aslan yatağında çakal tüneler,
Her yanı kokuttu hırsız sinekler,
Öldünüz mü bire korkak ödleler,
Başa ne söyleyim başla ne deyim.

Denizde yatları yelken açarlar,
Özel uçaklara biner uçarlar,
Soyar memleketi koyar kaçarlar,
İşe ne söyleyim işe ne deyim.

Doymaz iftirada şeytani gammad,
İrtica mı sizce ibadet namaz?
Ey Allahtan korkmaz kuldan utanmaz,
Beşe ne söyleyim beşe ne deyim.

Siz mi yarattınız bu göğü arzı?
Yaşamamış bilmez İslami tarzı,
Ömründe görmemiş sünneti farzı,
Şaşa ne söyleyim şaşa ne deyim.

Bayramî kalk artık ayık ol ayıl,
Doğruluk suç olmuş istemez fail,
Yüz sene okusa anlamaz cahil,
Yaşa ne söyleyim yaşa ne deyim.

86. BEN NEYİM

Her dem durur kedi kendim ararım,
Sahra mıyım meydan mıyım ben neyim.
Ne kendime ne kesmeye yararım,
Hayvan mıyım insan mıyım ben neyim?

Ne Hak için ağlar gözüm yaşlarım,
Ne bir fidan diker ne ham aşlarım,
Zalimden olurum mazlum taşlarım,
Yezid miyim Mervan miyim ben neyim?

Düşündükçe artar derdim kederim,
Ben neyim nerdeyim neden haberim,
Nerden geldim bilmeme nere giderim,
Katar mıyım kervan mıyım ben neyim?

Enginlerde durgun, durgun akarım,
Güzel bende çirkin bende bakarım,
Zülfikar bağlarım kılıç takarım,
Yoksa Şahimerdan mıyım ben neyim?

Örümcekler gibi ağlar örürüm,
Hata bende günah bende görürüm,
Aslım toprak toprak olur bürürüm,
Zaman mıyım devran mıyım ben neyim?

Bedenimiz kemik etten ibare,
Ruh can gezer yerde gökte seyyare,
Döneceyim bir gün geldiğim yere,
Bayramî'yim seyran mıyım ben neyim?

87. GİBİYİM

Hayat damarlarım kurumuş kopmuş,
Kökünden devrilmiş çınar gibiyim.
Dünyam harap olmuş başıma çökmüş,
Tutuşmuş her yanım yanar gibiyim.

Tad alamadım derdi marazı gördüm,
Kötülük kin nefret garazı gördüm,
Ne bahar yaşadım ne yazı gördüm,
Tipide boranda donar gibiyim.

Hiç gülmedi yüzüm ağladım her gün,
Coşkun sular ile çağladım her gün,
Matem tuttum kara bağladım her gün,
Ben beni suçlayıp kınar gibiyim.

Gayri felek ile açıldı aram,
İçimde gizlidir görünmez yaram,
Yoktur ki ilacı melhemi saram,
Gizli için için kanar gibiyim.

Bayramî'yim gurbet elde naçarım,
Varlık dağlarında yollar açarım,
Hicap geçer nazlı yara uçarım,
Varıp gül dalıma konar gibiyim.

88. GİBİYİM

Hazan olmuş bağım yaprağın dökmüş,
Kökünden kuruyan çınar gibiyim.
Harap olmuş dünyam yıkılmış çökmüş,
Yürekten tutuşmuş yanar gibiyim.

Yetim kaldım derdi marazi gördüm,
Acı söz kin nefret garazı gördüm,
Ne bahar yaşadım ne yazı gördüm,
Temmuz sıcağında donar gibiyim.

Gülmedim her zaman ağladım durdum,
Ah edip yüreğim dağladım durdum,
Matem tüttüm kara bağlandım durdum,
Her zaman kendimi kınar gibiyim.

Kahrettim dünyaya açıldı aram,
İyilenmedi her gün kanadı yaram,
Doktor yok ilaç yok ne ile saram,
Her gün ilaç için kanar gibiyim.

Bayramî'yim aşktan meşkten naçarım,
Korkarım kendimden benden kaçarım,
Hicap dağlarına kanat açarım,
Uçup gül dalına konar gibiyim.

89. BİZİM

Kurumuşa benzer olmuş suyumuz,
Korkarım bir ilaha çarkımız bizim.
Bozuk ahlakımız bozuk huyumuz,
Yıkılmış düzenli arkımız bizim.

Beş para etmiyor pahalarımız,
Yok oldu horlandı dehalarımız,
Cahile kaldı boş sahalarımız,
Harap olmuş ilim parkımız bizim.

Kimi evsiz orda burda kiracı,
Kim zengin kiminin yok ihtiyacı,
Kimi bal kaymak yer kimi de acı,
Niye böyle nedir farkımız bizim.

Bayramî'yim şükür yok alçak yanım,
Sıksam toprağını akar al kanım,
Vatanıma kurban feda bu canım,
Hiç kimseden yoktur korkumuz bizim.

90. BİZİM

Çiçeğe yabancı güle yabancı,
Hakiki bal yapmaz arımız bizim.
Ne bir derde deva ne keser sancı,
Artar ateşimiz narımız bizim.

Derdimiz kimseye dökemez olduk,
Zalimin kolunu bükemez olduk,
Bu yıl bostan ekin ekemez olduk,
Çıktı el avuçtan varımız bizim.

Çalışsak ta açız dursak ta açız,
Sözde tok midede kursakta açız,
İyi ama ele güne muhtacız,
Noldu edebimiz arımız bizim.

Bakkala kiraya para yetmiyor,
Çocuklar okula işe gitmiyor,
Dertler elvan elvan saysam bitmiyor,
Boşa figanımız zarımız bizim.

Haklıyı haksızda seçemiyoruz,
Gerilerden öne geçemiyoruz,
Bir tas sıcak çorba içemiyoruz,
Aş ekmeye muhtaç yarımız bizim.

Çoğumuz ağlarken azımız güldü,
Yokluk can evinden ayırdı böldü,
Açlıktan mutfakta fareler öldü,
Bakmaz yüzümüze karımız bizim.

Diyar diyar gurbet ele gideriz
Kapılmışız coşkun sele gideriz,
Ahlaktan töreden ziyan ederiz,
Zarardan da öte kârımız bizim.

Kimimiz teselli umut ararız,
Kimimiz aç gözlü vurgun yaparız,
Kimimiz masada adam soyarız,
Daha, daha çok var zorumuz bizim.

Ne oldu bizleri nazar mı aldı?
Beşikte bebekler şaşırıldı kaldı,
Şimdi diplomalı cahil çoğaldı,
Sayınlara budur sorumuz bizim.

Bayramî'yim nice zahmetler çektik,
Milli duygu ile güçlü ve pektik,
Savaşta kazandık sulhta kaybettik,
Halende ötmüyor borumuz bizim.

91. ERZURUM

Çoktan beri hasretinle yanarım,
Sen beni unuttum vatan Erzurum.
Tabiat kudretin yüksek dağların,
Avrupa seyrani deyer Erzurum

Elli dört minare önü semaya,
Sabah seherinde ederler nida,
Abdurrahman gazi habip babada,
Keserler sayısız kurban Erzurum.

Lalide otlar mor koyunların,
Otludur kömürün hem kehribarın,
Horasandan gelir meşhur davarın,
Hazineden neyin noksan Erzurum.

Sabah erken kaynar kahve ocağın,
Kızlar taşır kazma kürek nacağın,
İşte nene hatun dikti sancağın,
Aziziye dağı nişan Erzurum.

Gece bastı düşman his boğazından,
Duman püskürdü topların ağzından,
Dağlar inler dadaşın avazından,
Şehit düştü yiğitlerin Erzurum.

Yaşar Bayramî'yim senden ırağım,
Bu sebepten gitmez gamım mereğim,
Hem benim üstadım hem de çırağım,
Sen beni büyüttün vatan Erzurum.

92. GELİR

Batı müziğini duyduğum zaman,
Kapatıp radyomu kırasım gelir.
Hiddetimden canım sıkılır hemen,
Başımı taşlara vurasım gelir.

Dinleyemem cazı Türküm ben Türküm,
Verin telli sazı söyleyem Türküm,
Dinlesin boz dağlar seslensin Türküm,
Ferhatım kayalar yarasın gelir.

Bulut benim yağmur benim yağamıyorum,
Güneş benim gölge basmış doğamıyorum,
Bazen şu dünya sığamıyorum,
Merih yakın arşa varasım gelir.

Medeniyet benim iman ilim ben,
Fidan benim çiçek derman bilim ben,
Her derdin dermanı lokman hekim ben,
Dertliler derdini sarasım gelir.

Yaşar Bayramî'yim şükür Müslüman,
İlim kaynağımdır beni o yüce Kur'an,
Işığımdan yararlansın bu çağ bu zaman,
Karanlık dünyaya doğasım gelir.

93. GÜRCÜM

Evinin önünde fetto deresi,
Karanlık gecemde ay gürcüm gürcüm.
Yaktı yüreğimi gönül yarası,
Sarsam da kanyor vay gürcüm gürcüm.

Sensin gonca gülüm dikenim harım,
Gönül diyarında yazım baharım,
Mecnun oldum sana leyli ne harım,
Eyledin aklımı zay gürcüm gürcüm.

Bal kaymaktır bana lebi misalin,
Hayalimden çıkmaz hüsnü visalin,
Bulamam dünyada eşin emsalin,
Olamaz bir güzel tay gürcüm gürcüm.

Dert kattın derdime sıraladın sen,
Vurdun bin bir yerden yaraladın sen,
Pare pare erittin paralandın sen,
Eyledin âleme pay gürcüm gürcüm.

Aşk deryayı umman hiç son bulmuyor,
Dünya güzel olsa sensiz olmuyor,
Doldursan olmuyor alsan olmuyor,
Aksa da ırmaklar çay gürcüm gürcüm.

Selvilere benzer dalın budağın,
Koynun gül bahçesi cennet otağın,
Dişlerin incidir kiraz dudağın,
Kirpiğin ok kaşın yay gürcüm.

Sen daha tazeydin sen cahil erdin,
Aklını fikrini şeytana verdin,
Sana varmam aç kalırım derdin,
Kim ölmüş acından hay gürcüm gürcüm.

Bayramî'yim artık senden ırağım,
Bin yıl geçse sönmez gönül çırağım,
Günden güne artar derdim merağım,
Saldın ateşler e vay gürcüm gürcüm.

94. GÖRDÜM

Dünyayı âlemi eyledim nazar,
Kimi boynu bükük düşünür gördüm.
Kimi güler ağlar bu nasıl pazar,
Kimi çırıl çıplak üşünür gördüm.

Kimi geldi şu dünyaya pişman,
Kimi kardeş olmuş kardeşe düşman,
Kimi zayıf kalmış kimisi şişman,
Kimi günden güne aşınır gördüm.

Kimi mutsuz kimi gamlı kederli,
Kimi dayı kimi namı pederli,
Kimi yalın ayak kimi de kirli,
Kimi bitli mitli kaşınır gördüm.

Kimi diskotekte şampanya içer,
Kimi açlığında kendinden geçer,
Kimi çöplüklerden yiyecek seçer,
Kimi tavuk gibi deşilir gördüm.

Bayramî gülmedim baharda yazda,
Geçti hep günlerim dumanda tozda,
Kimi güler oynar pavyonda sazda,
Kimi nara atar eşinir gördüm.

95. GÜLÜM

Benim derdim senden daha beş beter,
Garip boynu bükük ağlama gülüm.
Niye feryat figan eylersin yeter,
Yaralıdır gönlüm dağlama gülüm.

Ağarır kızarır açar solarsın,
Yel vurunca saçın başın yolarsın,
Yağmur yüklü bulut gibi dolarsın,
Sabreyle kanlı yaş çağlama gülüm.

Ayrılmışsın vatanından ilinden,
Gurbet harap etmiş belli halinden,
Haberin var ise dost ahvalinden,
Kötülere gönül bağlama gülüm.

Hak için canından bezdiğin belli,
Gayıplardan bir şey sezdiğin belli,
Gülsün elden ele gezdiğin belli,
Teslimiz o büyük Rahmana gülüm.

Herkese cilve naz ile bakarsın,
Lale sümbül nergis reyhan kokarsın,
Bayramî'yi can evinden yıkarsın,
Gerek yok silahın yağlama gülüm.

96. KURBAN

Karanlık gecede kara koyunun,
Karnında kuzuyu görene kurban.
Bir tek damlasıyım hayat suyunun,
Layık görüp bize verene kurban.

Ben neyim hiçim senin yanında,
Âlem hayat bulmuş yüce şanında,
Çağırırsam yetişirsin anında,
Can olup canıma girene kurban.

Kâinat sende bir yaprak gazeldir,
Varlığın ebedi sonsuz ezeldir,
Sevdiklerin ancak sende güzeldir,
Olurum dostuna yarene kurban.

Her dem yüz bin kere yoklarsın beni,
Bir demet gül gibi koklarsın beni,
Zalimin zulmünden saklarsın beni,
Üstümüze kanat geren kurban.

Sen yücesin seni dil tarif etmez,
Hikmetine akıl yetmez güç yetmez,
Sen olmazsan çiçek açmaz gül bitmez,
Bayramî bir güldür derene kurban.

97. KELOĞLAN

Dört yanımı sardı gam ile keder,
Seslendim feryadım duymaz keloğlan.
Dokuz yavru ile on bir horanta,
Bizleri insandan saymaz keloğlan.

Yalan dolan palavralar savurur,
Dev olmuş yoksulun yolunda durur,
Bu dünyayı yıkıp yiyen kavurur,
Yaklaştı yanıma uymaz keloğlan.

Bayramî'yim yokluk kar etti cana,
Aldım yavruları vardım yanına,
Bir arzuhal sundum öz vicdanına,
Bizi kapısına koymaz keloğlan.

98. ELİNDEN

Çiçeğe çimene dala bir bakın,
Ağlar inler karın kışın elinden.
Bülbül olmak ister gülüne yakın,
Uçar gider bir gün naşın elinden.

Sevgin abıhayat kana karışır,
Bedenimde her bir yana kavuşur,
Ölü toprak taze cana kavuşur,
Bir mübarek yağmur yaşın elinden.

Ey vefalı dostum aşıkım sana,
Sevdin de getirdin beni cihana,
Günden güne kuvvet güç gelir bana,
Kötü söz atılan taşın elinden.

Aşkın yolu sonsuz incedir kıldan,
Cümle ilim irfan geçer akıldan,
Ne çeker dikenden taştan çakıldan,
Ayaklar akılsız başın elinden.

Gönlümün sultanı şahını seçtim,
Kalmadı benliyim kendimden geçtim,
Bayramî'yim hayat şarabın içtim,
Ahu gözlü kalem kaşın elinden.

99. BİRDEN

Dost yüzünü görse yerler ve gökler,
Çöker üstümüze yıkılır birden.
Kurur açmaz olur güller, çiçekler,
Susuz limon gibi sıkılır birden.

Güneş korkusundan bir daha doğmaz,
Yıldız ay parlayıp zulmeti boğmaz,
Göklerden bir katre yağmur kar yağmaz,
Dağlar pare pare yıkılır birden.

Ne bir zaman kalır ne mekân mola,
Rastlanmaz o zaman bir canlı kula,
Can aslına döner koyulur yola,
Bir olur birliye takılır birden.

Haksızlar haklanır haklı aklanır,
Her şey temizlenir her şeyi paklanır,
Ne gizlilik kalır ne sır saklanır,
Her şey açık ayan bakılır birden.

Her can bu sırlara erip göremez,
Diyarı gurbetten dosta eremez,
Bayramî Melekler kanat geremez,
Dağlar yürür gökler çakılır birden.

100. DÜNYANIN

İnsanlığı silmiş süpürmüş atmış,
Bir karış toprağı taşı dünyanın.
Hayat cevherimiz kirlenmiş batmış,
Kör etmiş ekmeği aşı dünyanın.

Şeytan nefis elinden bozulmuş kanlar,
Haram olur doğar bazı insanlar,
Arif tehlikeyi gelmeden anlar,
Görebilmez körü şaşı dünyanın.

Kör şeytan sapıttı akli cinnete,
Sevk etti kulları derde mihnete,
Hasret kaldı Âdem Havva cennete,
Olmuş başlangıcı başı dünyanın.

Kibirlendi iblis belasın buldu,
Âdem hata yaptı ağladı doldu,
Yalvardı yakardı tövbekâr oldu,
Sele döndü gözü yaşı dünyanın.

Tenler cana ruhlar sura kavuştu,
İsa hakka Musa tura kavuştu,
Muhammed'le yer gök nura kavuştu,
Işığı karanlık naşı dünyanın.

Can kuşu hasretle dostu özlemiş,
Garip garip gurbet yolu gözlemiş,
Allah ayıpları örtmüş gizlemiş,
İçi berbat dışı güzel dünyanın.

Akli selim olan çok ibret alır,
Bayramî her saat düşünür dalar,
Çimenler kavrulur gül cansız kalır,
Gel diyene karşı kışı dünyanın.

101. BİLESİN

Yar seninle kavli karar kılalı,
Dilden dile destan oldum bilesin.
Gurbet elde melül mahzun kalalı,
Kavim kardeş dosttan oldum bilesin.

Cennettir mekânın gülistan Gülhan,
İlahi kudretten var olmuş cihan,
Senin varlığındır bu hayat bu can,
Maldan mülkten posttan oldu mu bilesin.

Sanki rüyadayız hayret ki hayret,
Can kuşu kafeste uçmağa gayret,
Gönül her dem yanar yüzüne hasret,
Günden güne hastan oldum bilesin.

Rahmet bulutların derya selinden,
Ballar akar dudağından dilinden,
Abu hayat içtim senin elinden,
Kandım mesti mestan oldum bilesin.

Yasin'dir mektubum besmele bulum,
Fatiha menzirim ihlâstır yolum,
Bayramî kapında bir edna kulum,
Gide gele postan oldum bilesin.

102. GÖRESİN

Ey divane dostu görmek dilersin,
Kafa gözlerini kör et göresin.
Gece gündüz zari zari inlesin,
Temiz tut kalbini sır ol göresin.

Duyma kötü söze kulak kabartma,
Azdırma nefsinin sakın şaşirtma,
Dedi kodu yapma sözü abartma,
Yolda kalmışlara yer ol göresin.

Sonu yok dünyanın encamı yalan,
Gel fanide biraz sende oyalan,
Var mı ki acaba bir ibret alan,
Sözünde er kişi yar ol göresin.

Bayramî dön hakka ikrarla tanın,
Körelsin gözleri nefsin şeytanın,
Hak yoluna kurban eyle bu canın,
Zaferlerden dönen er ol göresin.

103. SENSİN

Sen olmazsan yürüyemem gezemem,
Canımın içinde cananım sensin.
Müşkül işlerimi yalnız çözemem,
Bana benden özge yananım sensin.

Gönlümdesin gece, gündüz rüyada,
Zor gönümde yetişirsin imdada,
Sensiz var olamam yalan dünyada,
Varlığım kuvvetim amanım sensin.

Senin katındadır bu gök ve bu yer,
Aşk ateşin beni içten içe yer,
Dileyimdir senden aşkın, şevkin ver,
Yalnız dayanağım Rahmanım sensin.

Çarkı felekleri döndürdüm bende,
Yaktın cehennemi söndürdün bende,
Bende, ben deyilem her şeyim sende,
Ben yokum ben hiçim Subhanım sensin.

Ol dedin dünyayı önüme serdin,
Kudretinden ayı güneşi verdin,
Sığmazsı dünyaya gönlüme girdin,
Bayramî'yim ulu Sultanım sensin.

104. NASİHAT

Gine haksızların düştük eline,
Patronlar yaptı zam bizi demeyin.
Sakın düşürmeyin halkın diline,
Aç durun fazla aş, ekmek yemeyin.

Sokaklarda aval aval dolaşın,
Varın kapkaç belasına bulaşın,
Çalın, çırpın, kavga edin dalaşın,
Varın çıplak gezin üst, baş giymeyin.

Avanta vermesi yıllardan eser,
Kesersen hortumcu darılır küser,
Duyarsa imefe yardımını keser,
Sağolun, varolun deyin sövmeyin.

Bayramî'den umut teselli size,
Getirdiler bizi sonunda dize,
Ağalar, babalar darılır bize,
Çalışan çokça hak, hukuk demeyin.

105. KÖYÜMÜN

Yıllardan beridir senden ırağım,
Hasreti burnunda tüter köyümün.
Günden güne artar gamım merağım,
Ayrılması yaman beter köyümün.

Yayla yollarında güzeller gezer,
Ceylan bakışları bağrımı ezer,
Kırlarda arılar bal yapar süzer,
Göllerde turnası öter köyümün.

Çalışanlar senden kalır mı naçar?
Çiy düşer topraklar reyhanlar saçar,
Çiçekler çimenler sümbüller açar,
Dağında laleler biter köyümün.

Dille seresinde buğday yıkardım,
Uzaklara gurbet ele çıkardım,
Bir gider bir geri döner bakardım,
Sevgisi gönlünde yatar köyümün.

Yaşar Bayramî'yim baba ocağım,
Doğduğum toprağım ana kucağım,
Bardakçı köyüm Çat ilçem bucağım,
Güneşi yayladan batar köyümün.

106. BAKKALLAR

Gerçek üretimin gücü kuvveti,
Memurun, işçinin eli bakkallar.
Doğruluk saflıktır şanı mürveti,
Kibarca der buyur beli bakkallar.

Hakkın sevgisini gönlünden atmaz,
Çalışır karına hiç haram katmaz,
Bire aldığını ikiye satmaz,
Ölçer kırka böler kılı bakkallar.

Fahiş kara satmaz yüzdesi kardır,
Haram yemez Allah korkusu vardır,
Doğruluk onlara namustur, ardır,
Tatlı esen seher yeli bakkallar.

Peyniri zeytini senetsiz satar,
Sanırsın malını sokağa atar,
Bu sebepten yüzde doksanı batar,
Gözü pek korkusuz deli bakkallar.

Sıkıntı bastırır dışa atamaz,
Evde yatağında rahat yatamaz,
Boşanır rafları biter satamaz,
Kurur avucunda eli bakkallar.

Kurumuş suyumuz bir damla akmaz,
Gör gürlemeyince şimşekler çakmaz,
Düşenin yüzüne kimseler bakmaz,
Neylesin kupkuru gölü bakkallar.

Ferhat Şirin için kayalar yarar,
Kerem Asli hanı gurbette arar,
Marketler türedi bizi kim sorar,
Olmuş Afrika'nın çölü bakkallar.

Bu dümen suyundan her yıl geçeriz,
Yelken fora boşa kürek çekeriz,
Veresiye eker peşin biçeriz,
Güldürür üstüne eli bakkallar.

Dinle bizi şahin ulu soyumuz,
Aytaç uzel, Çakırdoğan huyumuz,
Şener aykır bizim altın kuyumuz,
Palandöken suyu seli bakkallar.

Bayramî'yim bende bir bakkal oldum,
Mana âleminde hislendim doldum,
Nizam teraziyi önümde buldum,
Hakikaten gerçek veli bakkallar.

107. MÜSLÜMANLAR

Her yanda dökülen kanlar bizimdir,
Uyumayın uyanın Müslümanlar.
Tankların ezdiği canlar bizimdir,
Uyumayın uyanın Müslümanlar.

Bu zulmü vahşeti kınamak yetmez,
Her gün akar kanlar çoğalır bitmez,
Resülullah bize şefaet etmez,

Uyumayın uyanın Müslümanlar.
Yağıyor göklerden durmadan ateş,
Gaflet uykusunda vurmada ateş,
Uyumayın uyanın Müslümanlar.

Kentler bombalanır köyler yakılır,
Camiler mabetler bir bir yıkılır,
Körpe bebeklere kurşun sıkılır,
Uyumayın uyanın Müslümanlar.

Müslüman'ız biz Kur'an'a uyarız,
Musa'yı İsa'yı sever sayarız,
Her dine millete saygı duyarız,
Uyumayın uyanın Müslümanlar.

Okumuş cahiller aydın yobazlar,
Gerici şuursuz çağdaş gammazlar,
İnsafsız hayvanlar kana doymazlar,
Uyumayın uyanın Müslümanlar.

Atiye maziye yalan katmışlar,
Parçalayıp lokma lokma yutmuşlar,
Kardaşı kardaşa düşman tutmuşlar,
Uyumayın uyanın Müslümanlar.

Çoluk çocuk demez hedef seçerler,
Kadınların ırzlarına geçerler,
Bu vampirler insan kani içerler,
Uyumayın uyanın Müslümanlar.

Azerbaycan Kerkük vay Afganistan,
Özbek Kazak Kırgız canım Türkistan,
İşgaldedir Irak ve Çeçenistan,
Uyumayın uyanın Müslümanlar.

Artık olanlardan ibret alalım,
Cümle Müslüman'a haber salalım,
Bayramî'yim gelin birlik olalım,
Uyumayın uyanın Müslümanlar.

108. COŞAR

Gönül bir göl değil aşkın deryası,
Yıllar yıl böyle coşar ha coşar.
Derdimin dermanı oldum olası,
Bir sevda peşinde koşar ha koşar.

Hayat bir uykudur aşk tatlı rüya,
Ümitse bir ışık benziyor suya,
Sevgi bir ateştir gerekte buya,
Ölmez gönüllerde yaşar ha yaşar.

Bir ben miyim beni yakıp bitiren,
Dostun bakışıdır aklım yitiren,
Mecnun edip çöle salıp götürən,
Sevdadır dağları aşar ha aşar.

Hazret ilacımdır dert arkadaşım,
Sevilmek sevmektir ekmeyim aşım,
Her yağmur damlası olmuş gözyaşım,
Yaz demez kış demez düşer ha düşer.

Bayramî'yim yâre geçer mi sözüm,
Gönlüm alev alev yanıyor özüm,
Kulaklarım seste yollarda gözüm,
Hasret yaralarım deşer ha deşer.

109. İHSAN VAR

Bütün kâinatta dağda bayırda,
Dolaştım köy, bucak ilde ihsan var.
Bahçede, tarlada, yeşil çayırda,
Çimende çiçekte gülde ihsan var.

Kimi cömert cimri kimisi cadı,
Kimi işçi memur kimisi kadı,
Bülbül gül dalında eder feryadı,
Elmada, ayvada, dalda ihsan var.

Baktım bir böcüye ipek bürünür,
Diğerinin karnı yerde sürünür,
Uzaklardan kıvrım kıvrım görünür,
Tarlada, çayırda yolda ihsan var.

Gezdim yeşilini sevdim alını,
Vermiş meyvelere aşmış dalını,
Birisinin yedim tatlı balını,
Arıda çiçekte balda ihsan var.

Bayramî'yim m güzüm baharım yazım,
Gece gündüz durmaz sesim avazım,
Perdeler konuşur iniler sazım,
Perdede mızrapta telde ihsan var.

110. ÖZALIM

Haksız zalim kurşun vuramaz seni,
Sende İhlâs, İman var Özal'ım var.
Korudu sakladı Yaradan seni,
Allah ve Resulü yar Özal'ım yar.

Ons ekiz bin âlem yardır her yaşta,
Ruh can mevcut suda toprakta taşta,
Hakkın varlığı var her şeyde başta,
Kuru ağaç vermiş bar Özal'ım bar.

Sakladı kıymadı Yaradan size,
Can verdi elli yıl aradan size,
İbret var Halil'i Rahmandan bize,
Yakamadı ateş nar Özal'ım nar.

Meydanî boş sanıp şaşırmasınlar,
Ölçeğin boyunu aşırmasınlar,
Yeter sabrımızı taşırmassınlar,
Geniş dünya olur dar Özal'ım dar.

Değişmez Allah'ın emri kuralı,
Hak saklasın seni dünya duralı,
Zaten hepimizin gönlü yaralı,
Fazla kanamasın sar Özal'ım sar.

Boynu kopsun sana çalım satanın,
Kırılın elleri kurşun atanını,
Hançerlenmiş kara bağı vatanın,
Getirmez kimseye kar Özal'ım kar.

Hep yattık uyuduk gaflete daldık,
İlimde irfanda hep geri kaldık,
Dost sandık düşmandan örnekler aldık,
Yazımız kış oldu kar Özal'ım kar.

Kavgaya savaya barış diyorlar,
Yalan yanlış ile yarış diyorlar,
Bayramî sende gel karış diyorlar,
Kalmamış utanma ar Özal'ım ar.

111. BİR GARİP YAŞAR

Kanadı kırılmış yavru kuş gibi,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.
Baharı kar boran yazı kış gibi,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Derdi yığın yığın yüreği yara,
Günden güne düşmüş hep ahu zara,
Talihsiz kadersiz bu bahtı kara,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Hayat zehir olmuş vermemiş aman,
Kara günler biri birinden yaman,
Yıkılmış dünyası her yan toz duman
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Sekiz aylık iken önce babası,
Arkasından öldü gitti anası,
Soldu mor sümbüllü bağı kınası,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Şükürle saburla bir şey sezerdi,
Kara kışta çırıl çıplak gezerdi,
Dikenler batardı taşlar ezerdi,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Belli etmez için için yanardı,
Kimseler elinden tutar sanardı,
Yalın ayak taşlar ezmiş kanardı,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Bir zebunu vardı yırtık giyerdi,
Ağladıkça anam, anam diyerdi,
Günde çeyrek yanık ekmek yiyerdi,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Gözlerinden kanlı yaşlar dökerdi,
Ağlardı inlerdi acı çekerdi,
Hastalanır günden güne çökerdi,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Yoktu bir kimsesi dostu yaranı,
Sayısızdı itip kakan vuranı,
Yok idi hal hatır sorup soranı,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Gelen vurur giden vurur çok idi
Çağırıp adını veren yok idi,
Sahipsiz yetimi gören yok idi,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

Bayramî'yim m hayat ne son ne ahir,
Acılar çekerdi efkârı zahir,
Küsmüş bu dünyaya eylemiş kahir,
Gurbet ellerinde bir garip yaşar.

112. YAR

Kalmışım çöllerde mecnun misali,
Ayağının tozu toprağımı yar.
Kavuşmak muradım ahvalin hali,
Hasret viranesi harabımı yar.

Cana hayat verir goncalar güller,
Şakıyıp dallarda öter bülbüller,
Şadi Hürrem olur seven gönüller
Muhabbet bağının serabımı yar.

Yatağımız toprak yastığım taştan,
Kan ağlar gözlerim korkum ataştan,
Sarhoşum aşkınla ezelden baştan,
Kevser ırmağının şarabımı yar.

Bayramî'yim kavli kararı ahdi,
Levh i mahfuzunda kaderi bahtı,
Mekân nazargahın kökünün tahtı,
Gönül konağının mihrabımı yar.

113. KADER

Başımda dönüyor kara bulutlar,
Bu dünyamı zindan eyledin kader.
Düşmüşsün arkama yeddi yaşımda,
Küçük yaşta sana neyleyim kader.

Nereye vardım ise geldin arkamdan,
Gelip de yapıştın hemen yakamdan,
Sonunda eyledin evim barkımdan,
Şimdi gurbet eli boyladım kader.

Yaşar Bayramı'yim ağlar dururum,
Bu fani dünyada kendim yorurum,
Akıbet dediğin yere varırım,
Ya zarar ya da kar eylerim kader.

114. İNSANOĞLU

Düşün insanoğlu sendeki canın,
Akan suda esen şu havadandır,
Damarda dolaşan her damla kanın,
Nimeti ilahi bir gıdadandır.

İnsanoğlu bu dünyadan bir parça,
Söyleşir dilleri arapça farsça,
Dağlarda alçaklı yüksekli farkça,
Bedenler üçte su bir deryadandır.

İnsanda bir çiçek açarsa olur,
Güz gelince kurur sararır solar,
Doğar ayaklanır kalkınca yürür,
Ümit ilaç doktor bir devadandır.

Bayramî dünyada istek arzun var,
Gönül bahçesinde oğlun kızın var,
Çalarsın söylersin elde sazın var,
Öter teller meram bir sevdadandır.

115. BEN HİÇ BEN SIFIR

Güzeller güzeli ey şahlar şahı,
Sen birsin büyüksün ben hiç ben sıfır.
Zayıfım çekemem bunca günahı,
Sen birsin büyüksün ben hiç ben sıfır.

Gökler yerler senin emrine tabi,
On sekiz bin âlem yoktur hesabi,
Okudum öğrendim ben dört kitabı,
Sen birsin büyüksün ben hiç ben sıfır.

Katar senin kervan senin göç senin,
Yeddi senin, sekiz senin üç senin,
Kudret senin kuvvet senin güç senin,
Sen birsin büyüksün ben hiç ben sıfır.

Geçer akçe geçer pul eyle beni,
İnsanlık yoluna çul eyle beni,
Affına has mazhar kul eyle beni,
Sen birsin büyüksün ben hiç ben sıfır.

Bayramî'yi koru etme zelilin,
Yanmadı ateşte kulun Halil'in,
Varlıklar ispatın her şey delilin,
Sen birsin büyüksün ben hiç ben sıfır.

116. SELVİLER

Yol üstünde sıra, sıra selviler,
Döndüm baktım nazlı, nazlı sallanır.
Sanki hasret çeker gibi iniler,
Budakları çiçek açar dallanır.

Bulutlar şimşekler yaş döker ağlar,
Aşk ile dereler ırmaklar çağlar,
Başı karlı olur şu yüce dağlar,
Yeşil olur renkten, renge allanır.

Hava hayat bizim Havva anamız,
Ekmek aştır toprak Âdem babamız,
Suda can var güneş ısı sobamız,
Emri İlahiyle bize yollanır.

Gül, sümbül kızarır dost hicabından,
Lale boyun eyer mahi tabından,
Çekirdekler bir, bir çıkar kabından,
Kurtlar, kuşlar yiyer her şey bollanır.

Bayramî'yim m herkes Hakka yaslanmış,
Bülbül öter âşık olmuş hislenmiş,
Kelebekler benek, benek süslenmiş
Alır her çiçekten petek ballanır.

117. BİZDEDİR

Şükür Müslümanım elhamdülillah,
Edep erkân, hayâ, iman bizdedir.
Muhammed Mürşidim ol Resülullah,
Hamdu sena Rahim, Rahman bizdedir.

Allah'ı bir bilir puta tapmayız,
Muhammed'in yolu nurdur sapmayız,
Haramdan korkarız hile yapmayız,
Kötüyü men eden ferman bizdedir.

Müslümanız ilim bizde fen bizde,
Medeniyet bizde asil kan bizde,
Atom bizde füze bizde şan bizde,
Oku rehberimiz Kur'an bizdedir.

Bayramî'yim şükür Safalar bizde,
Aklın yolu aydın kafalar bizde,
Her derdin devası şifalar bizde,
Dünyanın hekimi Lokman bizdedir

118. ALİDİR

Hicrette peygambere oldu plan,
Yatağa girip de duran Ali'dir.
Bedir savaşının baş sancaktarı,
Uhut'da düşmanı kıran Ali'dir.

Tam on altı yerinden yara aldı,
Durmadan kâfire kılıcı çaldı,
Orda Muhammed in yanına vardı,
Efendimizi koruyan Ali'dir.

İslam a insana adadı canı,
Allah rızasıdır şöhreti şanı,
Nara atar sarsa idi her yâri,
Elinde Zülfikar vuran Ali'dir.

Zalimin düşmanı mazlumun gülü,
O ilim deryası saburun gölü,
Ali ölmemiştir öldüren ölü,
Şahimerdanımız duran Ali'dir.

Yaşar Bayramî der yaradan Allah,
Allah'ın aslanı hem velilullah,
Ali'yi sevmeyen çok işler günah,
Allah için canı veren Ali'dir.

119. BİZİMDİR

Viyana'dan orta Asya'ya kadar,
İşte bu memleket yurtlar bizimdir.
Kerkük'ten, Kafkas'tan, Basra'ya kadar,
Uzanan ırmaklar sırtlar bizimdir.

Hürriyet fikirdi al bayrağında,
Türk denildi Ötüken durağında,
Öncü oldu Ergenekon dağında,
Koçu kurban kılan kurtlar bizimdir.

Türk'üz dünyada her millete başız,
Ayrım yok bizde hep vatandaşız,
Gel kucaklaşalım biz öz kardeşiz,
Laz Çerkez Abaza Kürtler bizimdir.

Tek başına Ruslara karşı durdu,
Moskofların kellesini uçurdu,
O Kafkas kartalı o Kafkas kurdu,
Kahraman Şeyh Şamil mertler bizimdir.

Adımız Türk bizim oğuz soyluyuz,
Pala bıyıklıyız yavuz boyluyuz,
Bayramî'yim Alpaslanlar oğluyuz,
Kırım, Azerbaycan, Türkler bizimdir.

120. ÇEVİRİR

Güvenme ömrün yaz baharına,
Eser acı poyraz kara çevirir,
Meyil etme gönül dünya varına,
Zararın ziyanın kara çevirir.

Gider geri gelmez gençlik çağların,
Bülbül konmaz hazan olur bağların,
Başı mor sümbüllü yüce dağların,
Yollarını tipi boran çevirir.

Dal budağın kurur yanar kavrulur,
Turan olur taş toprağın savrulur,
Mizan terazisi bir gün kurulur,
Sorar iğne iplik dara çevirir.

Karışır toprağa goncalar güller,
Lal olur ağızında söylemez diller,
Malını mülkünü paylaşır eller,
Müşkül hallerini zora çevirir.

Aldanma dünyanın fani çağına,
Fırtınalar kopar ömür dağına,
Bayramî düşersen ecel ağına,
Yutar kara toprak tora çevirir.

121. GELİYOR

Atanın yüzüncü doğum yılında,
Bir Kemal Atatürk doğmuş geliyor.
Atatürk'tür hile yoktur kılında,
Bir Kemal Atatürk doğmuş geliyor.

Düzenciler düzen kurduğu günde,
Kardeş kardeşini vurduğu günde,
Devletin çarkını durduğu günde,
Bir Kemal Atatürk doğmuş geliyor.

Hırsızların karnı doyuluşunda,
İki gözünün oyuluşunda,
Devlet hazinemiz soyuluşunda,
Bir Kemal Atatürk doğmuş geliyor.

Anneler ağlayıp yakınışında,
Sırtımıza hançer çakılışında,
Evler boşaltılıp yakılışında,
Bir Kemal Atatürk doğmuş geliyor.

Kurşunlar havada uçtuğu günde,
Adalet yıkılıp göçtüğü günde,
Başlar hıyanete düştüğü günde,
Bir Kemal Atatürk doğmuş geliyor.

Anarşinin ölüm saçtığı günde,
Vatandaş evinden kaçtığı günde,
Türkün dünyaya el açtığı günde,
Bir Kemal Atatürk doğmuş geliyor.

Sokakta terör kol gezdiği günde,
İnsanlar hayattan bezdiği günde,
Zalimin mazlumu ezdiği günde,
Bir Kemal Atatürk doğmuş geliyor.

Hem umutsuz hem mutsuz yandığımızda,
Devleti sahipsiz sandığımızda,
Mustafa Kemali andığımızda,
Bir Kemal Atatürk doğmuş geliyor.

Kurtarılmış bölge kurulduğunda,
Sen kimden yanasın sorulduğunda,
Masum insanların vurulduğunda,
Bir Kemal Atatürk doğmuş geliyor.

Köyler evler damlar yıkılışında,
Bebeklere kurşun sıkılışında,
Bu cennet vatanın yıkılışında,
Bir Kemal Atatürk doğmuş geliyor.

Bayramî yetişti sağ olsun paşam,
Caddeler kan gölü nerde dolaşam,
Her taraf anarşi yok iken yaşam,
Bir Kemal Atatürk doğmuş geliyor.

122. BENZİYOR

Açılmış baharda kır çiçekleri,
Güldükçe gülüşün güle benziyor.
Örtünüp saklama tüm gerçekleri,
İpektir saçların tele benziyor.

Güzeldir endamın misk amber kokar,
Sıcacık nefesin sinemi yakar.
Kelamımdan türlü hikmetler çıkar,
Ağızda dillerin bala benziyor.

Gördükçe hüsnünü katlim bükülür,
Şimşek çakar gökten bulut sökülür,
Ağlayınca rahmet yağar dökülür,
Akar gözyaşların sele benziyor.

Bir kılın dünyaya kol kanat germiş,
Gözlerin zerreden zerreyi görmüş,
Nefesin âleme bir hayat vermiş,
Tatlı tatlı esen yele benziyor.

Sen yaz bahar açmış, sen kış, sen karsın,
Sen cennetsin, sen cehennem, sen narsın,
Her nereye vardım, orda sen varsın,
Yetmiş bin âlem de ele benziyor.

Sen aklım, sen fikrim, canımsın, tende,
Buldum seni, kayıp oldum ben bende,
Bayramî'yim kendim aradım sende,
Gözle görülmeyen küle benziyor.

123. VURUYOR

Gaflet uykusunda Doğubayazıt,
Elinde taş sopa kapan vuruyor.
Sanki bir Kerbela orada Yezit,
Hakikat yolundan sapan vuruyor.

Bayramî Reyhanî deyip sezdiler,
Davut Sularî'yi bizi ezdiler,
Müslümanız Türk'üz dedik kızdılar,
Sandım bize Rusya Japon vuruyor.

Çekemez hainler türkü yazanı,
Öldürdük sandılar biz üç ozanı,
Bayramî lanetler sahte düzeni,
Bize taş a puta tapan vuruyor.

124. DİYOR

Nazlı yardan bana bir name geldi,
Emaneti iyi sakla bak diyor.
Burcu burcu kokan güller gönderdi,
Taç eyle başına geçir tak diyor.

Görünen şu dağlar tepeler taşlar,
Dereler ırmaklar denizler kuşlar,
Canlı cansız yeşil dallar ağaçlar,
Gece gündüz birdir Allah hak diyor.

Kendine kimseye kötülük etme,
Nefsine hâkim ol harama gitme,
Sen seni atıp ta ateşe itme,
Huzuruma gelin yüzü ak diyor.

Her şeyin ayandır açık seçiktir,
Görmeyen göz kördür meczup kaçıktır,
Rahmet kapılarım daim açıktır,
Kötülerin burda yeri yok diyor.

Bayramî af dile çok yalvar yakar,
Haktan gafil olma ateşe yakar,
Kevser ırmakları çağlayıp akar,
Bağım bahçem temiz güzel pak diyor.

125. YAR SENDE

Öyle bir güzellik var ki yar sende,
Şavkın tutmuş ayı günü soldurur.
Hayat, sende varlık, sene kar sende,
Malın mülkün dünyaları doldurur.

Seni seven âşık ölmez silinmez,
Varlığın hikmetin sırrın bilinmez,
Dünya âlem yiyer içer eksilmez,
Bir diyene bin verirsin boğdurur.

Karanlık gönüller seni göremez,
Sevmeyenler has bahçene giremez,
Aşkınla yanmayan sana eremez,
Mecnun olur çöle düşer çıldırır.

Gül yüzünü gören döner haccından,
Padişahlar geçer tahtı tacında,
Ruhbanlar diz çöker öpmez haçından,
Görür kilisede puta saldırır.

Adın âşıkların düşmez dilinden,
Kurtar beni günah gaflet selinden,
Bayramî'nin tutar isen elinden,
Cümle derdi gamı söker kaldırır.

126.AİDS

Bu hiç boy abdesti almayanlara,
Bir ibret bir illet bela aids.
Hayat boyu sünnet olmayanlara,
Hayırlı bir tokat çala aids.

Dini kültürümü hakir göreni,
Türkümü şarkımı fazla yereni,
Sahnelerde köpek gibi üreni,
Paklaya götüre ala aids.

Bırakma dünyaya mikrop saçanı,
Moda deyip mahrem yerin açanı,
Kültüründen tarihinden kaçanı,
Tuta yakalaya bula aids.

Afyonlu kafalar diskotek barda,
Erkeği zampara avrat hovarda,
Toptan topla götür koyma ard arda,
Yoksa gelmez bunlar yola aids.

Akılsız izansız taş kafaları,
Gözleri görmeyen şaş kafaları,
Çökelek beyinli aş kafaları,
Tuta yakalaya bula aids.

Sen azapsın sen hak yoldan sapana,
Hayâsızca haram zina yapana,
Vur dinsiz imansız puta tapana,
Dokunma bir mimin kula iads.

Zehir et ekmek aş ekinlerini,
Geçir başlarına yak inlerin,
Bayramî bul vatan hainlerini,
Yılmadan şaşmadan bil aids.

127. YETİŞ

Kulaklarım seste gözüm yollarda
Gül dalında çalı bitmeden yetiş.
Yaz bahar mevsimi açan dallarda,
Baykuş mekân kurup ötmeden yetiş.

Aklım fikrim sende seni fikreder,
Gönlüm seni sever seni zikreder,
Can kuşum kafeste sana şükreder,
Korkuyorum zeval yetmeden yetiş.

Ruhun seni sever can seni ister,
Yaralıdır sinem istemez neşter,
Nasip eyle o gül cemalin göster,
Şeytani nefis helak etmeden yetiş.

Bayramî'ye sen dost sen gerçek yarsın,
Reyhan güller açsın bahçemi sarsın,
Canımda kanımda yalnız sen varsın,
Varlığın tenimden gitmeden yetiş.

128. SEYRET

Denize batışı başka bir âlem,
Güneşi yaylada doğarken seyret.
Mevsim güzeldir sümbülle çiğdem,
Yağmuru çimene yağarken seyret.

Buğdayları başak dizdiği çağda,
Turnayı göllerde kekliyi dağda,
Köylerin tadını bahçede bağda,
Meyveler dalları eyerken seyret.

Koyun süte gelir kuşluk vaktinde,
Kuzu sıra bekler meler ardında,
Çobanın zevkini çamlar altında,
Ayşe mor koyunu sağarken seyret.

Kolay çözümezsın sır dünyasını
Zorlarsan çatlatır kafatasını,
Bin çiçekten akan bal mayasını,
Arının ağzına sığarken seyret.

Boz ayran katıktır bulgur aşına,
Tor mayalar eştir Türkmen kuşuna,
Kader rüzgârları dalar başına,
Kara bulutları yığarken seyret.

Saçlar halay çeker baş örselenir,
Kırpıklar oynaşır Kaş örselenir,
Omuz ırgalanır döş örselenir,
Ayvayı turunca değerken seyret.

Ben çektim vermesi hak bir kuluna,
Görse şükrederdi Ferhat halına,
Bir sevda uğruna bir yar yoluna
Vasiyi bağrını döğerken seyret.

129. ÖLDÜ

Kaftan kafa hükmederdi bir zaman,
Hani nerde sultan Süleyman öldü.
Omuz verip Kaf dağını kaldıran,
O hazreti Hamza pehlivan öldü.

Kalsa dünya Muhammed'e kalırdı,
Nemrut hakka karşı asi olurdu,
Çıkmayan canlara derman bulurdu,
Dünyanın hekimi lokman da öldü.

Firavun köşküne atla giderdi,
Doğudan batıya hüküm ederdi,
Bin deveyi bir akçeye güderdi,
Veysel karan gibi çoban da öldü.

Felek değirmeni kurmuş öğütür,
Şahları aldatır bizi avutur,
Güzellerin efendisi beyidir,
Züleyha'yı Yusuf Kenan da öldü.

Ali'dir devlerin başını kesen,
Küffarın içinde yel gibi esen,
Fadime anadan Hüseyin Hasan,
O haydarı kerrar Hasan da öldü.

Adalet timsali hazreti Ömer,
Ebubekir ile hep beraberdi,
Dilinde kuranı ezber ederdi,
İşte o hazreti Osman da öldü

Hiç dalık görmesin bunu okuyan,
Zeynel Abidin'i zindana koyan,
Musa'nın esasın edeyim beyan,
Koç kuzu kurbanı kesen de öldü

Şu görünen canlar hepsi bir gün,
Çürüyüp de toprak olurlar bir gün,
Ya bugün ya yarın günlerden bir gün,
Bir gün olur derler sinende oldu.

Bayramî'yim artık son ver bu söze,
Attılar Yunusu derya denize,
Sardı dert Eyyubi getirdi dize,
Yunus Emre gibi divan da öldü.

130. ÖZLEDİM

Çayırlarda yemlik pancar toplardık,
Köyümü özledim dostlar köyümü.
Koşarak kırlarda güler oynardık,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Çimerdik çaylarda türkü söyledik,
Gönden çarık kara lastik giyerdik,
Haşıl ayaran aşî gırık yiyerdik,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Büyük ışıklıya çıkar ağlardım,
Hazazlardan bentten akar çağlardım
Odun toplar şelek yapar bağlardım,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Killikten kil gavlıktan gav çekerdik,
Tandır yapar çanak çömlek dökerekdik,
Çift sürerdik evlek evlek ekerdik,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Arpa ekmeğini döme ederdik,
Otururduk iştah işle yiyerdik,
Tarlaya çayıra onnan giderdik,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Kartol gözleridik kışın sobada,
Lalanga güzeldi yağda tavada,
Kalacıkta komda sarıbabada,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Bacalarda aşık ırtar atardık,
Zekoyu tacoyu her gün yutardık,
evliyin başında halay tutardık,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Hasretim vatana doğduğum yurda,
Kaptırdım koyunu kuzuyu kurda,
Babamın anamın mezarı orda,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Koşardık kırlarda hoplar oynardık,
Kara nevrüz iek iğdem toplardık,
Kapı komşu hatır sorar yoklardık,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Kışın odalarda hatim okurduk,
İpten kilim ilden halı dokurduk,
Nişan diker sapan atar vururduk,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Rıfat emi tarla biçer sürerdi,
Sofi Mehmet cezbe düşer uçardı,
Horoz rıza kaçak tütün içerdi,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Halis arpa şalgam kartol ekerdi,
Daştan dayım çevlikte kök sökerdi,
İkram appo basma teper dökerdi,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Sayme bacım tandır yakar ederdi,
Dört keçisi vardı bere giderdi,
Cizlavet lastikle hep mest giyerdi,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Eşkine mantara her gün giderdik,
Çirişten çarşıdan yemek ederdik,
Yağda kavurur süt döker yiyerdik,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Ne hoş olur tereyağın süzmesi,
Kesme sınırında kudret ezmesi,
Güzeldir şakşakta datta gezmesi,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Karabacakta süt davar sağardık,
Basma teper kalak yapar yığardık,
Bir siniye yirmi kaşık sığardık,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Korsan düzünde mozalak gölde,
Kem eğirdik kelepçe elde,
Bağ yapar bağlardık tarlada belde,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Yılbaşında gallık yapar gezerdik,
Yapmadan yüz posttan sakal düzerdik,
Topuz çalar iğne sokar üzerdik,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Cirit oynardık at gemlerdik,
Koyunu kuzuyu hep bekleridik,
Dillonun suyundan çay demleridik,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Değirmende nöbet tutar yatardık,
Ocağın közüne pağaç atardık,
Sarımsaklı ayran yağ bal katardık,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Tutuyalar açar bak daşverende,
Biter burcu burcu kokar evrende,
Balın en güzeli Göbgören'de,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

Hasretlik çok yaman zehirden acı,
Yakar yüreğimi bir büyük sancı,
Aşık Bayramiyim köyüm bardakçı,
Köyümü özledim dostlar köyümü.

131. SADIK BEY

Geldim senin ile bayram etmeye,
Kar yağdı fırtına esti sadık bey.
Mevsim kış ev soğuk yer yok yatmaya,
Fareler yorganı kesti sadık bey.

Kömür yok soba yok bir dal odun yok,
Tenekede yağ yok çuvalda un yok,
Yok yoka karışmış çay yok sabun yok,
Kapımı karakış bastı sadık bey.

Vallahi doğduğum günden böyleyim,
Öteyi ne sen sor ne ben söyleyim,
Takdiri ilahi kader neyleyim,
Hayatın cilvesi kastı sadık bey.

Cana can yar değil neylesin canan,
Vardır hak yolunda kavrulan yanan,
Makamda kendini Süleyman sanan,
Hiç olur mu hakkın dostu sadık bey.

Selam olsun eşe dosta yarene,
Ta ezelden dertli gönlüm virane,
Yaradana kurban olam verene,
Sanma ki Bayramî küstü sadık bey.

132. HÂKİM BEY

Yıllardır davamız sürüp duruyor,
Dosyalar evrakla doldu hâkim bey.
Beklemekten kalbim gürp gürp vuruyo,
Betimiz, benzimiz soldu hâkim bey.

Yemedim, içmedim üç beş artırdım,
Varımı yoğumu satıp yatırdım,
Böylelikle ocağımı batırdım,
Şahidim makbuzlar oldu hâkim bey.

Kiralarda oturmak zordu bana,
Evimin olması kar idi bana,
Sürünmek hâkim bey zor idi bana,
Gelen yoldu, giden yoldu hâkim bey.

Bayramî'nin sevgi saygı emeli,
Hakka, hak, haksıza, haksız demeli,
Eyer adaletse mülkün temeli,
Tehir etme karar noldu hâkim bey.

133. GAZETECİ

Bir gel gazeteci bizim köylere,
Ak inek, ak tosun kara diye yaz.
Vallah alıştık yalan şeylere,
Ne bulduk yitirdik ara diye yaz.

Tutan mı var yazı yazan elini,
Azdır baştan çıkar kızı gelini,
Köyümüzün çirkin dazlak kelini,
Sırma saçlarını tara diye yaz.

Umurunda mıdır vatan millet can,
De bizim beygire küheylan saf kan,
Ahırda boz eşek anırdığı an,
Aman kırat attı nara diye yaz.

Hiç eksiltme daha artır yayını,
Köyünde aç bayanını bayını,
Bol güneşli sıcak temmuz ayını,
Kar, kış, soğuk, tipi, bora diye yaz.

Bir yol kapıldınız hırsla illete,
Ne yarar sağladı size devlete,
Yazık memlekete yazık millete,
Her yanımız çıban yara diye yaz.

Çıkar unutturdu bize sizleri,
Kapanmaz yaranın derin izleri,
Bayramî'nin kan yaş iki gözleri,
Düşer mi bir daha tora diye yaz.

134. HABERSİZ

Akılsız izansız gözsüz başımız,
Yaz kış açık gezen kıçtan habersiz.
Sofrada bir lokma yavan aşımız,
Yoksuldan fakirden açtan habersiz.

Kimiler yatlarda ediyor gezi,
Kiminin bir lokma ekmektir tezi,
Adaletsiz hakim yargılar bizi,
Şahitten ispattan suçtan habersiz.

Ekmek kapumuzdur Asya Afrika,
Hak vermiyor bize bizim fabrika,
Düşmüş içimize şeytan tefrika,
Bir ucumuz öbür uçtan habersiz.

Yapan yok eden yok yurttan teftişi,
Hastalıktan inler olmuş her kişi,
Hekim bilmez koymaz doğru teşhisi,
Çürük her yanımız içten habersiz.

Yalanla dolanla toplarlar bizi,
Her yanda her yerde horlarlar bizi,
Zorbalık zorunan zorlarlar bizi,
Kırılmış kolumuz güçten habersiz.

Bayramî'yim böyle engel aşılmaz,
Aç açına öküz çifte koşulmaz,
Bebek ağlar meme derse şaşılmaz,
Ana anlar baba hiçten habersiz.

14 Hece Ölçülü Şiirleri

135. ANA

Canımı da adasam yetmez vefa borcuna,
Milyonlarca şükranın mihrabısın sen ana.
Hayat verdin can verdin mana oldun ruhuma,
Sen ilahi varımın mimarısın ey ana.

Ahiretimsin dünyamsın devletimsin gözümde,
Bir ışıksın mabetsin nursun benim özümde,
Ayağın altı cennet hilafım yok sözümde,
Haktan sonra gönlümün sultanısın sen ana.

Yaradanın izniyle kondun gönül tahtına,
Kurbanlar olam ana ikrarına ahtına,
Muhabbetten yarattı evlat verdi bahtına,
İlahi bir oğlunun sevdasıdır sen ana.

Üç sevgi hamurundan getirdin bu dünyaya,
Hayat verdin güç verdin akıl ermez manaya,
Yoksa uykuda mıyım daldım derin rüyaya,
Sırrı hikmetin gücü manasıdır sen ana.

Yavrum evladım deyip arkam sıra koşarsın,
Huysuzluğuma benim gülücükler saçarsın,
Hastalıkta sağlıkta bana kucak açarsın,
Merhamet rahmet gölü deryasisin sen ana.

136. ATAM

Bir on dokuz mayısta kurtardın bu vatani,
Yürüyoruz izinde istersen gör atam.
O temiz kalbin ile susturdun tüm cihanı,
Savaşta siyasette der dünyaya dur atam.

Yükseliyor göklere Allahuekber sesi,
Dadaşınla kol kola işte İzmir efesi,
Belki aynı o gündür belki o günün tersi,
Gaflettedir düşmanlar ya da onlar kör atam.

Ordular ilk hedefiniz Ak denizdir ileri,
Hem zeki hem kahraman Atatürk'ün askeri,
Ölür ve öldürürde yine vermez zaferi,
Şahidimiz yüce Tanrı istersen sor atam.

Dalgaları Akdeniz yerler sanki iniyor,
Hem denizden havadan Mehmetçikler iniyor,
Hayret içinde dünya kulak vermiş dinliyor,
Kaleler devriliyor yıkılıyor sur atam.

Bayramî der aldık Magosa'yı Girne'yi,
Hediye ettin bize Hatay, Cumhuriyeti,
Vatan senin hatıran alsak Girit pireyi,
İyice rahat uyu ey mekânı nur atam.

137. BİR BİLSEN

Her an seni düşünür ne hayaller kurarım,
Günlerim hasret dolu geceleri bir bilsen.
Ferhat gibi dağları kayaları yararım,
Yar yolunda can vermiş niceleri bir bilsen.

Var sabur çöllerinden aşkın deryasına dal,
Yık benlik dağlarını can katsın şeker bal,
Sevgi pınarlarından kanda nasibini al,
Sevmek sevmek kadar yüceleri bir bilsen.

Âşıkların her günü gam, keder ahu zardır,
Gülmek işine gelmez ağlamak ona kardır,
Söylediği sözlerde güzel manalar vardır,
Dinleyen hayat bulur heceleri bir bilsen.

Gönül bahçelerinin çiçekleri solamaz,
Bülbül gülünden ayrı bir saniye olamaz,
Yarasa kuşu değil viranede kalamaz,
Sonsuzluk sazı çalan hocaları bir bilsen.

Bayramî sözün Haktır anlayana alana,
Gire gönül şehrinde gece gündüz dolana,
Cennet gülleri vardır sevdiğini bulana,
Miski amberler tüten bacaları bir bilsen.

138. GÜZELDİR

Sevda bahçelerinde baş açık ayak yalın,
Tutuşarak el, ele yürümek ne güzeldir.
Senden kokusu rengi her çiçeğin her dalın,
Uğrunda bu can teni sürümek ne güzeldir.

Hasret dağların yokuş aşmak zor başı kardır,
Bir yanı baharistan bir yanı ateş nardır,
Ölmek sonsuz mutluluk sana kavuşmak cardır,
Aşkın ile toprakta çürümek ne güzeldir.

Her yerde her zerrede yalnız görürüm seni,
Etim kemeyim sensin tanımazam ben beni,
Mezarda yılan çıyan yiyerken naciz teni,
Üstümü çayır çimen bürümek ne güzeldir.

İstemem bu dünyanın şöhretinden şanıdan,
Keder dolu dert dolu dökülür her yanından,
Bayramî canan için olmuş tatlı canından,
Yanıp aşk ateşinde erimek ne güzeldir.

15 Hece Ölçülü Şiirleri

139. UYGUN DEĞİL

Gafiliz ikrarımızdan kararım gönlümüz kör,
Sahtekârlık meslek olmuş nizama uygun değil.
İlimden irfandan uzak tutmuşlar gözümüz kör,
Uyu, uyu yat demişler İslam'a uygun değil.

Yıkamışlar beynimizi aklımız başımızdan gitmiş,
Bu ne gaflettir yarabbi korkarım her şey bitmiş,
Yoktan yoksuldan habersiz nefsimiz esir etmiş,
Hak adalet terazimiz vicdana uygun değil.

Katmışlar sapı samana yattık marifet sandık,
Felaketin batağına battık marifet sandık,
Kıçımızdan donumuzu attık marifet sandık,
Bunca cehalet akla izana uygun değil.

Hal yolundan saptırıldık gösterişe özendik,
Soyunduk anadan üryan çırıl çıplak bezendik,
Çaldık çırptık haram ekmek haram evlat kazandık,
Bize hakkın bahşettiği ihsana uygun değil.

Bu sonsuz gökleri Allah yaratmış acep niye?
Varlığına şükredesin gele göresin diye,
Hayat vermiş nimetlere etmiş hediye,
Ta, atamız takatimiz Kurana uygun değil.

Ayrılmışlar bizi bizden birliğimiz bozulmuş,
Allah için mertliğimiz erliğimiz bozulmuş,
Ahlakımız namusumuz dirliğimiz bozulmuş,
Resulü hak kibriyaya Rahmana uygun değil.

Hortlamışlar firavunlar her tarafı tutmuşlar,
Fitne fesat çıkarmışlar dünyayı uyutmuşlar,
Ebucehiller nemrutlar insanlığı yutmuşlar,
Bu eşrefi mahlûkata insana uygun değil.

Bayramî'yim düşüncemiz fikrimiz yasaklanmış,
Yaradanın varlığına şükürümüz yasaklanmış,
Hayrımız fitratımız zikrimiz yasaklanmış,
İhlâsımız inancımız Subhana uygun değil.

140. YAVRUM

Bir rahmet bulutu ol ki ölü ruhlar dirilsin,
Abı hayat pınarından gönüllere dol yavrum.
Erisin karı dağların akan sular durulsun,
Kavuşturur hasretine dostu giden yol yavrum.

Sen bir ahseni takvimsin sen eşrefi mahlûkat,
Yerler gökler karar kılmış kainat sende kat kat,
Oku öğren ilim irfan kevser ırmağından tat,
İlahi sırrı hikmeti bak nefsinde bul yavrum.

Bayramî uyuma uyan aç gözünü gafletten,
Nedir çektiğin ızdırab gamdan kederden dertten,
Sılamıza dönersek bu diyarı gurbetten,
Olur sonsuz bir yaz bahar açar lale gül yavrum.

EKLER

Fotoğraf 1: Âşık Bayramî saz çalarken.

Fotoğraf 2: Âşık Bayramî sazı ile poz verirken.

Fotoğraf 3: Âşık Bayramî'nin aldığı ödüller ve kitaplığı.

Fotoğraf 4: Âşık Bayramî sazı ve almış olduğu ödülleri ile birlikte.

Fotoğraf 5: Âşık Bayramî'nin sazları ve almış olduğu ödülleri.

Fotoğraf 6: Bayramî sazları ve ödülleri ile birlikte.

Fotoğraf 7: Âşık Bayramî koltuğunda.

KAYNAKÇA

- _____ (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- _____ (1991). *İslam Ansiklopedisi (Cilt 2)*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- _____ (1985). *Yeni Türk Ansiklopedisi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Alptekin, Ali Berat ve Sakaoğlu, Saim. (2006). *Türk Saz Şiiri Antolojisi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Artun, Erman. (1996). *Günümüzde Adana Âşıklık Geleneği (1966–1996) ve Âşık Feymanî*. Adana: Adana Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları.
- Artun, Erman. (1999). *Âşık Tarzı Türk Halk Edebiyatında Üslûb*. Gaziantep. Edebiyat ve Toplum Sempozyumu Bildirileri, s. 23-26.
- Artun, Erman. (2008). *Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı*. İstanbul: Kitabevi Yay.
- Banarlı, Nihad Sami. (2004). *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi C.1*. İstanbul: MEB Yay.
- Boratav, Pertev Naili. (1968). *Âşık Edebiyatı*. Ankara: Türk Dili. C: XIX. S: 207. Halk Edebiyatı Özel Sayısı, s. 341.
- Çıplak, Nilgün. (2004). *Günümüz Âşıklarından Devran Baba*. Millî Folklor. C.8. Y.16. S.61, s. 10.
- Çobanoğlu, Özkul. (2000). *Âşık Tarzı Kültür Geleneği ve Destan Türü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çobanoğlu, Özkul. (2001). *Mitlerin Sözlü Kültür Teşekkül Sürecinde Tematik Yapılanışları ve Uygarlıklar Bakımından İşlevleri Üzerine Tespitler*. Folklor ve Edebiyat Dergisi, S. 25, s. 33-45.
- Çoruhlu, Yaşar. (2002). *Türk Mitolojisinin Ana Hatları*. İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Dilçin, Cem. (2005). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: TDK Yayınları.

- Dizdaroğlu, Hikmet. (1993). *Halk Şiirinde Türler-Halk Ozanlarının Sesi*. Ankara: HAKAD Yayınları.
- Elçin, Őkr. (1986). *Halk Edebiyatına Giriş*. (Gözden geçirilmiş ilveli yeni baskı). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Eliade, Mircea. (1993). Çev: Sema Rıfat. *Mitlerin zellikleri*. İstanbul: Simavi Yay.
- Gölpınarlı, Abdlbki. (2004). *Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*. İstanbul: İnkılp Kitabevi.
- Günay, Umay. (2011). *Őık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi*. Ankara: Akçağ Yay.
- Grs, Yasemin. (2008). *Őık Mevlüt İhsanî'nin Yayınlanmamış Şiirleri zerine Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Güzel, Abdurrahman. (2000). *Dini-Tasavvufi Türk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yay.
- Karahan, Abdülkadir. (1991). *Őık Edebiyatı*. İstanbul: TDV Yayınları.
- Kaya, Doğan. (2007). *Türk Halk Edebiyatı Terimler Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yay.
- Kaya, Doğan. (1999). *Őık Şiirinde Ayakla İlgili Problemler*. Sivas: Türklük Bilimi Araştırmaları, S. 8, s. 335.
- Kırzioğlu, M. Fahrettin. (1962). *Halk Edebiyatı Deyimlerimiz*. Türk Dili Dergisi, S. 125, s. 288.
- Köprülü, Fuad. (2004). *Saz Őirleri I-V*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Köprülü, Fuad. (1986). *Edebiyat Araştırmaları*. İstanbul: Kanaat Kitabevi.
- Köse, Serkan. (2012). *Tanzimat'tan Günümüze Őık Tarzı Şiir Geleneğinde Mitolojik Unsurlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

- Kutlusoy, Nazan. (2006). *Buruklu Âşık Kul Mustafa Hayatı-Şiirleri Atışmaları- Halk Hikâyeciliği Derleme-İnceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Malinowski, Bronislaw. (2000). Çev. Saadet Özkal. *Büyü, Bilim ve Din*. İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Oğuz, M. Öcal (Editör). (2010). *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Onay, Ahmet Talat. (1996). *Türk Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev'i*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ögel, Bahaeddin. (1995-2003). *Türk Mitolojisi I-II*. Ankara: TTK Yayınları.
- Özarslan, Metin. (2001). *Erzurum Âşıklık Geleneği*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Özarslan, Metin. (2005). *Türk Sözlü Gelenek Şiirinde Durak Meselesi ve Bir Türkü*. Folklor/Edebiyat Dergisi, II. Cilt, Sayı: 42, s. 197-204.
- Özön, Mustafa Nihat. (1954). *Edebiyat ve Tenkit Sözlüğü*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Pala, İskender. (1995). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sakaoğlu, Saim. (1986). *Ozan, Âşık, Saz Şairi ve Halk Kültürü Kavramları Üzerine*. III. Milletler Arası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, I.Cilt. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Sakaoğlu, Saim. (2004). *Karaca Oğlan*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Turan, Fatma Ahsen (Editör). (2008). *Sazın ve Sözü'nün Sultanları-Yaşayan Halk Şairleri-I*. Ankara: Gazi Kitabevi.

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, SOYADI: İsmail ALTUNTAŞ

Doğum Tarihi ve Yeri: 12.01.1988 - ZONGULDAK

Eğitim Durumu

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
[Yüksek Lisans]	NEVŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	2013
[Lisans]	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	2011
[Lise]	BARTIN ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ	2006

Bildiği Yabancı Diller: Almanca, İngilizce (2012 Kpds: 78.75).

İletişim

Yazışma Adresi: Uzunöz Köyü 74100 BARTIN

E-Posta Adresi: altuntas_7467@hotmail.com